APSKATS
ARHITEKTŪRA
BŪVNIECĪBA
DIZAINS

APSKATS ARHITEKTŪRA BŪVNIECĪBA DIZAINS DECEMBRIS / NR.4

APSKATS
ARHITEKTŪRA
BŪVNIECĪBA
DIZAINS

VĒJA NOĶERTĀS CERĪBAS
IEĶERAS MEŽĢIŅU SVĀRKOS.
UŽ PALIKŠANU.

LAI KĀDI LAIKI,
SKAISTI DZĪVOT NEAIZLIEGSI.

RAKSTU KRĀJUMS 2020 / DECEMBRIS / NR.4

APSKATS
ARHITEKTŪRA
BŪVNIECĪBA
DIZAINS
2020/DECEMBRIS/NR.4

SĀTURS UN TĀ VEIDOTĀJI

APSKATS
ARHITEKTŪRA
BŪVNIECĪBA
DIZAINS

Izdevējs biedrība Arhitektūra, Būvniecība, Dizains.
ISSN 2661-5681
Pārpublicēšana tikai ar izdevēja atļauju.
Kontakti: 29407147, 28373794,
buvniekupadome@gmail.com,
www.buvniekupadome.lv

www.buvniekupadome.lv

Ir tendences un uzvedības modeļi, kas nāk un aiziet, bet svētki ir nepieciešami visos laikos. Svētki savā sirdī, lielākā vai mazākā pulkā – tos spēj radīt padarītā darba rezultāts, prieks, ka arī kāds cits to saredz un novērtē. Tāpēc, cienījamie būvnieki, pasūtītāji, arhitekti, dizaineri – ikdienas steigā pienācis laiks apkopot, kas šogad padarīts, un gatavot pieteikumus vērienīgākajam konkursam Latvijas Būvniecības Gada balva 2020. Apkopotā objektu galerija katru gadu no dažādiem novadiem ir vistiešākais apliecinājums svētīgajam būvnieku darbam. Mēs, organizatori, nerimstoši strādājam, lai būtu gatavi dažādu formātu svētku norises scenārijiem. Mūsu aktuālais veltījums būvniekiem, inženieriem, arhitektiem, restauratoriem, projektu vadītājiem, dizaineriem un daudziem citiem speciālistiem ir gan šis APSKATA numurs, gan arī ceļojošā izstāde Detaļu spēks, kura no 11. decembra aplūkojama t/c Sāga. Izstāde tika atvērta 24. novembrī Rīgas domes telpās. Tie ir 16 izcili fotostāsti un idejas izglītojošam arhitektūras tūrismam uz Daugavpili, Alūksni, Valmieru, Liepāju, Bausku, Saulkrastiem. No 9. janvāra Detaļu spēks būs t/c Sky and More. Iepriekšējā numurā mēs solījām tabulu, kur redzamas būvdarbu iepirkumu līgumcenas un to izmaiņas būvdarbu laikā. Informācija sagatavota, balstoties uz publiski pieejamo www.iub.gov.lv saturu. Praktiskās pieredzes pārnese jau 3. gadu notika konferencē Izaicinājumi industriālajā būvniecībā – arhitektūras un tehnoloģiju savietojums, ierakstu no 2. decembra ir iespēja atrast Youtube kanālā pēc nosaukuma Izaicinājumi industriālajā būvniecībā – arhitektūras un tehnoloģiju savietojamība.

GUNITA JANSONE,
biedrības BDCC vadītāja

AGRITA LŪSE,
biedrības BDCC valdes locekle

PAULA JANSONE, BIEDRĪBAS ARHITEKTŪRA BŪVNIECĪBA DIZAINS VALDES LOCEKLE

Kas ir vārda brīvība, un kāda ir tās nozīme postpatiesības laikmetā? Vai vārda brīvība ir pēdējais vai tikai nākamais solis ceļā uz pilnīgu indivīda brīvību? Tā vietā, lai to izmantotu cīņā par labāku pasauli, kurā augt mūsu bērniem, tā ir tikusi polarizēta par efektīvu instrumentu jebkuras margināļu grupas ideju translēšanai masās, racionalizējot to ar iecietību, demokrātiju, vienlīdzību u.tml. Turklāt tas ir situācijā, kad absolūtais vairākums, neraugoties uz visiem intelektuālajiem resursiem, tā arī nav iemācījies domāt patstāvīgi un tas, ko domā un runā indivīds, precīzi sakrīt ar to, ko domā un runā visi, tādējādi tikai padziļinot ikkatra pārliecību, ka neviens nedrīkst likt šķēršļus viņa «personīgo» domu paušanai. Apgriezienus uzņem tostarp arī anonīmā vara, maskējoties aiz tādām autoritātēm kā sabiedriskā doma, vērtības un veselais saprāts. Rezultātā mēs esam kā pārņemti ar cīņu par brīvību no ārējiem spēkiem, bet esam absolūti akli pret pašu iekšējiem ierobežojumiem un bailēm, jo neprotam nošķirt, kur beidzas Es un sākas anonīmās varas neuzstājīgi, bet pārliecinoši diktētie norādījumi, ko (ne)domāt, kā justies un rīkoties.
Tomēr arī drūmākajos laikos cerība par kritiskās domāšanas uzvaru mirst pēdējā, un decembra numurā piedāvāju jums iepazīties ar fundamentālām vērtībām tieši no pirmavota – garāko Latgales tiltu, kvalitatīvu dzīvojamo telpu tepat Rīgā un senču rotām mūsdienīgā izpildījumā.

LASIET 54., 98. UN 86. LPP.

ĒRIKS PAŽEMECKS,

būvuzņēmuma Kaskāde 19 vadītājs:

– Te ir zināms katrs stūris, katrs akmens, katra detaļa, strādāts kopā ar aizsaulē aizsaukto čehu restauratoru Milošu Gavendu un torņa konservācijas projekta autoru arhitektu Miloslavu Hanzlu. Būvprojekts izceļas ar augstu detalizācijas pakāpi, aplūkots burtiski katrs cm^2 un aprakstīta saglabāšanas metode, kas ir atšķirīga katram nelielajam laukumam.

LASIET 134. LPP.

JĀNIS KREICBURGS,

Skonto Būve projektu vadītājs

Pat ja projektēšanā un būvniecībā tiek izmantotas BIM tehnoloģijas, jāsaprot, ka tas nav brīnumlīdzeklis. Inženierim vienmēr ir jādomā līdzi, jāmāk uz vietas saredzēt iespējas racionālākiem risinājumiem.
BIM nestrādā projektētāja vietā, bet tas ir instruments, kas gudrās rokās palīdz taupīt laiku.

LASIET 202. LPP.

Ogres novada pašvaldības domes priekšsēdētājs

EGILS HELMANIS

uzsver, cik būtiski ir novērtēt Ogres pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu un saglabāt to nākamajām paaudzēm:

– Jebkurai tautai, tāpat arī pilsētai, bez vēstures nav arī nākotnes. Ogres pilsētai ir bagāta vēsture. 2020. gadā pabeigta restaurācija kādreizējās Ogres bērnu sanatorijas ēdamzāles kazeīna freskām, kur romantiska naivisma manierē mākslinieks Ansis Cīrulis atainojis bērnu nodarbes.

LASIET 170. LPP.

ĒRIKS DIĻEVS,

RB Rail AS Ceļu un Inženierkomunikāciju nodaļas vadītājs

Kopumā Baltijas valstīs plānots uzcelt 101 tiltu (Igaunijā 19, Latvijā 34, Lietuvā 48), 287 virszemes šķērsojumus (Igaunijā 85, Latvijā 148, Lietuvā 54), 31 šķērsojumu tuneļos (Igaunijā 5, Latvijā 17, Lietuvā 9), 8 viaduktus Igaunijā un 1 dzelzceļa tuneli Latvijā.

LASIET 64. LPP.

AIJA ZIEMEĻNIECE,

arhitekte

Vēsturiskajai ēkai ir veikts nopietns fasādes restaurācijas darbs. Ložu pēdas jeb kara rētas vēsturiskajos fasādes ķieģeļos bija ieraugāmas ik pēc 3 m^2. Milzu kaļķu javas izdrupumi apgrūtināja restaurāciju dzegai, starpstāvu dalījumu joslai, logailu apmalēm un cokola stāva rustam.

LASIET 44. LPP.

INGA AUZIŅA,

Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas direktore

Ironiski un par laimi – ieplānotās platības atbilst šā brīža situācijai, kas epidēmijas laikā prasa 2 metru distanci. Mums telpās pietiek vietas, lai audzēkņi mācību procesā atrastos drošā attālumā. Kamēr vien tiek atļautas mācības, mēs drīkstam tās organizēt klātienē. Arhitektūras projekts arhitektu birojs K-IDEA, Andris Kokins. Būvnieks UPTK, projekta vadītājs Sandis Kirhners.

LASIET 18. LPP.

EDVĪNS GRANTS,

pētnieks, inovatīvu ugunsdrošības risinājumu izstrādātājs

TZMO loģistikas centrs ir salīdzinoši sarežģīts koka būvniecības piemērs, un ugunsaizsardzības risinājumi tika izstrādāti, izmantojot analītiskās projektēšanas (performance base design) paņēmienus, kas nozīmē veiktspējā balstītu projektēšanu.

LASIET 82. LPP.

INĀRA APPENA,

Mg. Art

Slavenākie Rīgas atlanti ir trīs zem zemeslodes smaguma salīkuši stiprinieku stāvi, kas ar nolemtības izjūtu sejā uz saviem pleciem tur visu pasauli. Zemeslode, kas vainago Teātra ielas 9. namu, ir dekoratīvs gaismas objekts, kas darināts no stikla vitrāžas tehnikā.

LASIET 146. LPP.

RAIVO KALDERAUSKIS,

Sāga projektu vadītājs

BIM ir pasaulē aprobēta tehnoloģija, taču Latvijā vēl liela daļa industrijas to neizmanto. Iemesli ir visdažādākie, bet tendence tomēr ir parādījusies, un arī būvniecībā ienāk jauna paaudze, katra no tām arvien vairāk ir atvērta modernu tehnoloģiju apgūšanai. BIM modelis palīdz iejusties ēkas tēlā vēl ilgi pirms būvniecības sākšanas.

LASIET 200. LPP.

VENTS GRIETĒNS,

arhitekts

Jaroslavam Jozefovičam, pie kā devāmies kopā ar TZMO Latvijas vadību, koka konstrukciju un stikla ražotāju pārstāvjiem, lai aizstāvētu projekta konceptu – pludlīniju formas biroja koka ēka ar liekta stikla konstrukcijām un no koka būvēts loģistikas centrs, neparastais risinājums tomēr iepatikās. Latvijā taps divas būves, kurām nebūs līdzinieku Eiropā.

LASIET 72. LPP.

JĀNIS LANGE,

LVC valdes priekšsēdētājs

Bāzes budžeta ietvaros 2021. gadā ir paredzēts realizēt 12 jaunus autoceļu remontdarbu objektus 95,5 km garumā, no kuriem tikai 0,5 km tiks veikta pilnā pārbūve. Tāpat būs 12 jauni tiltu objekti, 15 autoceļu būvprojekti un 11 satiksmes organizācijas un uzlabošanas projekti. Kopumā uzsvars tiks likts uz valsts galveno autoceļu tīklu.

LASIET 62. LPP.

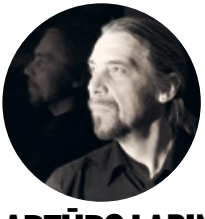

ARTŪRS LAPIŅŠ,

restaurācijas arhitekts,
Arhitektoniskās izpētes grupa

Atgriežoties pie sākumā rādītās shēmas par vēsturiskās ēkas mijiedarbību ar klimatu, var atzīmēt arī citas vēsturiskās apbūves priekšrocības. Viena no tām ir sienu biezums: to termiskā masa samazina, dzēš straujas temperatūras svārstības. Turpinot izmantot sienu apdarē dabīgos porainos t.s. elpojošos materiālus – kaļķa apmetumu, līmes krāsu vai balsinājumu –, var būtiski uzlabot telpas mikroklimatu.

LASIET 164. LPP.

CEĻOJOŠĀ IZSTĀDE DETAĻU SPĒKS

Aicinām iepazīt interesantāko no tā, kas ir arhitektūrā un būvniecībā Latvijā – vispirms izstādē, bet pēc tam ir iespēja objektus aplūkot arī klātienē, saplānojot savus brīvdienu maršrutus.

LASIET 6. LPP.

CEĻOJOŠĀ **IZSTĀDE DETAĻU SPĒKS** – IZCILĪBA, INOVĀCIJAS, VĒSTURES NOSLĒPUMI

www.buvniekupadome.lv/izstades/

Arhitektūras, būvniecības, būvmateriālu ražošanas un restaurācijas izcilībām veltītā izstāde Detaļu spēks tika atvērta 2020. gada 24. novembrī Rīgas domē.
No 11. decembra plašākai publikai izstāde pieejama t/c Sāga, kur izstāde Detaļu spēks uzturēsies līdz 2021. gada 8. janvārim, pēc tam no 9. janvāra t/c Sky and More. Laikā, kad slēgtas daudzas radošas vietas, izstāde Detaļu spēks atbilstoši savam nosaukumam ir atradusi ceļu pie skatītājiem. Aicinām iepazīt interesantāko no tā, kas ir arhitektūrā un būvniecībā Latvijā – vispirms izstādē, bet pēc tam ir iespēja objektus aplūkot arī klātienē, saplānojot savus brīvdienu maršrutus.
Mākslinieciski augstvērtīgā līmenī noformētā izstāde 12 mēnešus ceļos pa Latviju Lielformāta objektu un to detaļu fotogrāfijas, papildinātas ar stāstiem latviešu un angļu valodā, vēsta par 16 dažādām ēkām, inženierbūvēm, restaurācijas objektiem un labiekārtojumiem, kuri visi ir parauga vērti izpildījuma augstās kvalitātes dēļ, funkcionālā un radošā līmenī. Vairāki objekti ir ieguvuši balvas lielākajā būvju konkursā Latvijas Būvniecības Gada balva.

Izstādes atbalstītāji – UPTK, Aimasa, Rīgas Tilti, Torensberg.

Jebkurš arhitektūras un būvniecības objekts ir sava laika liecība, kurā iemiesotas pamata vērtības un arī raksturīgās inovācijas. Par ilgtspējīgu iespējams nodēvēt ikvienu izstādē aplūkojamo objektu.

Industriāli elegance autosalonā
Industrial elegance in car centre

IZSTĀDES OBJEKTI

Moderna skola mākslām Liepājā –
pirms 2020./2021. mācību gada sākuma Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola ieguva modernu ēku, kuras tapšanas vēsture, arhitektoniskie un tehniskie risinājumi varētu izstāstīt stāstu, kā kvalitatīvs projektu vadības process no pasūtītāja, arhitekta un būvnieka puses soli pa solim pārtop izcilā rezultātā. Ēkas fasādes vērtība – mākslīgi rūsināta metāla plākšņu apdare. Arhitektūras projekts arhitektu birojs K-IDEA, Andris Kokins. Būvnieks UPTK, projekta vadītājs Sandis Kirhners.

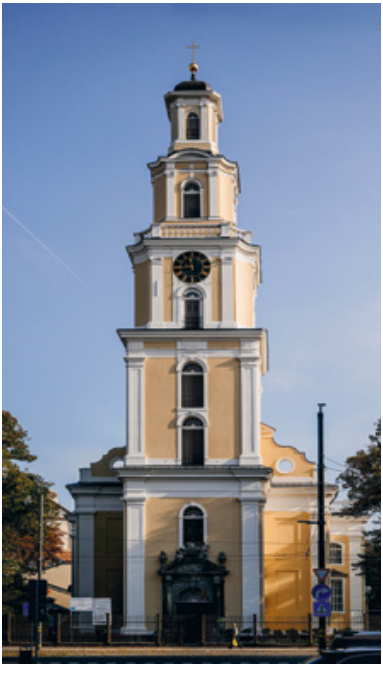

Iemirdzas Liepājas pērle –
Sv. Trīsvienības katedrāle, kas uzmanīgi restaurēta un atjaunota vairāku gadu garumā. Liepājas Sv. Trīsvienības katedrāles vēsture iestiepjas pagātnē līdz 1742. g., kad vācu draudze lēma par jaunas baznīcas būvniecību, kas noslēdzās 1758. g. Kopš tā laika baznīca, lai vai kādas iekārtas valdījušas, ir bijusi no tām retajām, kas vienmēr bijusi atvērta draudzei. Pasūtītājs Liepājas Sv. Trīsvienības baznīcas atjaunošanas fonds, projekts Arhitektoniskās izpētes grupa, būvnieks UPTK.

Māra Štromberga BMX trase Valmiera – vieta sportistu izaugsmei. Pasaules līmeņa trase nosaukta valmierieša, šobrīd vienīgā divkārtējā olimpiskā čempiona BMX riteņbraukšanā Māra Štromberga vārdā. Valmierieši lepojas ar savu sportistu. Pasūtītājs Valmieras pašvaldība. Būvprojekts Balta istaba, Ilze Rukmane-Poča. Būvnieks Sanart. Būvuzraudzība Būvuzraugi LV.

Kokbetona tilts Jaunpilī – kultūrvēsturisku pieminekļu apkārtējā vide ir ne mazāk svarīga par pašu pieminekli. Tāpēc 1301. gadā celtajai Jaunpils pilij, kas savulaik pildījusi arī Livonijas ordeņa cietokšņa funkcijas, blakusesošais tilts pār Bikstupi tika demontēts un uzbūvēts jauns, moderns kokbetona tilts. Pasūtītājs LVC, būvnieks Rīgas Tilti, būvuzraudzība Firma L4.

Villa Gaida Saulkrastos – lai izbaudītu piejūras burvību un aizbēgtu no ikdienas trokšņiem un steigas uz vietu, kur vēsture savijas ar izsmalcinātu eleganci, jādodas uz Villa Gaida. Tas būs svaiga gaisa malks šodienas vienmēr aizņemtajam cilvēkam. Kompleksu veido triju divstāvu koka māju kopums Saulkrastos, par kura pirmsākumiem liecības ir saglabājušās vismaz no 1861. gada.
www.villagaida.lv

Valsts prokuroriem Rīgā jaunas telpas – ar vēsturi bagātajā Aspazijas bulvāra 7 namā LR Prokuratūra saulainā 2020. gada 8. oktobra pusdienlaikā svinīgi saņēma atslēgas no projekta realizētājiem Valsts nekustamajiem īpašumiem (VNI). Namam veikta vērienīga pārbūve, piemērojot to deviņu prokuratūras iestāžu vajadzībām. Pasūtītājs VNĪ, projekts Arh Stadija, būvnieks Abora.

Unikālas vērtības Alūksnē – labiekārtojuma idejām Alūksnē ir, kur izvērsties. Pilsētas teritorija ir piepildīta ar aizraujošiem pagātnes stāstiem. Restaurētie un no jauna radītie objekti rada unikālu vidi – Tempļakalna parka apkaimes labiekārtojums, Alūksnes muižas parka mazo arhitektūras formu restaurācija, gājēju tilts no Tempļakalna uz Pilssalu, makšķerēšanas vietas Alūksnes ezera krastā. Projektu autori Celmiņa būvkonstrukciju birojs, Arhitektoniskās izpētes grupa, Arhitekta L. Šmita darbnīca, AR Structural Solutions, Alūksnes projekti, Projekts 3. Būvnieki BŪVFIRMA INBUV, Tilts.

Vērienīgs satiksmes pārvads Daugavpilī – 2020. gada maijā ekspluatācijā Daugavpilī tika nodots Smiltenes ielas divlīmeņu pārvads. 20. gs. 80. gados plānotais projekts beidzot daļēji realizēts, vīzija bija ar pārvadu savienot Daugavpils centru ar Stropu, Ķīmiķu un Piena kombināta mikrorajonu, izveidojot transporta kustību bez dzelzceļa šķērsošanas. Pasūtītājs Daugavpils dome, projekts BRD projekts, būvuzņēmēji CBF SIA Binders (pievadi, rotācijas aplis, saistītās inženierkomunikācijas), PA T un KT, kas sastāv no SIA Tilts un AS Kauno tiltai (pārvads un saistītie pieslēgumi).

Jaunrades Junda Jelgavā – būtiskas un radošas vides izmaiņas realizējusi Jelgavas pašvaldība, rekonstruējot 1888. gadā celto divstāvu ēku Zemgales prospekta un Palīdzības ielas stūrī. Projekta autors Kārlis Brakanskis, arhitekte Aija Ziemeļniece, būvuzņēmējs Torensberg, mēbeles pēc pasūtījuma izgatavotas Kreyd Masterhouse.

Saules skola Daugavpilī – jaunā korpusa keramiskie fasādes paneļi un krāsainās stikla vitrāžas nevilšus raisa asociācijas ar etnogrāfisko vainagu ar saules zīmi. Izcila projekta veiksme. Skolas iedvesmojošā vide ir pamats, lai ar prieku apgūtu koka izstrādājumu dizainu, tekstila un apģērbu dizainu, fotomākslu, interjera dizainu, vizuālo reklāmu, mākslu, multimediju programmu, kā arī, protams, vispārizglītojošo vidējo izglītību. Finansējums ES fondi un Daugavpils domes līdzekļi, projekts MARK Arhitekti, būvnieks Lagron.

Industriālā elegance autosalonā – ienākot dienasgaismas apspīdētajā telpā, rodas asociācijas ar kādu modernās mākslas muzeju – tieši tik pārdomāts un harmonisks ir jaunais Škoda centrs Rīgā, Biķernieku ielā 125. Galvenais būvuzņēmējs SIA Aimasa. Pasūtītājs SIA TKM Latvija.

SWH biroju centra pārbūve Skanstes ielā 52 – apkaime ieguvusi modernas biroju telpas. Divām biroju ēkām, kas reiz padomju laikā atradās militārajā zonā, pilnībā mainīts iekštelpu plānojums, bet pārbūves īpašā vērtība un apkaimes ieguvums ir jaunais fasādes risinājums ar Swisspearl® kompozītcementa paneļiem. Pasūtītājs SWH biroju centrs, projekts Tectum, apdares paneļi www.baltimex.lv.

Vecrīgas skati Daugavas malā – Kuģu ielā 15 ir radīts jauns, moderns vaibsts Rīgas tēlā. Lai arī izaudzis salīdzinoši šaurā vietā, tomēr jaunā kompleksa iemītniekiem ļaus izjust plašumu un Vecrīgas skatus katras dienas iedvesmai. Pasūtītājs Kuģinieks. Projekts Sarma&Norde. Būvnieks Aimasa.
www.vecrigasskati.lv

Bauskas pils tornis slejas pāri vēsturei – pēc rūpīgas atjaunošanas tornis pieejams apskatei, piedāvājot veikt savdabīgu riņķa ceļojumu līdz augšai, pēc tam lejā kāpjot pa citu pusi. Nedaudz adrenalīna garantēts, ja ir vēlme iepazīt un pat pieskarties vēsturei. Pasūtītājs Bauskas pils muzejs, Bauskas novada dome, projekts Ināras Caunītes arhitektu birojs, Miloslavs Hanzla, būvnieks Kaskāde 19, Ēriks Pažemecks.

Hoijeres kundzes viesnīca Liepājā – viena no vecākajām ēkām Liepājā, atraitnes Hoijeres viesnīca Kungu ielā 24 celta 17. gs. Pazīstama arī kā Pētera I nams, jo 1697. gada pavasarī viesnīcā vienu nedēļu dzīvoja Krievijas cars Pēteris. Pēc atjaunošanas būs saglabātas gan vēsturiskās funkcijas, gan interjeri. Pasūtītājs – Liepājas pilsētas pašvaldība. Projektētājs p/s Pils projekts, arhitekte Liesma Markova. Būvnieks Rere meistari. Būvuzraugs Firma L4.

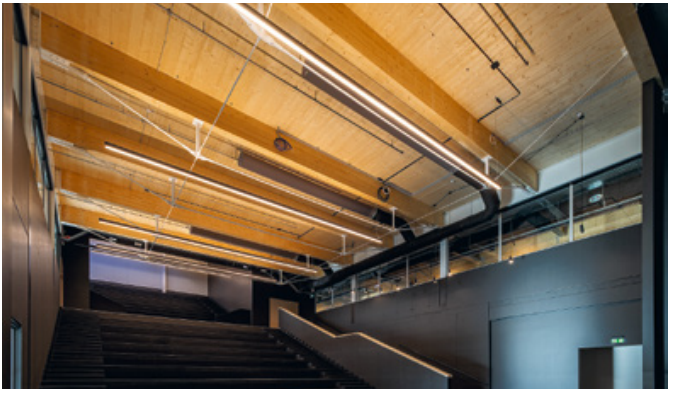

CLT paneļi – ekoloģiskas arhitektūras nākotne. Skonto Group uzņēmums Skonto Prefab kopā ar meitasuzņēmumu Cross Timber Systems pēdējo 5 gadu laikā, kopš CLT koka paneļu un Glulam līmētu koka siju pieprasījums pasaulē palielinās, realizējis ievērojamu skaitu projektu Latvijā un Skandināvijā, arī starptautisko skolu Piņķos. www.skontoprefab.lv

www.ruukki.com

MODERNA SKOLA MĀKSLU APGŪŠANAI LIEPĀJĀ

AGRITA LŪSE
Foto Edgars Pohevičs (BDCC arhīvs)

www.lmmdv.edu.lv
www.uptk.lv
www.ruukki.com/lva
www.cewood.com

Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola Alejas ielā. **Finansētājs** Latvijas Kultūras ministrija. **Arhitektūras projekts** arhitektu birojs K-IDEA, Andris Kokins. **Būvnieks** UPTK, projekta vadītājs Sandis Kirhners. **Fasāžu apdare** (COR-TEN® plāksnes) un sendvičpaneļi – Ruukki. 2020. g.

Pirms 2020./2021. mācību gada sākuma Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola ieguva modernu ēku, kuras tapšanas vēsture, arhitektoniskie un tehniskie risinājumi varētu izstāstīt stāstu, kā kvalitatīvs pasūtītāja, arhitekta un būvnieka projekta vadības process soli pa solim pārtop labā produktā. Izrādot skolas aprises, stāstot par materiāliem un tehnoloģijām, UPTK vadītājs Zigurds Kirhners pamatoti lepojas ar veikumu. Direktore Inga Auziņa uzsver kopējo iezīmi – aizrautību un mērķtiecību. Būvnieka UPTK profesionalitāte un materiālu tehnisko un estētisko īpašību pārzināšana ļāvusi arhitekta Andra Kokina idejas realizēt visaugstākajā būvnieciskās kvalitātes līmenī un radīt arhitektoniski iespaidīgu objektu.

Ticība 30 gadu garumā

Ko tik neizdara paļaušanās un ticība! Ideja par vienu vai vairākiem jauniem korpusiem Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolai ir aptuveni 30 gadus sena, un visu šo laiku skolas vadība ir ticējusi, ka pienāks arī īstenošanas laiks.

Inga Auziņa, Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas direktore:

– Svinīgais brīdis ir pienācis, un mēs ar prieku veram jaunu darbnīcu durvis metāldizaina, koktēlnieku, reklāmas, interjera dizaina, arhitektu un multimediju studentiem. Turklāt tās nav vienkārši telpas, bet aprīkotas, ievērojot katras studiju programmas specifiku. Koktēlniekiem svarīgs, piemēram, ir izturīgs grīdas segums un gaisma, kā arī ventilācija, pārējām nodaļām būtiska ir dienasgaisma un mākslīgā apgaismojuma kvalitāte, viss ir piemērots tam, lai pedagogi un studenti spētu profesionāli veikt savu darbu. Darbavietu ērtībai ir liela nozīme radošo darbu augstvērtīgai veikšanai. **Ironiski un par laimi - ieplānotās platības atbilst šā brīža situācijai, kas epidēmijas laikā prasa 2 metru distanci. Mums telpās pietiek vietas, lai audzēkņi mācību procesā atrastos drošā attālumā. Kamēr vien tiek atļautas mācības, mēs drīkstam tās organizēt klātienē.**
Ir ārkārtīgi sarežģīti mūziku, mākslu, gleznieciību, instrumentu spēli mācīt attālināti. Lai gan to var attiecināt uz jebkuru mācību procesu, ir tik ļoti nepieciešama savstarpējā dzīvā komunikācija, sarunas par mākslu un mūziku ir zelta vērtē. Īpaši tādēļ, ka visi mūsu pedagogi ir veiksmīgi savā profesionālajā radošajā darbībā, pedagogi ir praktizējoši speciālisti – mākslinieki, arhitekti, mūziķi. Daudzi saņēmuši dažādas starptautiskas balvas.
Mums ļoti paveicās ar profesionāļu komandu, kuras vadībā tapa jaunais skolas korpuss, jebkuram novēlu sastapt šādus profesionāļus, kādi mums bija arhitekts Andris Kokins, uzņēmuma UPTK vadītājs Zigurds Kirhners, projektu vadītājs Sandis Kirhners. Mēs zinājām, ko vēlamies, zinājām budžeta robežas un to, ka naudas ir tik, cik tās nav, un ka tās pietrūks visu skaisto ideju realizācijai. Tāpēc primārais uzdevums bija funkcionalitāte un

atteikšanās no liekām detaļām, mērķējot uz tīras estētiskas vides radīšanu. Mākslai vajag telpu – tik lietojama ir šī atziņa, ar kādu savulaik darbojās pagaidu izstāžu zāle Rīgā Melnsila un Kalnciema ielas krustojumā. Lieliskais komandas darbs rezultējās ar jaunu, modernu ēku, kurā prieks uzturēties.

Estētiskā taupība izceļ elegantu detaļu

Sākuma posmā tika pārvarētas dažādas peripetijas ar būvobjektu ierobežojošiem apstākļiem – tas bija apbūves laukums, augstums, blīvā telpu programma un tehniski neiespējamā pagraba izbūve, ko aizstāja ar cokolstāva izveidi. Arhitektam bija idejas, UPTK – atbildes, praktiskās realizācijas risinājumi. **Pirms projekta īstenošanas visi vienojās par konceptu, kas paredzēja maksimālu taupības režīmu (bet ne uz kvalitātes rēķina) un vienu no ēkas būvelementiem - fasādi - uzsvērt ar augstas klases materiālu. Lai harmonētu ar apkaimē iedibināto ķieģeļu ēku stilistiku, par labāko fasādes apdares materiālu atzina estētiskās COR-TEN® metāla plāksnes ar mākslīgas rūsas faktūru.** Būvnieka rūpīga iedziļināšanās materiāla tehniskajās niansēs ir attaisnojusies, iegūts apjoms ar augstu arhitektonisko vērtību, kas sasaucas arī ar Liepājai raksturīgiem motīviem: Liepājas metalurgu un Līvu dziesmu Dzelzsgriezējs. Elegantā fasāde slēpj sendvičpaneļus ar iekļautu siltinājumu. Tilts pie ieejas ir vides pieejamības elements, kā arī savieno divas ēkas. Margas ir no tonēta stikla, bet detaļās jaušami industriālās būvniecības paņēmieni. Piebrauktuve zem tilta ir īpaši radīta ērtība auto piegādēm. **Eksponētā betona virsmas telpās - visu cieņu būvnieku prasmēm - ir izcils pienesums un lielisks fons interjera stilam. Dienas gaismas ēkā ir gana, tā ar arhitektonisko risinājumu viltībām iepludināta pat cokolstāva darbnīcās, kas atrodas zem zemes līmeņa, – gar ēkas fasādi atrakta plata josla un labiekārtota ar oļu slāni.** Ēkā racionāli risināta mācību un koplietošanas telpu proporcija, interjerā sava loma ir atsegtajām inženiersistēmām. Direktores un pasniedzēju kabinets ir pirmajā stāvā aiz plašiem stiklojumiem, morāli tuvinot skolotājus un skolēnus. Jāatzīmē, ka īstenotais objekts ir 1. kārta, 2. kārta paredz vēl viena apjoma izbūvi.

Lētākais un arī piemērotākais

Jaunā Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas korpusa projektēšanas iepirkums tika organizēts saskaņā ar iedibināto zemākās cenas principu. Arī būvniecības konkursa iepirkums sekoja tam pašam principam. **No malas raugoties, šķiet, pastāvēja lieli riski, ka jaunā ēka īsti neatbildīs iecerēm, īpaši tādēļ, ka atvēlētā vieta bija maza, ar ietvertu uzdevumu tur iespiest apjomīgu telpu programmu. Gudri plānojot, izdevās radīt trīsstāvu ēku, nepārsniedzot noteikto apbūves blīvumu.** Arhitektiem un būvniekiem vajadzēja maksimāli mobilizēt visus resursus, lai iekļautos budžetā, nekas netika risināts steigā, bet pēc rūpīgas visu darbu izplānošanas un katra būvniecības posma finanšu apzināšanas.

Andris Kokins, arhitekts, K-IDEA:

– Kā radošam cilvēkam man bija prieks projektēt ēku tieši mākslu studentiem. Lai izceltu ēkas arhitektūru apkaimē, izvēlējos pasaulē aprobētu fasādes apdares veidu ar COR-TEN® plātnēm. Jaunās ēkas vizualizācijas vēl pirms būvniecības nonāca mediju rīcībā un arī sociālajos tīklos, izpelnoties ne visai tālredzīgu un neviennozīmīgi vērtējamu kritiku COR-TEN® plākšņu apdarei. Kāpēc to uzsveru? **Jo pēc ēkas nodošanas ekspluatācijā pat visskarbākie kritiķi ir apklusuši, atzinīgi novērtējot ēkas sarkanīgo rūsas tēlu un tā veiksmīgo harmoniju ar apkaimi. COR-TEN® plāksnes ir dārgs materiāls, bet estētiskās un arī tehniskās īpašības pilnībā atsver finansiālo ieguldījumu. Tas ir progresīvs materiāls.**
Apbūves nosacījumiem paredzot šajā vietā tikai divstāvu ēkas, bet plānotajai telpu programmai – trīsstāvu ēku, mums bija jāmeklē gudrs vai viltīgs kompromiss. Turklāt arī grunts nebija tā pateicīgākā – neļāva izbūvēt pilnvērtīgu pagraba stāvu. Rūpīgi izanalizējot situāciju un visus ierobežojumus, nosacījumus un prasības, parādījās gala versija par izgaismota cokolstāva izbūvi. Un dienas gaisma cokolstāvā tiek iepludināta, atrokot to no pagalma un ielas puses. Veidojas apjomīgas gaismas šahtas. Pagalma pusē uz ieeju cokolstāvā ved panduss, konstruktīvi izturīgs, izpildot vides pieejamības prasības un radot iespēju ar auto piegādāt smagākus materiālus līdz ieejas durvīm. Ēkas dzegas augstums atbilst prasībām, COR-TEN®

plākšņu faktūra labi saskan ar līdzās esošo parku un slēpj industriālajā būvniecībā plaši izmantotos rūpnieciski siltinātos sendvičpaneļus, kas papildina ēkas metāla un dzelzsbetona karkasu. Ieejas mezgls, rēķinoties ar plānoto vēl viena korpusa būvniecību, ir pagaidu. Tam līdzās izbūvēts tilts, savienojot jauno un vēsturisko skolas korpusu, tieši zem tā atrodas iebrauktuve saimniecības pagalmā pie cokolstāva. **Tiltam ir arī kāda simboliska nozīme – virzība uz nākotni.** Pret parku vērstā stiklotā kāpņu telpa rada saikni ar dabu.

Inovācija, kam nebūt nav gatavi visu Latvijas skolu pedagogi, ir stiklots mācību spēku kabinets. Skolēniem jāredz skolotāji, un arī skolotājiem jāredz skolēni. Abpusēja mijiedarbība un uzticēšanās, acu kontakti un dzīvā komunikācija.
Telpu plānojums ir izteikti vienkāršs, cokolstāvā darbnīcu telpas sadalītas zonās, bez atdalošajām sienām. Mērķis bija radīt tīru, pievilcīgu un neitrālu vidi, rēķinoties, ka telpas izmantos radošo profesiju skolēni un paši tās apdzīvos un attīstīs vēlamo telpu dizainu – iemājos.

Ēkas būvniecība

Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas jaunā korpusa būvniecība notika raitā tempā, racionāli risinot katras dienas uzdevumus. Būtiski, ka būvniekam **UPTK ir liela pieredze dažādu būvniecības tehnoloģiju izmantošanā, līdz ar to darba procesā nezināmo bija ļoti maz**. Pārzinot materiālu tehniskās īpašības un to iebūves metodes, ir iespējams sasniegt gan iecerēto kvalitāti, gan iekļauties termiņos, lai nodotu ēku ekspluatācijā pēc 9 mēnešiem no būvniecības sākuma. Būvnieka prasmes apliecina spēja, neraugoties uz laika apstākļiem, nodrošināt kvalitāti. Ēkas būvniecība tika sākta decembrī, tātad visi zemes un betonēšanas darbi norisinājās ziemas laikā, kad jāveic papildu pasākumi materiālu iestrādes laikā.

Sandis Kirhners, UPTK projektu vadītājs:

– Ēkas pamatus veido monolītā dzelzsbetona konstrukcija un daļēji urbpāļu siena. Tā kā austrumu pusē pāļi atradās tikai 20 cm attālumā no blakus esošās dzīvojamās mājas, tika veikts lokāls monitorings, izvietojot marķējumus uz ēkas atsevišķām detaļām un esošajām plaisām. Vibrācijas, urbjot pāļus, ir minimālas, un nekāda ietekme, ko būtu izraisījusi urbpāļu iestrāde,

netika konstatēta. Jāatzīmē, ka visas ēkas tapšanas laikā tādā pašā veidā tika balstīts skolas mācību bloks, kas darbojās līdztekus celtniecībai. Cokolstāvs projektēts 3,6 metru dziļumā, tieši nedaudz virs gruntsūdens līmeņa. Ēkas nesošo karkasu veido saliekamā dzelzsbetona konstrukcijas un metāla karkass. Monolītās betona konstrukcijas izmantotas skolas un evakuācijas kāpņu telpās, lifta šahtā un daļēji ārsienās stinguma disku veidošanai.

Būvniecības laikā piedāvājām arhitektam un pasūtītājam (skolai) interjerā veidot eksponētā betona virsmas. Šīs tehnoloģijas realizācijā mums ir laba pieredze, mūsu meistari satrenējušies daudzos prasīgu pasūtītāju objektos, tāpēc gala rezultāts ir tāds, ar kuru varam pamatoti lepoties.
Protams, laika, darbaspēka un resursu ziņā šī tehnoloģija patērē daudz vairāk nekā citas metodes. Katrā veidņošanas posmā tiek izmantots jauns mitrumizturīgs saplāksnis, tika izstrādāta speciāla betona recepte, lai iegūtu pareizās iestrādes īpašības, viendabīgu un gludu betona virsmu. Pēcapstrādē tā virsmā tiek iestrādāts pretputekļu pārklājums.
Liela daļa ēkas norobežojošo konstrukciju ir izbūvēta no siltinātiem sendvičpaneļiem, taču šis būvelements nekur nav redzams, jo no ārpuses to nosedz COR-TEN® plāksnes un iekštelpās – ģipškartons. Varbūt būvniecības laikā kādam no ārpuses radās maldīgs priekšstats, ka tiek būvēts kaut kas līdzīgs noliktavai, bet tagad katrs var pārliecināties, ka paneļi ir paslēpti. Monolītā dzelzsbetona konstrukcijas savukārt segtas ar akmensvates plāksnēm, iestrādāts karkass COR-TEN® plākšņu montāžai.
Lai mazinātu saules ietekmi, dienvidu puses stiklotās plaknes aprīkotas ar dekoratīvajām žalūzijām, kuru funkcionalitāte ir pārbaudīta vasarā būvniecības laikā un kas atzītas par veiksmīgu risinājumu.

Pirmā un otrā stāva koridoros un zālē grīdas segumam izmantots dekoratīvais pašizlīdzinošais betons. Virsma ir gandrīz spoguļgluda. Šis segums pasaulē tiek izmantots sabiedriskajās telpās un pat rūpnīcās, jo ir noturīgs un ilgmūžīgs.
Monolītās betonēšanas tehnoloģija izmantota, ierīkojot pāris metrus plato gaismas šahtu – padziļinājumu dienvidu pusē. Tas ir ļāvis iebūvēt 800 mm augstus logus un pilnībā izgaismot cokolstāva darbnīcas. Kā dekoratīvais iesegums izmantoti krāsaini, palieli upes oļi.
Jumts izbūvēts no saliekamā dzelzsbetona pārseguma paneļiem, siltinājuma un keramzīta izlīdzinošās kārtas krituma veidošanai. Virssegums ir divās kārtās iestrādāts bituma ruļļmateriāls. Uz jumta ir izvietotas visas ēkas ekspluatācijas tehniskās iekārtas, iežogotas ar dekoratīvu cinkotu sētu.
Vēsturiskās leģendas vēsta, ka reiz šajā vietā bijuši zirgu staļļi - militārs objekts. Būvbedres rakšanas laikā uzgājām zirgu kaulus un tādas relikvijas kā zaldātu ķiveri.

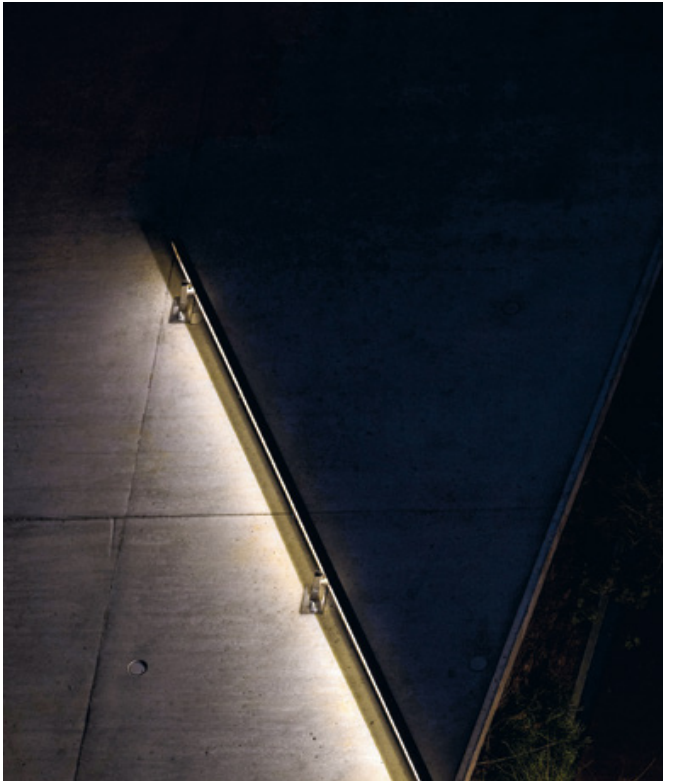

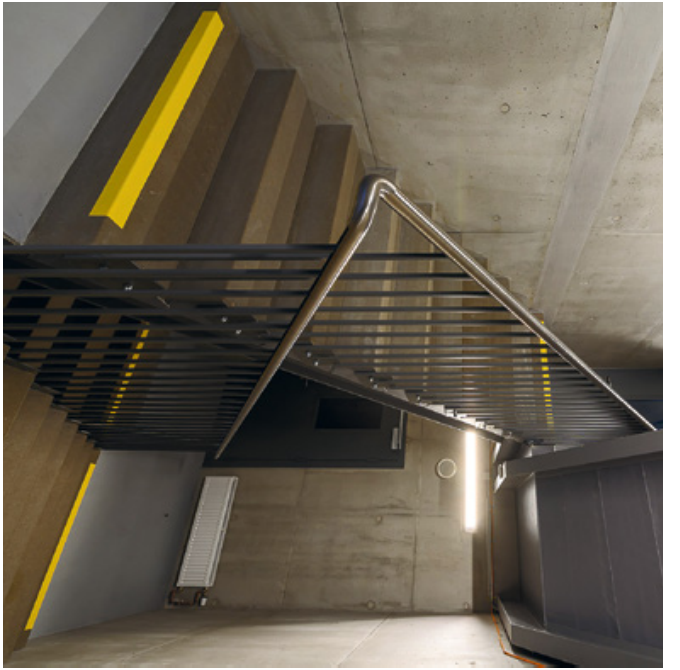

COR-TEN® šarms un sendviča paneļu energoefektivitāte

Jānis Zaharāns, RUUKKI fasāžu projektu vadītājs:

– Ruukki Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas objektā piegādāja divu veidu materiālus – sendviča tipa paneļus un COR-TEN® tērauda fasādes apdares loksnes.
COR-TEN® izejmateriāls dažādos biezumos tiek ražots Hamēnlinnā, Somijā, savukārt fasādes apdares gatavie produkti tiek izgatavoti Pērnavā, Igaunijā. No COR-TEN® tērauda tiek ražoti dažādi apdares materiāli – dizaina profilloksnes, fasādes apdares kasetes un lameles. Iespējama daudzfunkcionāla materiāla izmantošana, sniedzot plašas iespējas veidot dažāda rakstura fasādes.
Lai arī materiāls sen vairs nav uzskatāms par inovatīvu, jo Latvijas tirgū tiek izmantots jau vairāk nekā 25 gadus, tā popularitāte arvien pieaug. COR-TEN® ar savu unikālo izskatu joprojām uzrunā arhitektus visā pasaulē, un tā iekodētais dekoratīvais izskats izceļ jebkuras ēkas raksturu elegantā veidā. COR-TEN® ir dzīvs materiāls ar atraktīvu rūsinātu faktūru, tāpēc ir veiksmīgi kombinējams ar stiklu, betonu, koku, radot modernus un oriģinālus arhitektoniskos risinājumus.
COR-TEN® materiāla pamatā ir tērauds ar dažādu oksīdu piemaisījumiem, kas mitruma un sausuma ciklu ietekmē uz tā virsmas izveido īpašu patinas aizsargslāni. Materiālu pārsvarā izmanto ēku fasādēs,

jo iekštelpās bez papildu mitrināšanas materiāls neoksidēsies. COR-TEN® plaši izmanto arī āra mazajās arhitektūras formās, tiltu konstrukcijās un vietās, kur ir augstas tērauda aizsardzības prasības. Patinētās konstrukcijas ir pašpietiekamas ekspluatācijas laikā un nav papildus jāapstrādā, līdz ar to materiāla lietošana ir ekonomiski pamatota. Uz objektu COR-TEN® detaļas parasti tiek piegādātas auksti velmēta tērauda dabiskajā izskatā, un tikai laika gaitā, nomazgājoties no materiāla virsmas aizsargājošai eļļai, virsma reaģēs, izveidojot tā unikālo izskatu. Svarīgi, lai loksnei tiktu nodrošināts gan mitruma, gan sausuma cikls, pastāvīgā mitrumā esošs tērauds neveidos patinas slāni. Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas jaunā korpusa fasādes apdarē izmantotas 1,5 mm biezas COR-TEN® loksnes. Īpaša uzmanība tika pievērsta pareizai materiāla montāžai objektā, tika izmantoti nerūsējoša tērauda stiprinājumi un izmantotas speciālas EPDM atdalošās starplikas, kas materiālu atdala no citiem materiāliem.
Jāatzīmē vēl viens no lietotajiem Ruukki produktiem – ENERGY energoefektīvie sendviča tipa paneļi, kas izmantoti kā ēkas ārējās norobežojošās konstrukcijas risinājums. Uz objektu tika piegādāti 200 mm biezi akmensvates pildījuma sendviča paneļi kopā ar komplektējošiem papildmateriāliem.
Visā būvniecības laikā Ruukki speciālisti sniedza būvniekiem tehnisko atbalstu un konsultēja par materiālu pareizu montāžu un ekspluatāciju.

CEWOOD PLĀTŅU TEHNISKIE UN ESTĒTISKIE PARĀMETRI

Krāsoto CEWOOD plātņu struktūru veido 1 mm plata augstākās kvalitātes egles ēveļskaida, savukārt nekrāsotajām plātnēm – 1,5 mm skaida. Skolā ir uzstādītas krāsotas plātnes melnā un pelēkā krāsā, kā arī nekrāsotas – dabiskā koka tonī. Plātņu biezums ir 15 mm. Plātnes krāsu iegūst speciālās kamerās, struktūra tiek rūpīgi nokrāsota, bet ne aizlieta ar krāsu. Rēķinoties, ka daļa plātņu objektā ir arī jāpiegriež, pasūtītājs no CEWOOD līdzi saņem arī krāsu, ar ko nosegt piezāģētās vietas. Plātņu forma, faktūra, tonis – plaša izvēle, atļaujot piemeklēt nevis to, kas pieejams, bet izvēlēties vispiemērotāko interjera dizaina stilam un skaņas slāpēšanai. Izmaksu un ieguvumu proporcija no CEWOOD plātņu izmantošanas ir adekvāta. Tehniskās īpašības – izturīgs, akustisks, nedegošs. Neraugoties uz aktuālajām laikmeta ligām, CEWOOD produktu pieprasījums tirgū aug ar katru mēnesi.

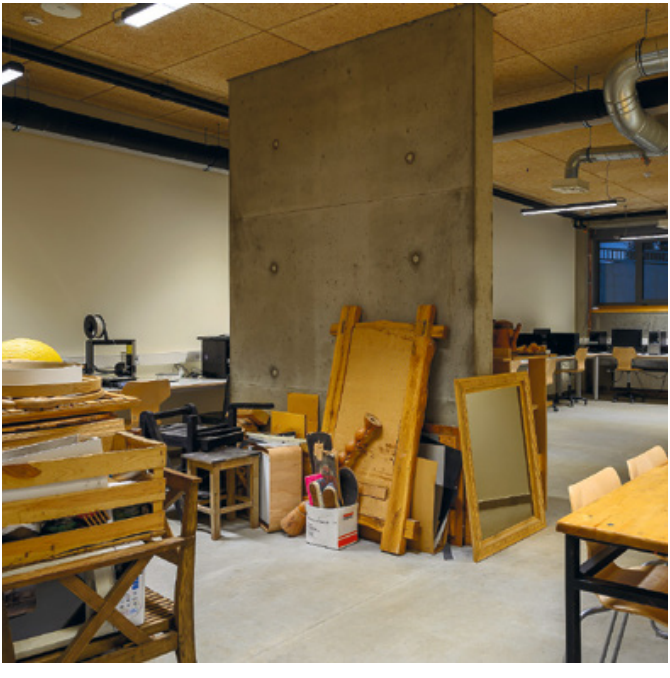

Akustika un estētika ar CEWOOD

Māris Šmits, CEWOOD:

– Šajā objektā produkta pasūtījums un tā izpilde noritēja ļoti pareizā secībā, jau savlaikus pieslēdzoties projektētājam un būvniekam UPTK, kas precīzi definēja tehniskās prasības CEWOOD akustisko un dekoratīvo plātņu izmantošanai. Objektā produktu piegādāja vairākos posmos atbilstoši veicamo darbu grafikam. Plātnēm ir būtiska priekšrocība, tās ir mitruma noturīgas, tāpēc bija iespējams tās montēt objektā pat tajā laikā, kad vēl pilnībā nebija izbūvētas norobežojošās konstrukcijas – sienas un stiklojumi. Plātņu montāžai izmantoja neierastu paņēmienu, atsakoties no stiprināšanas pie koka karkasa, bet pie monolītā betona virsmas stiprinot mitrumizturīgu saplāksni un pēc tam, rūpīgi pozicionējot, montējot katru CEWOOD plātni. Kopumā interjers ir ieguvis interesantu un stilīgu akcentu ar melnām, pelēkām un nekrāsotām akustiskajām plātnēm, bet tehniskā ziņā telpās ir nodrošināts akustiskais komforts. Plātņu stiprināšanas blīvums un laukums ir elastīgi maināms un atkarīgs no telpas funkcijas, to blīvums un aizņemtā platība ir lielāka darbnīcu telpās ar paaugstinātu trokšņu slodzi. CEWOOD plātņu vizuālais izskats tika radīts saskaņā ar skolas interjera dizaina stila uzstādījumiem, un gala rezultātā betons un plātņu patīkamā faktūra kopā rada skolas raksturam atbilstošu noskaņu – iedvesmojošu vidi mākslas procesu īstenošanai ar mājīguma piesitienu.

INGA AUZIŅA
Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas direktore. Absolvēta Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas dekoratoru nodaļa un Latvijas Mākslas akadēmija, Mg. Art. Bijusi Liepājas Universitātes lektore, Liepājas pilsētas galvenā māksliniece, Bērnu jaunatnes centra direktore, no 2016. gada Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas direktore.

SANDIS KIRHNERS
UPTK projektu vadītājs, RTU BF absolvēta 2010. gadā. Ievērojamu laiku strādājis Lielbritānijā un Skotijā celtniecībā, kur iegūta pieredze, darbojoties starptautiskos un apjomīgos objektos.

PROTAN:

viens PVC slānis, 40 gadu kalpošanas ilgums

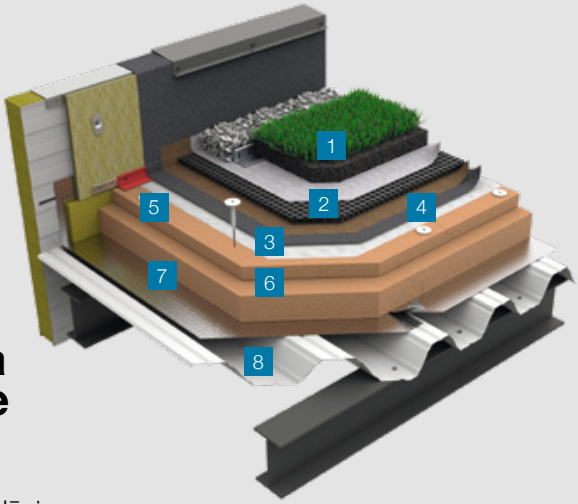

Balasta un zaļie jumti

1 Augsnes slānis
2 Ģeotekstils un drenāžas membrāna
3 Aizsargslānis
4 PVC membrāna Protan SE 1,6 TITANIUM+
5 Atdalošais slānis
6 Siltumizolācijas slāņi – XPS plāksnes
7 Jumta tvaika izolācija
8 Jumta pamatne

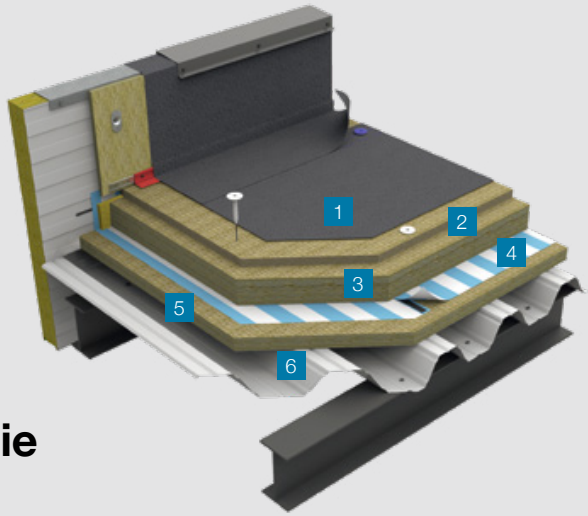

Lēzenie jumti

1 PVC membrāna Protan SE 1,6
2 Siltumizolācijas slānis – minerālvates plāksne
3 Siltumizolācijas slānis – minerālvates plāksne
4 Jumta tvaika izolācija
5 Siltumizolācijas slānis – minerālvates plāksne
6 Jumta pamatne

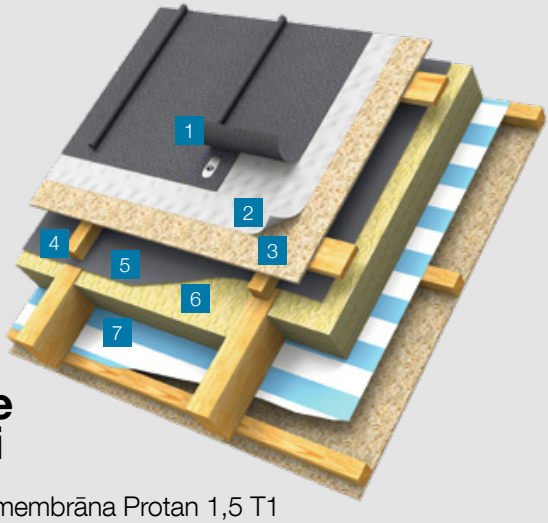

Slīpie jumti

1. PVC membrāna Protan 1,5 T1
2. Atdalošais slānis – ģeotekstils
3. OSB-3 plāksne
4. Latojums 50x50 mm (ventilācijas sprauga)
5. Difūzijas membrāna
6. Siltumizolācijas slānis – minerālvates plāksne
7. Jumta tvaika izolācija

- **Lēzenie jumti**
- **Slīpie jumti**
- **Sarežģītas formas jumti**
- **Balasta un zaļie jumti**
- **Terases un balkoni**
- **KNOW-HOW: vakuuma jumts**

EMIMAR®
INDUSTRIĀLĀ CELTNIECĪBA

EKSKLUZĪVAIS IZPLATĪTĀJS LATVIJĀ

+371 202 50 222
protan@emimar.lv
www.emimar.lv
Abulas iela 2, Rīga,
LV-1026, Latvija

JAUNRADES JUNDA **JELGAVAS REIERA NAMĀ**

INĀRA GAUJA
publicitātes foto

Kopējā platība – 2546,1 m², apbūves laukums 1657,1 m². 19. gadsimta ēkas stāvu platība 1954 m². **Tehniskais apsekojums** SIA ARA intellect. **Būvprojekta vadītājs** Kārlis Brakanskis. **Arhitekte** Aija Ziemeļniece, Dr. arch. **Būvuzņēmējs** SIA Torensberg. **Arheoloģiskā uzraudzība** Andris Tomašūns, Dr. paed. **Mēbeles** pēc pasūtījuma izgatavotas SIA Kreyd Masterhouse. Atjaunotās būves darbība sākta 2020. gada 1. septembrī.

Jelgavas pilsētā nav daudz ievērojamu vēsturisku būvju, viens no retajiem ir Reiera nams. **Pašvaldība veikusi būtisku ieguldījumu, lai šo īpašo vēstures liecību savestu pienācīgā kārtībā un ievietotu tajā laikmetīgu, jauneklīgu un aktīvu saturu - bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādi jaunrades centru Junda un bērnu un jauniešu bibliotēku Zinītis.**

Būvniecība trīs kārtās

Rekonstruēta un ar piebūvēm papildināta vēsturiskā divstāvu ēka Zemgales prospekta un Palīdzības ielas stūrī. **Šis 1888. gadā celtais nams Zemgales prospektā 7 būvēts pēc arhitekta Aleksandra Johana Frīdriha Baumana projekta kā patversme tirgotāju atraitnēm par Jelgavas grāmatizdevēja Gustava Ādolfa Reiera (1794–1868) testamentā pilsētai novēlētiem līdzekļiem.** Ēkas ekspluatācija sākta 1900. gadā. Pēc Otrā pasaules kara ēkā iekārtota skola, un 1964. gadā tai uzcelta arhitekta Valtera Bodnieka projektēta baltu silikātķieģeļu piebūve, kura tagad siltināta un papildināta ar stiklotu piekārto fasādi. Viss būves komplekss ieguvis jaunu jumtu, logus, durvis, atjaunots fasādes krāsojums un rekonstrukcijas gaitā uzietie ciļņi ar pateicības tekstu nama cēlājiem. Ēkas galā uz Sporta ielas pusi uzcelta 480 m^2 plaša divstāvu piebūve ar stiklotu gala fasādi. Vides pieejamības nodrošināšanai uzceltas divas piebūves liftiem – pie senās ēkas pagalma fasādes un pie Palīdzības ielas

sešdesmito gadu korpusa. Padomju laika korpusam pagalma pusē pievienotas arī evakuācijas kāpnes ar iespēju iekļūt bēniņos.
Labiekārtots iekšpagalms ar velonovietnēm, soliņiem, apgaismojumu un puķudobēm, domājot arī par dažādām jauniešu aktivitāšu iespējām – strītbola laukumu, klinšu kāpšanas sienu, pulcēšanās iespēju. Pārkārtots teritorijas reljefs ar noteci no ēkām, izbūvēta iebrauktuve ar automātiskajiem vārtiem no Sporta ielas, autonovietne. Objektā pagalma pusē nozāģēti 16 koki, kas apdraudēja ēku, un teritorijā iestādīti deviņi jauni.
Šis bija interesants objekts – tajā iekļauta gan jaunbūve, gan energoefektivitātes paaugstināšana, gan rekonstrukcija, – atzīst SIA Torensberg būvdarbu vadītājs Oļegs Ļebedevs. Būvdarbi realizēti trīs finansējuma kārtās.

Arhitektoniskais tēls

Arhitekte Aija Ziemeļniece kompleksa ārējās apdares risinājumu pakārtojusi vēsturiskās ēkas dzelteno ķieģeļu fasādei. Šādu māla toni 19. gs. 80. g. ieguva Kalnciema raktuvju ķieģeļcepļos. 20. gs. 60. g. Palīdzības ielas būvapjoma 1. stāva fasāde apšūta ar dzeltenām ķieģeļflīzēm, veidojot it kā vizuālu vēstījumu par Jelgavas apkārtnes vecajiem ķieģeļcepļiem. Fasādes daļas stiklotais risinājums izvēlēts, lai kompozicionāli atdalītu vēsturisko ēku no vēlākajām piebūvēm gar Palīdzības ielu un maskētu padomju būvapjoma necilās arhitektūras vaibstus. Arhitekte vērtē, ka vienveidīga apmetuma klāto siltināto fasāžu daudzums pilsētā kopumā jūtami mazina ķieģeļu arhitektūras daudzveidību. Tāds pat tumšs, gaismas iespaidā mainīga toņa stiklojums pievienots jaunajam piebūves būvapjomam ēkas galā.
Vēsturiskajai ēkai ir veikts nopietns fasādes restaurācijas darbs. Ložu pēdas jeb kara rētas vēsturiskajos fasādes ķieģeļos bija ieraugāmas ik pēc 3 m², stāsta arhitekte. Milzu kaļķu javas izdrupumi apgrūtināja restaurāciju dzegai, starpstāvu dalījumu joslai, logailu apmalēm un cokola stāva rustam. Galveno ieeju akcentējošajās pusloka formas nišās nākotnē paredzēts izvietot tēlniecības darbus, kas saistās ar mitoloģiju.
Ēku kompleksam izveidotas divas galvenās ieejas. Vēsturiskā ieeja atrodas pie Palīdzības ielas un Zemgales prospekta krustojuma. To atjaunojot, saglabāts vecais sarkanīgā granīta lievenis ar pakāpieniem. **Lieveņa vienā malā saglabāts dzelzs asmenītis dubļu noskrāpēšanai no apaviem. Virs ieejas lieveņa ar kopiju ir aizstāts vēsturiskais ieejas kapara skārda jumtiņš uz oriģinālajām čuguna konsolēm. Iebūvētas ozolkoka pildiņu durvis ar pakešu stiklojumu.** Līdzās ieejai paredzēts uzstādīt cilindriskas formas afišu stabu. Restaurēts vēsturiskais čuguna žogs, kas stiprināts uz slīpēta granīta pasētas.
Šī vēsturiskā ieeja ved uz reprezentācijas zāli, kas savieno abus ēkas spārnus ziemeļu un rietumu pusē. Ieeju ar zāli savieno plašas oša koka kāpnes, kas izgatavotas kā vēsturisko kāpņu kopija.

Izaicinājums būvniekiem – senās ēkas rekonstrukcija

Mūra velvju konstrukcija bija tā, kas noteica nepieciešamību senā korpusa lifta telpu projektēt ārpus esošā būvapjoma. **Vēsturiskajai ēkai nojaukta padomju brutālisma piebūve, kas bija izkropļojusi pagalma fasādi – kurināmā glabātuve un ieeja katlu telpā, kurā bija mākslīgi pazemināts grīdas līmenis.**
Būtiskākie defekti atklājās koka pārsegumos starp pirmo un otro stāvu. Griestu zemapmetuma niedru klājs vietām bija galīgi sapuvis, bojājot melno griestu dēļus un arī konstrukcijas. Tika konstatēts neapmierinošs vēsturisko jumta koka konstrukciju stāvoklis un nepilnības pirms gadiem desmit veiktajā jumta siltinājumā un jumta segumā. Trupes un ķirmju bojātās konstrukciju daļas tika aizstātas ar jaunām koka detaļām, veikts tehnoloģiski atbilstošs bēniņu siltinājums.
Centrālās ieejas koka kāpnes nebija iespējams saglabāt, tāpēc tās būvētas no jauna analogi vēsturiskajām. Pārējās ēkā esošās betona kāpnes atjaunotas, metāla kaluma margas pārkrāsotas, to koka apmale restaurēta, – kā norādīja SIA Torensberg būvdarbu vadītāja palīgs E. Ramanis.

Senajā ēkas daļā svinību zāle pēc atjaunošanas saglabā savu funkciju, tajā restaurēti griestu un sienu reljefi, vēsturiskā durvju aila, savukārt durvis izgatavotas jaunas atbilstoši ailes apšuvuma vēsturiskajam izskatam, jo oriģinālās nebija saglabājušās, toties saglabātas senās eņģes. Divas apaļās krāsnis restaurētas, neatjaunojot to funkcionālo nozīmi. Trešā saglabājusies balto podiņu krāsns atrodas administrācijas telpās un arī restaurēta vizuāla vēstījuma labad.
Direktore Ilze Jaunzeme ir gandarīta, ka kolektīvam bijusi iespēja iesaistīties būvniecības procesā, un atzīmē produktīvo sadarbību ar Torensberg, telpu izvietojuma plānošanā un dizaina stila radīšanā – atraktīvā iekštelpu vide ir pašu radošo ieceru un pūļu rezultāts ar rūpīgi pārdomātām detaļām. Nostrādātas detaļas liecina par Torensberg augsto atbildības latiņu un pieredzē kaldinātām prasmēm. Loģisko telpu plānojumu akcentē tieši šai vietai dizainētās unikālās mēbeles, kuru izgatavošanu veica ražotājs Kreyd Masterhouse, precīzi īstenojot dizaina ieceres atraktīvas un elegantas formas interjera aprīkojumā.

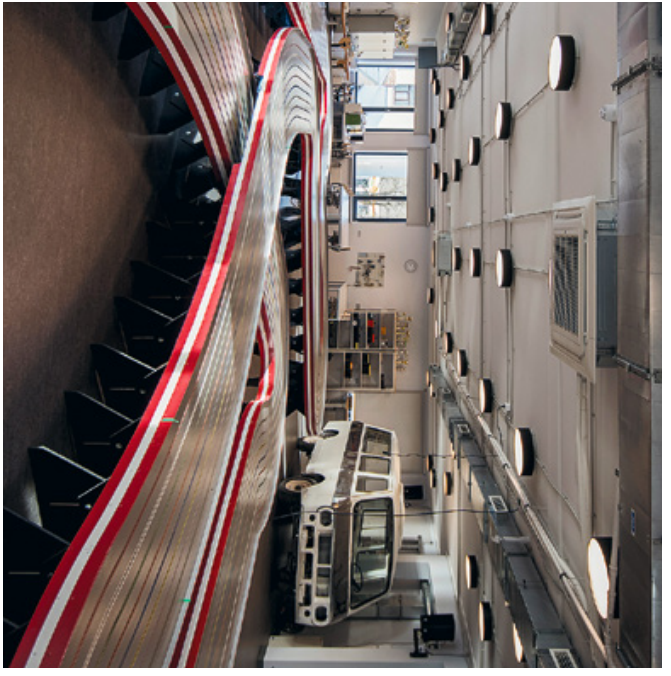

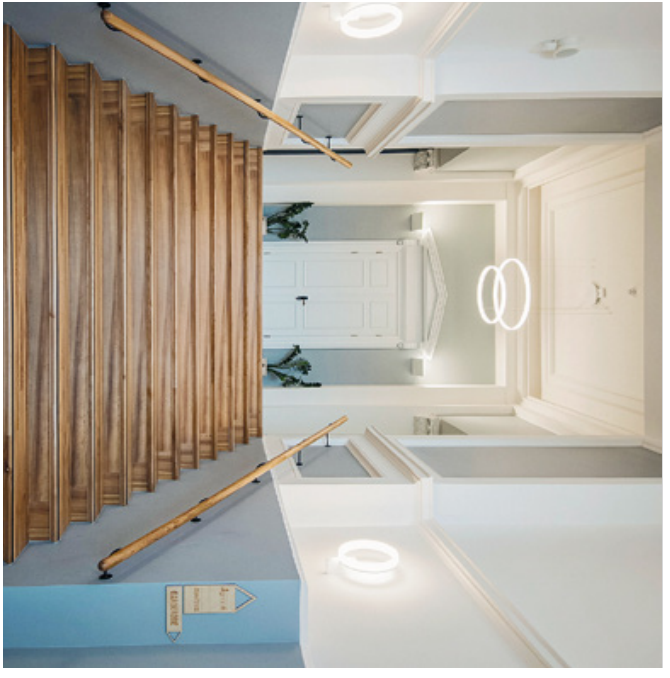

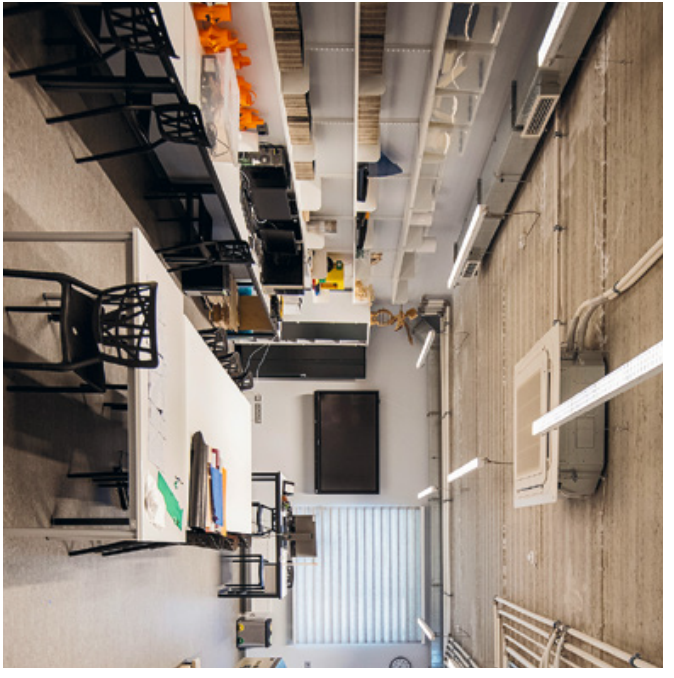

Iekštelpu koncepts un saturs

Direktore Ilze Jaunzeme atzīmē, ka, plānojot katru mācību telpu, gribējās, lai ir koši, moderni un paveras daudz plašākas darbošanās iespējas. Telpu ziņā ir radīti visi apstākļi, lai paplašinātu pulciņu piedāvājumu, piemēram, **kuģu modelisma nodarbībām, kuras iepriekš netika piedāvātas, izbūvēts speciāls sešus metrus garš un metru plats baseins modeļu testēšanai, kas ikdienā pārsegts ar darba virsmu un izmantojams kā darbgalds kuģu, auto un lidmašīnu modeļu izgatavošanai. Ēkas pārbūve ir devusi iespēju realizēt vairāk nekā 60 interešu izglītības programmu.** Jundas direktore uzsver atraktīvas vides nozīmi interešu izglītībā, tās spēju rosināt darboties, tāpēc katra telpa veidota kā mūsdienīgas, no skolām atšķirīgas vides piedzīvojums. Jaunas mēbeles sarūpētas pilnīgi visās mācību telpās, dažās iegādāts arī jauns mācību aprīkojums, bet daļa aprīkojuma pārvesta no iepriekšējām telpām Pasta ielā 32 un Skolas ielā 2.

AIJA ZIEMEĻNIECE

Arhitekte, SIA Komunālprojekts. Profesore, Dr. arch. Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ainavu arhitektūras un plānošanas katedra. Vairākas publikācijas starptautiski citētos zinātniskajos žurnālos par lauku un pilsētvides kultūrvēsturiskā mantojuma ainavtelpu. Arhitekta prakse: realizēti būvprojekti bērnudārziem, skolām, veselības iestādēm, savrupmājām, dievnamiem, bijušo muižu apbūvei.

IEVA JAUNZEME

Izglītība: Mg.paed. Vairāk nekā 15 gadus darbs sakrīt ar hobiju un otrādi: pedagoģija un darbs radošā vidē. Vadot Jelgavas Jaunrades namu Junda vienmēr esmu uz radošuma attīstības ceļa.

SVENTES TILTA ATJAUNOŠANAS DARBI

PAULA JANSONE,
foto Latvijas Valsts ceļi arhīvs,
Rīgas tilti arhīvs

Pasūtītājs VAS Latvijas Valsts ceļi. **Ģenerāluzņēmējs** SIA Rīgas tilti. **Projekta autors** SIA Kurbada tilti. **Būvuzraudzība** SIA IngWay.

Tilts ir būvēts 1966.–1967. gadā pēc 1953. gadā izstrādātā Ļengiprotransmost projektēšanas institūta tipveida projekta. Tiltu veido kniedēta metāla kopne ar brauktuvi apakšā un iepriekšsaspriegtām saliekamajām dzelzsbetona sijām. Upes balstus veido dzelzsbetona konstrukcijas ar 4,1 m garām konsolēm, kas balstītas uz iepriekšsaspriegtiem dzelzsbetona pāļiem (Ø350 mm) garumā no 12 līdz 14 metriem. Tilta kopgarums ir 312,8 m un tas ir garākais tilts Latgales reģionā.

Pāvels Sidorovs, SIA Rīgas tilti izpilddirektors, Sventes tilta projekta vadītājs:

– Ceļus mēdz salīdzināt ar valsts asinsrites sistēmu, tiltus – ar tās dzīvības artērijām. Tāpēc ir jo lielāks gandarījums, ka 2020. gads ir devis vismaz vēl vienu augstvērtīgi atjaunotu tiltu. Sventes tilts, kas atrodas 10 km uz leju no galvenā dzelzceļa tilta Daugavpilī, ir piedzīvojis vērienīgas vizuālās un konstruktīvās pārmaiņas, ko pēc VAS Latvijas Valsts ceļi pasūtījuma realizēja SIA Rīgas tilti. Interesanti, ka šis ir otrais piegājiens tilta pārmaiņu iniciatīvai, pirmo reizi projekts tika izstrādāts 2010. gadā, toreiz projekta ietvaros bija paredzēts veikt braucamās daļas remontu. Tomēr nestabilās finanšu situācijas apstākļos projekts tika atlikts uz nezināmu nākotni. **Tilts ir zīmīgs ar to, ka vienlaikus pilda gan autoceļa, gan dzelzceļa tilta funkcijas, konstruktīvi tas nozīmē, ka to veido 2 atsevišķu, paralēlu tiltu virszemes konstrukcijas, kas balstās uz kopīgiem balstiem. Attālums starp autoceļa un dzelzceļa tilta asīm ir 8,7 m. Turklāt tiltam ir milzīga stratēģiskā loma – tas ir vienīgais Daugavas šķērsojums šajā reģionā (starp Sventes un Līksnas pagastu), kuru atļauts izmantot tostarp arī smagajam lauksaimniecības transportam.** Pārējie tuvākie šķērsojumi atrodas Daugavpilī, Krāslavā un Jēkabpilī. Līdz ar to jautājums, kā racionālāk un ar mazākiem zaudējumiem nodrošināt tuvējo

apkaimju iedzīvotājiem pārvietošanos remontdarbu laikā, bija viens no projekta stūrakmeņiem. Ņemot vērā, ka atjaunošana skāra tikai autoceļa tiltu, tika pieņemts lēmums dzelzceļa tiltu pārveidot par pagaidu autoceļu, pa kuru novirzīt transporta plūsmu remontējamā autoceļa tilta vietā. Attiecīgais dzelzceļa posms veido cilpu Lietuvas virzienā, un atjaunošanas darbu laikā tas nebija īpaši noslogots, tāpēc to varēja uz laiku izslēgt no kopējās sistēmas. Galvenais nosacījums – pēc autoceļa būvdarbiem dzelzceļa tiltam jāatgriež sākotnējā funkcija un izskats.

Demontāža atklāj riskus

Darbs pie atjaunošanas darbiem tika sākts 2018. gada martā. Tomēr uz paredzēto projekta realizācijas sākumu vēl nebija juridiski atrisināts jautājums starp pasūtītāju un VAS Latvijas dzelzceļš par dzelzceļa tilta izmantošanu autotransporta kustībai. Tāpēc reālie darbi pie dzelzceļa tilta pārveidošanas sākās tikai maijā. Vispirms tika pilnībā demontēts sliežu ceļš un uzkonstruēts koka klājs, nodrošinot autotransporta plūsmu un gājēju kustību. **Tomēr jau pašā sākumā tika atklāts, ka pārvietojamās platformas, kuras nodrošina piekļuvi zem tilta un iespēju tilta apsekošanai, bija pilnībā sarūsējušas un izmantošanai bīstamas. Tāpat, demontējot ietvi, ceļa pīrāgu un bortu, atklājās neparedzēti liels konstrukciju bojājumu apjoms, jo īpaši nesošajiem metāla un dzelzsbetona elementiem.** Tika izveidotas vairākas apsekošanas komisijas, kurās tika pārstāvēta pasūtītāja, būvnieka un projektētāja puse, lai apzinātu kopējos bojājumu apmērus. Komisiju verdikts: konstatētie defekti ir krietni lielāki par sākotnēji paredzētajiem – bojāto kniežu nomaiņa pret augstas stiprības skrūvēm, tilta attīrīšana no rūsas, kopņu konstrukciju krāsošana un brauktuves nomaiņa – un ir nepieciešama pavisam cita resursu kapacitāte. **Rezultātā projekts, kuru būvnieks sākotnēji plānoja realizēt vienas sezonas ietvaros, aizņēma divas, kuru laikā tas ir piedzīvojis ne vien ievērojamas vizuālās pārvērtības, bet arī bojāto nesošo elementu nomaiņu vai pastiprināšanu.** Lai to panāktu, darba gaitā nācās pieņemt daudz spontānu lēmumu, mainīt izpildes grafikus, un steidzīgi meklēt papildu resursus. Tas, protams, krietni paaugstināja slodzi projektā iesaistītajām atbildīgajām personām: pasūtītāja projekta vadītājam, būvuzraugam, autoruzraugam, būvuzņēmēja būvdarbu vadītājiem. Šeit īpaši jāuzteic arī konstruktīvā sadarbība ar tiltu īpašniekiem – VAS Latvijas dzelzceļš (dzelzceļa tilts) un VAS Latvijas Valsts ceļi (autoceļa tilts) – un to darbinieku kompetence.

Konstruktīvās īpatnības

Ņemot vērā, ka ievērojamu tilta daļu veido metāla kopnes, lielā apjomā bija jānodrošina augstvērtīgi un atbilstīgi metināšanas un montāžas darbi. Viens no kopņu konstrukcijas mezglu piemēriem, kuru sākotnēji nebija paredzēts uzlabot: ietvē ir izbūvētas dzelzs konsoles, uz kurām izvietotas nesošās tērauda sijas, uz kā savukārt balstās betona plātne. Demontējot asfaltu un betona plātni, tika konstatēts, ka nesošās tērauda sijas ir tik stipri sarūsējušas, ka tās

nevar ne atjaunot, ne ekspluatēt, tikai nomainīt. Tāpat zem tilta brauktuves, kur garensijas ar šķērssijām piestiprinās pie nesošās kopnes konstrukcijas, daži no mezgliem bija pamatīgi sarūsējuši, un elementus nācās daļēji nomainīt, piemetināt, pastiprināt vai uzlikt tiem papildu uzliktņus. Šajā konkrētajā projektā tehnoloģiskā specifika nepieļāva vienlaikus veikt darbus vairākos virzienos. Līdz ar to pie sākotnēji paredzētajiem tīrīšanas un krāsošanas darbiem varēja ķerties tikai pēc bojāto elementu pilnīgas atjaunošanas. Tostarp tika veikta sarūsējušo vēja saišu nomaiņa un ieklāta jauna hidroizolācija brauktuves ilgmūžības nodrošināšanai. Lai pasargātu dzelzceļa tiltu no šļakatām, kas rodas, kaisot autoceļa virsmu, – tās veicina dzelzceļa nesošo konstrukciju koroziju – starp abiem tiltiem visā garumā izveidota pretšļakatu siena.

Dzelzceļa klāja pārbūve par autoceļu

Pie projekta inovācijām pilnīgi noteikti pieskaitāma dzelzceļa tilta klāja pārbūve par autoceļu. Zīmīgi, ka šajā gadījumā ceļa klājs netika uzlikts uz sliedēm: sliežu ceļš un plātnes tika pilnībā demontētas, atstāta tikai nesošā konstrukcija, uz kuras izbūvēts pilnīgi jauns klājs, kura nestspēja atļauj pa to braukt arī smagajai tehnikai (līdz 44 t). **Klāju veidoja impregnētas koka brusas 200x200 mm šķērsvirzienā un 80x100 mm garenvirzienā. Tika izveidota ietve gājējiem, margas un borti.** Pie procesa uzlabojumiem noteikti pieskaitāms arī veids, kā tika veikti stiegrošanas darbi betona plātnei. Ņemot vērā kopņu platību (67x8 m), laika resursu optimizēšanas nolūkos tika pasūtīti pusgatavi sieti – stiegrojuma ruļļi, kurus izklājot stiegras izvietojas paralēli cita citai, precīzi ar nepieciešamajiem pārlaidumiem pareizajās vietās. Perpendikulāri pirmajam sietam tiek izrullēts otrs. Lietojot šādu pusfabrikātu, stiegrotāja darbs objektā samazinās vismaz uz pusi.

Nodots ekspluatācijā

Ņemot vērā ierobežoto telpu, pirms uzbraukšanas uz pagaidu pārbrauktuves no abām pusēm tika uzstādīti 4,2x2,7 m gabarītvārti. Tomēr, tā kā tilts atrodas vietā, ko ļoti bieži savās ikdienas un darba gaitās izmanto vietējie lauksaimnieki, kuru tehnika biežāk pārsniedz attiecīgos gabarītos nekā iekļaujas tajos, bija nepieciešams regulāri uzraudzīt Daugavu šķērsojošā transporta plūsmu. **Diemžēl darbinieku prombūtnes laikā bija gadījumi, kad šoferi gabarītu ierobežojumus apbrauca un turpināja ceļu, tādējādi nodarot lielākus vai mazākus, bet tomēr bojājumus. Šādu gadījumu biežums tikai liecina - cilvēkiem trūkst godaprāta ierobežojumus ievērot vai arī viņi nav pietiekami izglītoti par to, ka ierobežo-**

jums ir uzlikts ne bez pamata un tā pārkāpšana novilcina būvnieku laiku. Pieredze rāda, ka pat tie, kas nodarbojas ar negabarīta kravu pārvadājumiem, ne vienmēr ir sagatavojušies veicamajam maršrutam un apzinās, kādi ceļa šķēršļi ir gaidāmi. Jo dīvaināk tas ir tāpēc, ka VAS Latvijas Valsts ceļu mājaslapā www.lvceli.lv ir pieejama lietošanai draudzīga karte, kurā atspoguļota aktuālākā informācija par visiem ceļu būvdarbiem un ar tiem saistītajiem ātruma, gabarītu, masas ierobežojumiem. Lai arī formāli tilts nodots ekspluatācijā 2020. gada martā, kad dzelzceļa tilts tika atgriezts savā sākotnējā stāvoklī, pilnvērtīga satiksme pa to tika palaista vēl 2019. gada septembrī. Ņemot vērā sākotnējos sarežģījumus, sasniegtais rezultāts patiešām ir vērtējams kā labs. Noteikti pozitīva ietekme bija arī pasūtītāja lomai, jo LVC kā vienam no galvenajiem inženierbūvju pasūtītājiem ir izstrādāta skaidra sistēma un vadlīnijas, pēc kurām projektēt, izpildīt darbus un gatavot izpilddokumentāciju, bet precīzi un nepārprotami definētas prasības krietni atvieglo būvnieka darbu!

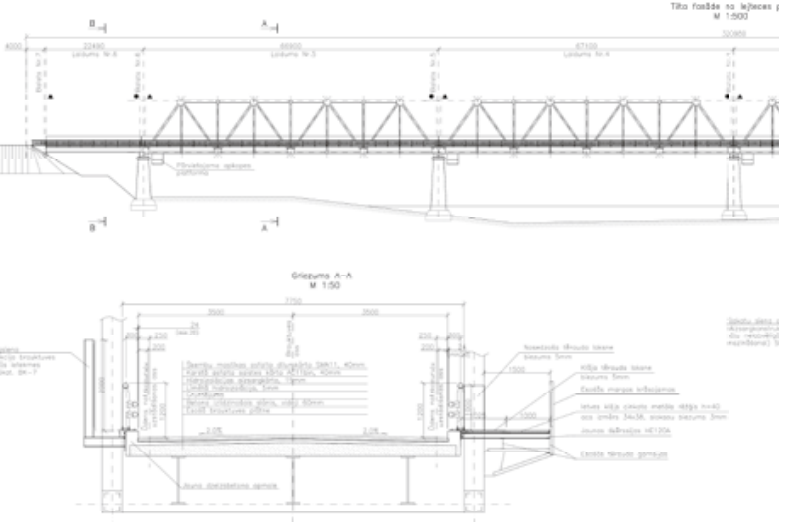
Tilta fasāde no lejteces
M 1:500
Griezums A–A
M 1:50

JĀNIS LANGE, VAS LATVIJAS VALSTS CEĻI VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS:

2020. gads skaitļos un faktos

– 2020. gads pilnīgi noteikti bijis labākais gads Latvijas ceļu nozares vēsturē. Papildus 2020. gada valsts ceļu budžetam 202,3 milj. eiro un 30,5 milj. eiro ES līdzfinansējumam aprīlī valdība lēma ceļu nozarei novirzīt vēl 75 miljonus no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem, lai sildītu ekonomiku Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai. Gudrs un tālredzīgs lēmums, jo kļuva iespējams atjaunot vēl papildu 600 km autoceļu. **Kopumā 2020. gadā valsts ceļu tīklā noritēja darbi 248 dažādos objektos, ir sakārtoti 1370 km ceļu, to skaitā 50 tilti. Salīdzinājumam: gada sākumā plānotais objektu skaits gada griezumā bija tikai 101. Rezultātā labā vai ļoti labā stāvoklī šobrīd ir 80% valsts galveno autoceļu jeb 1340 km** (2019. gadā to īpatsvars bija 72% jeb 1200 km). Papildu ietekmējošais faktors iespējai palielināt darbu apjomu bija iepirkumu cenu samazināšanās par vidēji 27%, salīdzinot ar 2019. gadu, tātad plānoto 100 km vietā realitātē kļūst iespējams izbūvēt 127 km! To sekmēja arī izejvielu cenu kritums pasaules tirgos un būtiski lielāka iekšējā konkurence – vidēji 5,5 pretendenti uz vienu LVC izsludināto iepirkumu (2019., 2018. un 2017. gadā šis rādītājs bija attiecīgi 3,6; 3,5 un 3,2).

Autoceļu investīciju pozitīvā ietekme

OECD eksperti ir aprēķinājuši, ka ieguldījumiem autoceļu infrastruktūrā ir spēcīgs multiplikatora efekts – 2,7. **Līdz ar to gada griezumā 300 miljonu eiro investīcijas valsts autoceļos konvertējas vairāk nekā 800 miljonu eiro pienesumā Latvijas tautsaimniecībai, kas skar ne tikai būvniecības nozari un ceļu lietotājus, bet arī saistītās un pakārtotās nozares. Tādēļ ir jo īpaši svarīgi, ka tieši krīzes laikā cilvēkiem tiek nodrošināts darbs, uzņēmumiem – resursu efektīva izmantošana, valsts sociālajam budžetam – būtisks atspaids.** Lai arī absolūtajos skaitļos Latvijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties, satiksmes intensitātei

ir tendence ar katru gadu arvien pieaugt – vidēji par 3–5%. Tas nozīmē, ka šobrīd mobilitāte valsts ceļu tīklā ir tik augsta kā nekad agrāk, un, lai veidotu ilgtspējīgu ceļu tīkla atjaunošanas un uzturēšanas modeli, minimāli nepieciešamajām investīcijām ceļos būtu jābūt vismaz 600 miljoni eiro gadā! 2021. gada valsts budžets paredz, ka ceļiem atvēlētais bāzes budžets būs 159 miljoni eiro, no kuriem 40 miljoni ir rezervēti pārejošajiem 22 autoceļu un 16 tiltu objektiem. Ņemot vērā, ka ES fondu plānošanas periods pēc būtības ir noslēdzies, ir aizvien būtiskāk apzināties visaptveroša valsts finansējuma kritisko lomu ceļu tīkla attīstībā. Vienīgā pareizā rīcība ir būt spējīgiem pašiem pilnvērtīgi uzturēt un finansēt ceļu pārbūvi, nevis naivi cerēt uz Eiropas palīdzību. Lai arī valsts finansējuma īpatsvaram ir vērojama tendence pieaugt, tomēr tas joprojām ir tālu no vēlamā un pat akūti nepieciešamā. Tā iemesla dēļ arī nākamgad novārtā tiks atstāti valsts vietējie autoceļi, no kuriem jau tagad labā vai ļoti labā stāvoklī ir tikai viena trešdaļa. Šajā ziņā valstij ir vīzija daļu vietējo ceļu, kam nav stratēģiskas nozīmes un kuri neved uz skolām vai infrastruktūras objektiem, nodot pašvaldību pārziņā. No LVC pārvaldībā esošajiem 12 880 km vietējo autoceļu bez stratēģiskas nozīmes ir klasificējami 4000 km. **Ārvalstu pieredze rāda: jo attīstītāka ir valsts, jo mazākam ceļu tīklam jābūt tās pārziņā. Nododot vietējas nozīmes ceļus lokāla līmeņa pārvaldei, kļūst iespējams efektīvāk koncentrēt resursus augstvērtīgai valsts galveno ceļu - mugurkaula - uzturēšanai un ilgtermiņa attīstīšanai.** Pašreiz gan šīs idejas virzība ir apstājusies, vismaz līdz jaunās administratīvi teritoriālās reformas spēkā stāšanās brīdim.

2021. gada prioritātes

Bāzes budžeta ietvaros 2021. gadā ir paredzēts realizēt 12 jaunus autoceļu remontdarbu objektus 95,5 km garumā, no kuriem tikai 0,5 km tiks veikta pilnā pārbūve. Tāpat būs 12 jauni tiltu objekti, 15 autoceļu būvprojekti un 11 satiksmes organizācijas un uzlabošanas projekti. Kopumā uzsvars likts uz valsts galveno autoceļu tīklu – tiks veikti darbi tostarp uz Jelgavas šosejas no Rīgas robežas līdz Olainei 10.–19. km, Ventspils šosejas 41.–52. km, ceļa Krievijas robeža–Rēzekne–Daugavpils 2,9.–14. km. Starp reģionālajiem ceļiem darbi tiks veikti tostarp uz Saldus–Ezere, Gulbene–Balvi un Rīga–Ērgļi ceļa. **CSNg analīze rāda, ka Latvijas satiksmei ir ļoti raksturīgas bīstamākās - frontālās - sadursmes, kā arī neaizsargātāko satiksmes dalībnieku bojāeja, tāpēc satiksmes intensitātei atbilstīga infrastruktūras pilnveidošana un drošības uzlabošana noteikti būs prioritāte arī nākamajā gadā.**

www.lvceli.lv

RAIL BALTICA NOZĪMĪGĀKIE OBJEKTI BALTIJAS VALSTĪS

BŪVES IGAUNIJĀ

https://www.railbaltica.org/lv

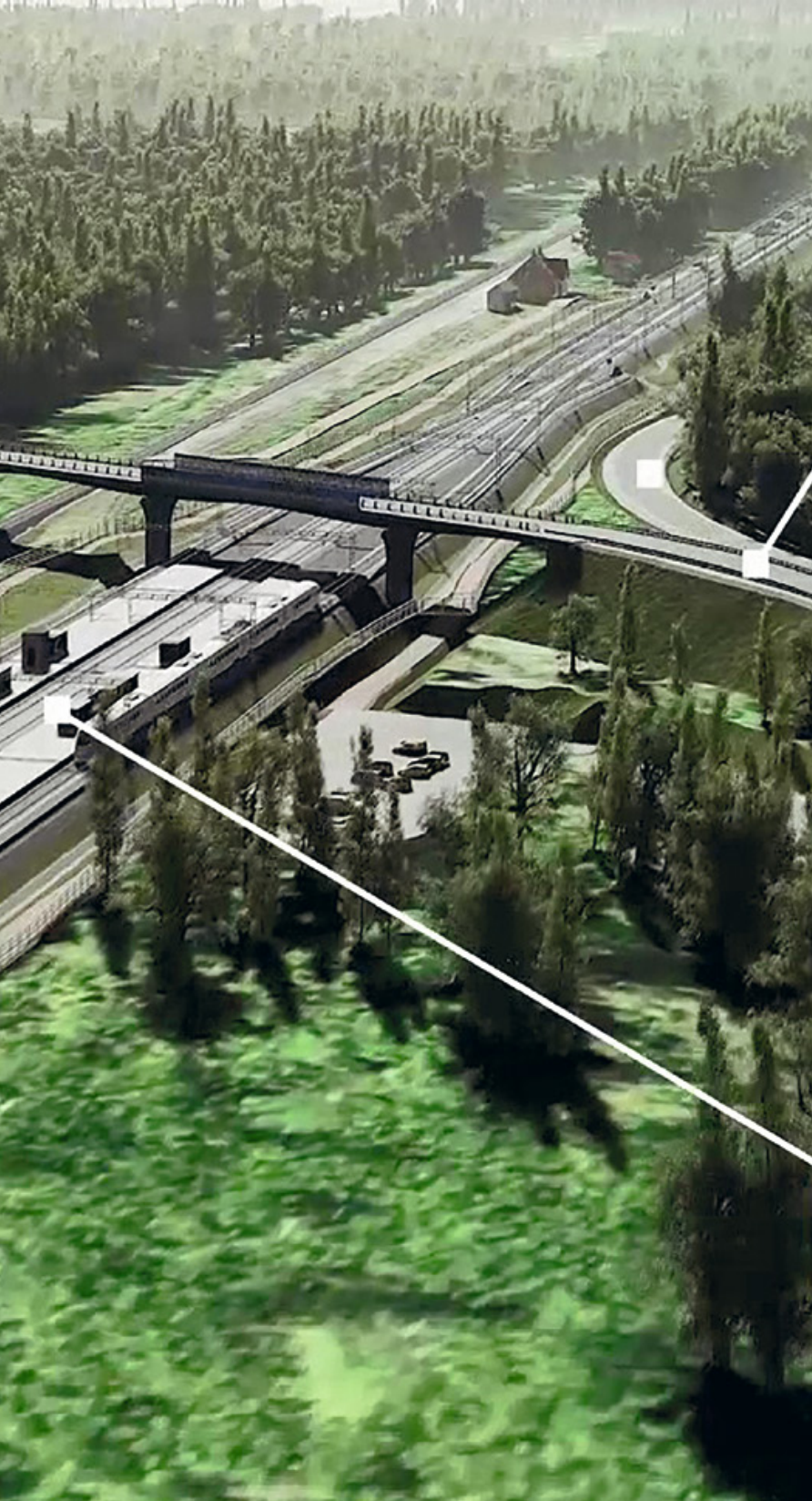

PLĀNOTAIS **INŽENIERBŪVJU APJOMS** RAIL BALTICA PROJEKTĀ

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Posmi	3	4	2
Trasesgarums	213 km	265 km	168 km
Inženierbūves	121	200	107
Satiksmes pārvadi	85	127	57
Nozīmīgākie objekti	Tilts pār Pērnavas upi, kopgarums 295 m Tilts pār Keilas upi, kopgarums 206 m Satiksmes pārvads pār Tallinas apvedceļu, kopgarums 450 m	Tilts pār Gauju, kopgarums 1750 m Tilts pār Daugavu, kopgarums 1150 m Torņakalna tunelis, garums 2483 m	Tilts pār Neris upi, kopgarums 1510 m Tilts pār Šešuvas upi, kopgarums 300 m Tilts pār Mūsas upi, kopgarums 225 m

Rail Baltica ir lielākais infrastruktūras projekts Baltijas jūras reģionā pēdējo 100 gadu laikā, kura mērķis ir integrēt Baltijas valstis vienotajā Eiropas dzelzceļu tīklā. Par tā vērienīgumu liecina ne tikai kopējais pamata trases garums, kas ir 870 km, bet arī plānoto jauno inženierbūvju skaits.

Kopumā Baltijas valstīs plānots uzcelt 101 tiltu (Igaunijā 19, Latvijā 34, Lietuvā 48), 287 virszemes šķērsojumus (Igaunijā 85, Latvijā 148, Lietuvā 54), 31 šķērsojumu tuneļos (Igaunijā 5, Latvijā 17, Lietuvā 9), 8 viaduktus Igaunijā un 1 dzelzceļa tuneli Latvijā.

Rail Baltica pamata trase tiek projektēta pēc vienotiem parametriem visās Baltijas valstīs. Pirmkārt, uzmanība tiek veltīta drošas infrastruktūras attīstībai. Tas nozīmē divu līmeņu šķērsojumus, drošības barjeras un pasažieru vilcienu ātrumu samazināšanu pilsētu teritorijās. Otrkārt, visiem satiksmes dalībniekiem tiks nodrošināta pieejamība infrastruktūrai ar tādiem papildu elementiem kā rampām, liftiem un piemērotu apgaismojumu. Tāpat līdzvērtīgi svarīga ir projekta ietekmes uz vidi samazināšana ar prettrokšņu sienām un vibrāciju samazināšanas metodēm. Un pēdējais, bet ne mazāk svarīgs aspekts ir jaunās infrastruktūras integrācija pilsētvidē.

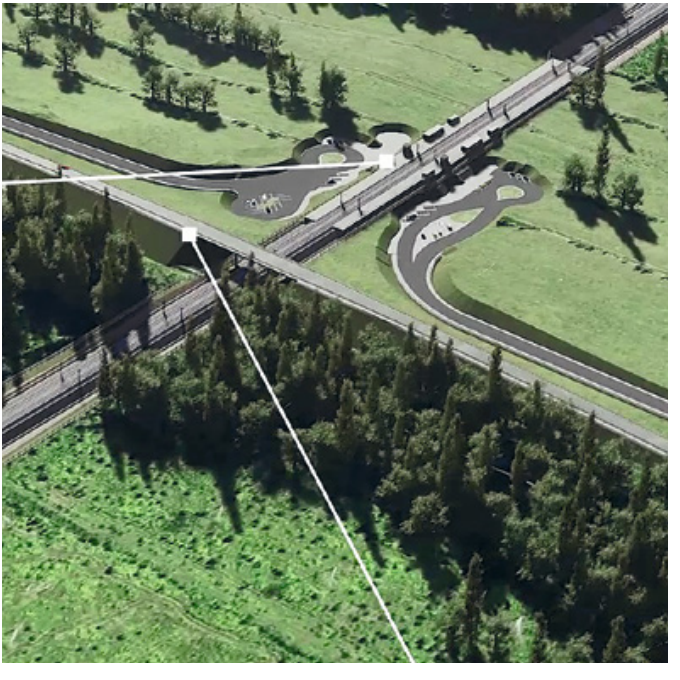

Rail Baltica stacija Tallinā

Plānotā stacija Pērnavā

NOZĪMĪGĀKIE OBJEKTI IGAUNIJĀ

- Ilemistes (Ülemiste) starptautiskās pasažieru stacijas termināls.
- Tilts pār Pērnavas upi ar kopējo garumu 295 m.
- Tilts pār Keilas upi ar kopējo garumu 206 m.
- Satiksmes pārvads pār Tallinas apvedceļu ar pārvada kopējo garumu 450 m.

Ilemistes pasažieru termināls pašlaik ir projektēšanas stadijā, un pie tā strādā pasaules slavenais arhitektūras birojs Zaha Hadid Architects, kas izstrādājis tādus projektus kā Heydar Aliyev Centru Baku, Azerbaidžānā, Rocca Galerija Londonā un citus. Zaha Hadid Architects partneris Igaunijā ir vietējais uzņēmums Esplan, šī partneru apvienība tika atzīta par uzvarētājiem termināļa arhitektūras konkursā, kas noslēdzās 2019. gada novembrī. Ilemistes pasažieru termināls būs galvenais dzelzceļa mezgls Tallinas pilsētā un apkalpos gan 1435 mm, gan 1520 mm sliežu ceļus. Tas nodrošinās multimodalitāti, savienojot dzelzceļa satiksmi ar autosatiksmi un Tallinas pilsētas tramvaja līniju. No arhitektūras perspektīvas ēkas uzsvars un galvenā uzmanība tiks vērsta kustībai un vienmērīgiem transporta plūsmu savienojumiem. Kā izaicinošākais projekta aspekts tiek vērtēts termināļa galvenā stāva izbūve pāri esošajai dzelzceļa trasei.
Satiksmes pārvadi visā Rail Baltica pamata trasē tiek projektēti pēc vienādiem pamatprincipiem un būs aprīkoti ar īpašām objektu detektēšanas sistēmām. Tāpat pie pārvadiem tiek plānotas uzbrauktuves un pievedceļi, lai atvieglotu satiksmes kustību, kā arī piekļuvi pārvadu uzturēšanas transportam. Jau tagad tiek projektētas dzīvnieku pārejas posmā Pērnava–Igaunijas/Latvijas robeža. Piemēram, Murru dzīvnieku pāreja netālu no Pērnavas ir pilnīgi jauna inženierbūve visā Baltijas mērogā. Tāpēc ir ļoti būtiski izvērtēt pirmos saņemtos nodevumus, kas t.sk. imitē dzīvnieku ekosistēmu, un paredzēt dabiska klājuma pievedceļus, lai pēc iespējas mazāk traucētu dzīvnieku dabisko kustību. Nozīmīga būs arī Pērnavas dzelzceļa stacija, kurā paredzēti divu līmeņu gājēju tuneļi.

ĒRIKS DIĻEVS
AS RB RAIL Ceļu un inženierkomunikāciju nodaļas vadītājs

2020. gada 2. decembrī notika konference Izainājumi industriālajā būvniecībā – tehnoloģiju un arhitektūras savietojamība. Starp konferences lektoriem bija arī Ēriks Diļevs ar tēmu par Rail Baltica projektu.
Konferences pilnais ieraksts – https://youtu.be/sPDTC5FC1ps

LATVIJAS
BŪVNIECĪBAS
GADA
BALVA
2020

VALSTS MĒROGA KONKURSA NOMINĀCIJAS:

- JAUNBŪVE – SABIEDRISKS OBJEKTS,
- JAUNBŪVE – DZĪVOJAMAIS OBJEKTS,
- RESTAURĀCIJA,
- REKONSTRUKCIJA,
- FASĀŽU RENOVĀCIJA,
- PUBLISKĀS ĀRTELPAS OBJEKTS,
- JAUNA INŽENIERBŪVE/INFRASTRUKTŪRAS BŪVE,
- RAŽOTNES UN LOĢISTIKAS CENTRI
- INŽENIERBŪVJU/INFRASTRUKTŪRAS BŪVJU REKONSTRUKCIJA,
- KOKA BŪVE

NOLIKUMS: WWW.BUVNIEKUPADOME.LV
PIETEIKŠANĀS TERMIŅŠ 2021. GADA 25. JANVĀRIS,
KONTAKTINFORMĀCIJA PA TĀLR. 29407147, 28373794

ORGANIZĒ

BUILDING DESIGN and CONSTRUCTION COUNCIL BDCC

Zaļās mājas

RĪGAS DOMES ĪPAŠUMA DEPARTAMENTS

SADARBĪBĀ AR

Vides un reģionālās attīstības ministrija

Ekonomikas ministrija

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

LATVIJAS DARBA DEVĒJU KONFEDERĀCIJA

TECHNONICOL

rothoblaas

Solutions for Building Technology

evopipes PART OF RADIUS GROUP

STORENT RENTAL EQUIPMENT EXPERTS

GEBERIT

VIENĪGAIS BŪVJU KONKURSS AR PRECĪZIEM VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJIEM

KOKA PLUDLĪNIJAS SILUETS – TZMO LATVIJA BIROJA ĒKA

AGRITA LŪSE
Attēli arhitekts Vents Grietēns

www.tzmo.lv/lv_LV

Pasūtītājs – TZMO Latvija, viena no vadošajiem higiēnas un medicīnas preču ražotājiem pasaulē TZMO SA (Polija) meitasuzņēmums Latvijā, kas šeit ir vadošais higiēnas preču, medicīnas preču un ierīču, kā arī vates un papīra izstrādājumu vairumtirdzniecības uzņēmums. **Objekts** – biroja ēka ar konferenču zāli un loģistikas centrs. **Projekta autors** – arhitekts Vents Grietēns.

Koka kā būvmateriāla iespējas ar katru dienu rada jaunus pārsteigumus. Vienā gadījumā tās ir liektas, līmētas sijas milzu izmēros, citā modernas nesošās sienu un pārsegumu konstrukcijas, vēl citā – augstceltnes no koka. **No vienas puses, lietot koku ēku būvniecībā ir modes lieta, no otras puses - nepieciešamība. Ir aprēķini, kas rāda, cik gados izaug jauni koki, lai aizstātu būvei izmantotos.** Tie nav miljoniem gadu, tas vienmēr ir pārskatāms laika periods. **Latvijas koka būvniecības tradīcijas dodas uz priekšu straujiem soļiem un lieliski attīstās tandēmā arhitekts-ražotājs, procesā, kurā abas puses meklē labāko, izturīgāko un skaistāko risinājumu. Uz šo sadarbību, protams, vienmēr pamudina pasūtītājs.** Lai pilsētvide tiktu pie būves, kuru ar lepnumu rādīt speciālistiem un arhitūristiem, pasūtītājam kā dievam jānāk ar savu vīziju – vai nu paša redzējumu, vai arhitekta ieteiktu, kuru attīsta sev vēlamajā virzienā.

TZMO Latvija koka biroja ēkas iecere

Labas lietas sākas arī ar veiksmes faktoru, izcili, ja tā stāv klāt profesionālismam. **Jaunās TZMO Latvija biroja ēkas un loģistikas centra tapšanu Rīgā pavada profesionālisms un veiksme jau kopš tā laika, kad iecere pat vēl nebija iezīmējusi konkrētas aprises.** Pirmkārt, Latvijas TZMO vadība akceptēja arhitekta piedāvājumu būvēt ēkas no koka; otrkārt, jāuzsver arhitekta Venta Grietēna pieredze nestandarta koka būvkonstrukciju projektēšanā un radošā sadarbība ar ražotāju IKTK, kurā vīzija un risinājumi viens otru papildina. Taču pēdējais un galvenais vārds piederēja TZMO Latvija māteskompānijas TZMO SA starptautiskajai vadības komandai un prezidentam Jaroslavam Jozefovičam, pie kā devās TZMO Latvijas vadība kopā **ar arhitektu Ventu Grietēnu un kolēģiem, koka konstrukciju un stikla ražotāju pārstāvjiem, lai aizstāvētu projekta konceptu - pludlīniju formas biroja koka ēka ar liekta stikla konstrukcijām un no koka būvēts loģistikas centrs. Neparasts risinājums pat Eiropas kontekstā.** Plānoto būvju ekoloģiskais raksturs cieši jo cieši sasaucas ar TZMO SA ikdienas filozofiju, kura medicīnas un higiēnas preču ražošanā sevi identificē kā uz inovācijām tendētu un videi draudzīgu. Prezidents Jaroslavs Jozefovičs projektu atzina par modernu, inovatīvu un tajā pašā laikā ļoti harmonisku, darbam patīkamu, līdz ar to koncepta īstenošanai tika dota zaļā gaisma. **Tāpēc jo vairāk jāuzteic pasūtītāja loma kvalitatīvu objektu tapšanā.** Un vēl kāds apsvērums par labu pludlīniju siluetam – Lubānas aplī, pie kura atradīsies ēka, visa tehnika kustas pa apli, un arī ēka pieskaņojas apkaimē valdošajai apļveida kustībai. Šādi ieskicēta alegorija ļoti iepatikās TZMO SA prezidentam. **Objektam ir papildu sabiedriskā slodze, atrodoties Rīgā pie Lubānas apļa ar intensīvu satiksmi (Lubānas un Deglava ielas stūris) un eksponējoties no visām pusēm.** Sētas puses objektam nav, visas ir galvenās fasādes un tāpēc atbilstoši projektētas, lai no visiem skatu punktiem būtu redzama augstvērtīga arhitektūra un izpildījums.

Drīz, pavisam drīz!

Projekta realizācija nepiederēs pie tās kategorijas, kuras īstenošanas laikā visas labās idejas paslēpjas atvilktnēs vai arī ar dažādām devīzēm

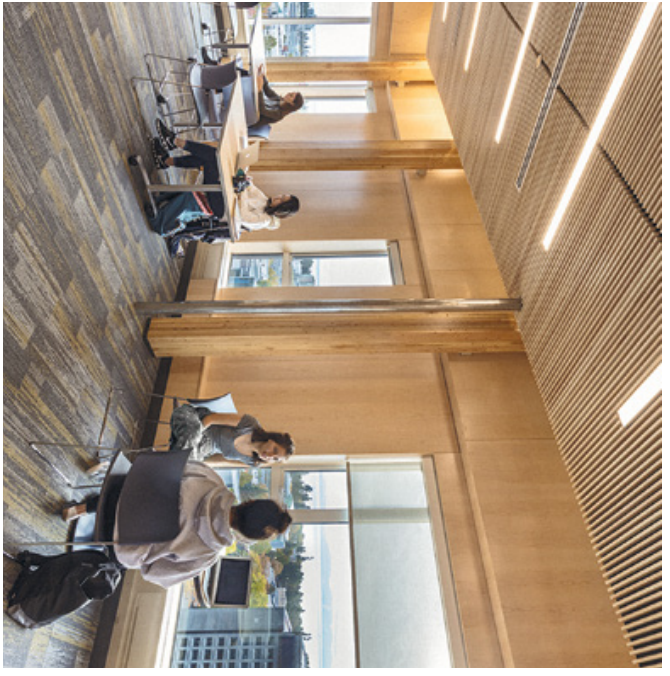

tiek vienkāršotas, vai arī projekts iestiepts nez kādā laika nogrieznī. **Plānots, ka līdz ar saskaņojumu būvvaldē būvniecība aizņems 6–7 mēnešus, būvelementu ražošanas process būs pirmais, pēc laika tam līdztekus pieslēgsies darbs būvlaukumā.** Kā jau minēts, projekts ietver divas ēkas – elegantu koka, stikla un zaļumiem bagātu biroja ēku 60 darbiniekiem un loģistikas centru, kur notiks ierastie ikdienas procesi – preču saņemšana un pēc tam nogāde klientiem: lielajiem tirdzniecības centriem, slimnīcām, pansionātiem, izplatītājiem, eksportam. Loģistikas centra tēls uz papīra un BIM programmās būvēts saskaņā ar jauno estētiku, īstenojot nevis fast food koncepciju, bet pārdomātu proporciju apjomu, arhitektoniski pievilcīgu, ar koka nesošajām konstrukcijām, kuru eksponētais sarežģītais režģis iekštelpās ienesīs savu daļu patīkamas gaisotnes radīšanā. Noliktavai nav obligāti jābūt funkcionāli nomācošai, to var radīt arī estētiski funkcionālu, tāpēc loģistikas centra arhitektūrā valda dinamika, kā arī stūros ir noapaļojumi, kas ir netipiski šāda veida būvēm. Sienu izbūvē tiks izmantoti siltināti sendvičpaneļi. Iekštelpās būs pārdomāti risinājumi. Darba vide nosaka produktivitātes koeficientu – tā ir jau labu laiku zināma aksioma, tāpēc darba devēji, kam rūp rezultāts, ir gatavi investēt jaukas darba vides izveidē.

Strauja un ekoloģiska būvdarbu izpilde ar BIM

Plānotā objekta projektēšanai tika atvēlēts pietiekams laiks, lai pēc iespējas sīkāk detalizētu jebkuru būvdetaļu, tās stiprināšanu, mezglus, apzinoties, ka šāda pieeja ievērojami paātrina pašu būvniecības procesu. Pamati būs dzelzsbetona, nesošās konstrukcijas no līmēta koka karkasa, CLT paneļi tiks izmantoti sienu izbūvei un pārsegumiem. Arhitekts Vents Grietēns atzīmē, ka ar BIM un koka struktūrām strādā jau vismaz 10 gadu, tāpēc praktiskā pieredze ļauj rast patiešām izcilus un arī īstenojamus risinājumus. Šajā objektā īpaši tiek uzsvērta BIM nozīme, jo te katra koka būvdetaļa, ņemot vērā arhitektūras konceptu, ir pilnīgi atšķirīga. Pārsegumu CLT paneļu gabarīti ir ievērojami – 2 m plati un 6 m gari. Noturīga konstrukcija, tajā pašā laikā 3 reizes vieglāka nekā analogs no betona. Inovācija šajā objektā ir siltinātie koka sienu paneļi. Būvniecības procesā ir iekodētas daudzas ekoloģiskas un ilgtspējīgas lietas. Būvmateriālu atkritumu šajā objektā tikpat kā nebūs, tikai sīkumi. **Konstrukcijas tiek izgatavotas rūpnīcā, sekojot augstiem kvalitātes standartiem. Tās atved būvlaukumā, montē no transporta, un cilvēku roku darbs nepieciešams sastiprināšanai. Tātad būvlaukumā nekādi būvmateriāli uzglabāti netiek.**

Bez interpretācijām

Arhitekts Vents Grietēns norāda, ka šajā objektā interpretācijas būvlaukumā nav iespējamas un arī netiks pieļautas, projekta detalizāciju arhitekti veikuši kopā ar koka elementu ražotnei piesaistītajiem projektētājiem. Katra niecīgākā izmaiņa kādā no mezgliem līdzīgi kā tauriņa efekts atstās iespaidu uz visu objektu, mazākā neprecizitāte var radīt būtiskus riskus, ņemot vērā, ka katrs mezgls ir unikāls, tipveida lietu šajā objektā nav.

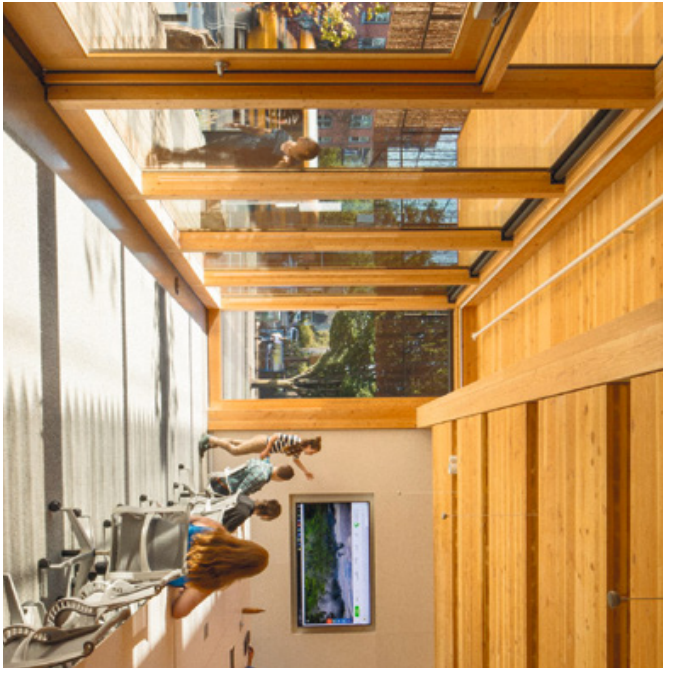

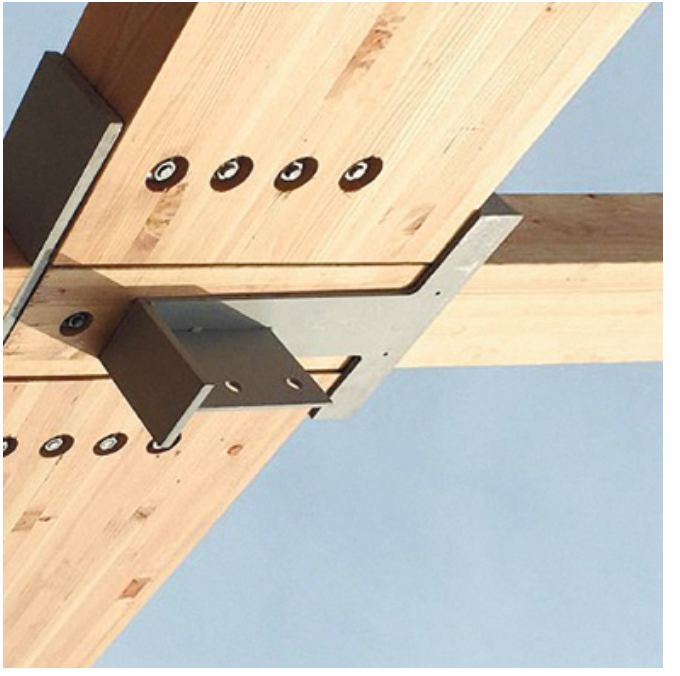

Biroju ēka ar dvēseli

Biroju telpas no ārpuses lokveidā apņem āra terases, virs otrā stāva un uz jumta būs stādījumi. Uz plašās terases virs 2. stāva būs iespēja baudīt dabu, pasēdēt kafijas pauzē, atvilkt elpu darba dunā. Jumta segums ēku sargās no pārkaršanas, izmantotas ilgtspējīgas tehnoloģijas lietusūdens uzkrāšanai un tālākai izmantošanai stādījumu laistīšanai. Vestibila daļa ir ar plašu ātriju visu 3 stāvu augstumā, virsgaismu konstrukcija vajadzības gadījumā pilda arī dūmu novadīšanas funkcijas. Eksponētā koka faktūra interjerā radīs patīkamu gaisotni, kurā prieks uzturēties, grīdu gan paredzēts segt ar kādu klāju, jo citādi koka faktūras telpās tomēr būs par daudz. Konstruktīvās pludlīniju formas būs nozīmīgas arī interjerā, tas ir, nebūs kontrasta starp ārējo un iekšējo ēkas tēlu. Plašie stiklojumi ar izciliem tehniskajiem parametriem biroju telpas padarīs ļoti pievilcīgas, te netrūks dienasgaismas, toties stikla pārklājumi sargās no pārkaršanas. Eksponētā koka faktūra noteikti diktēs mēbeļu, gaismekļu un interjera aksesuāru izvēli. Ēkas energoefektivitātes aprēķini uzrāda labus rādījumus – aptuveni 60 kwh/gadā uz m^2. **Ekspluatācijas izmaksas pat ar elegantu arhitektūru ir iespējamas ļoti zemas, kā to apliecina šī biroju ēka.** Konsultējoties ar akustiķiem, izvēlēti risinājumi akustiskā komforta radīšanai. Pārsegumos viena no pīrāga sastāvdaļām būs grants, un tiks veidota peldošā grīdu sistēma, kas slāpē strukturālos trokšņus. Biroju ēkā būs arī konferenču zāle ar 150 vietām, jo viena no kompānijas TZMO Latvija ikdienas darba izglītojoša rakstura sastāvdaļām ir semināri un konferences. Griestu augstums 1. stāvā ir 5 m, citos stāvos 3,8 m.

RUTA DZIĻUMA,
TZMO Latvijā vadītāja. Augstākā izglītība ekonomikā iegūta LU, TZMO Latvija vadītāja ar 20 gadu stāžu kopš meitaskompānijas dibināšanas.

VENTS GRIETĒNS
Arhitektūras studijas RTU AF no 1987.-1992. g. Arhitekta darbs dažādās kompānijās no 1992-1999. g. 1999.g dibina savu Arhitekta biroju kopā ar arh. Aivaru Kagaini Projektu birojs Grietēns un Kagainis, SIA Objekti – sabiedriskās ēkas ēku kompleksi (Kurbads ledus halle, Mītavas brīvdabas koncertzāle u.c.), dzīvojamās ēkas un ēku kompleksi, ražošanas ēkas un publiskās ārtelpas objekti.Vairākas nominācijas un Gada Būves balvas dažādās kategorijās Kopš 2010. gada projektēšana modeļu formātā BIM sistēmās.

Ruta Dziļuma, TZMO Latvija valdes locekle:

– Uzņēmuma TZMO vadības konceptuālā vīzija par jaunajām biroja un noliktavas ēkām Rīgā ietvēra tādus parametrus kā modernas, ekoloģiskas, ergonomiskas ēkas, tuvas dabai un cilvēkam.
Tas saskan ar uzņēmuma jau gadu desmitiem nemainīgo filozofiju. Lai arī kurā valstī TZMO būvētu birojus un loģistikas centrus, tiek ņemts vērā kompānijas stratēģiskās attīstības koncepts un labākais no lokālajām būvniecības tradīcijām un kolorīta, to sasaistot ar inovācijām. Venta Grietēna radītais piedāvājums TZMO Latvija biroja ēku un loģistikas centru būvēt, plaši izmantojot tieši modernus koka būvelementus, sagādāja zināmu pārsteigumu. Vācijā, Krievijā, Ukrainā nebūvē šādas ēkas, tur striktāk pieturas pie esošajām tradīcijām. Koncepts būvniecībā izmantot koku tika pieņemts pamazām, arhitektam nācās aizstāvēt un argumentēt savus risinājumus. Par labu koka izmantošanai kalpoja arī kāds emocionāls fakts – TZMO vadītājam, ielidojot Latvijā, šķita, ka nekur citur pasaulē nav tik svaiga gaisa, kas smaržo pēc meža, kā mūsu zemē. Šaubas raisīja arī pludlīnijas, savukārt arhitekts pamatojumā izmantoja līdzību ar auto, kuri nekad nebrauc kantaini 90 grādu leņķī, bet ar līkumu. Noapaļojumi nav neērtība, bet priekšrocība, ļaujot racionālāk izmantot telpu. Slīpais jumts savukārt sniedz iespēju samazināt izmaksas, jo dūmu noplūdes iemontētas augstākajā daļā – tur, kur potenciāli varētu krāties dūmi nelaimes gadījumā. Arhitekts piedāvāja dažādus inovatīvus risinājumus, mācēja pārliecināt pasūtītāju, lai saņemtu piekrišanu izvēlētajiem konstruktīvajiem risinājumiem.
Mums ir gan liels prieks par projektu, gan arī saprotam, ka mūs sagaida liels darbs. Par biroja ēkas būvniecību no koka bija mazāk jautājumu, bet vairāk tie radās par koka izmantošanu loģistikas noliktavas būvniecībā. Projektu pētot padziļināti, konstatējām ekonomiju apkalpošanas izmaksās. Šī būs pirmā TZMO loģistikas noliktava Eiropā no koka konstrukcijām.

UGUNSDROŠĪBAS INOVATĪVIE RISINĀJUMI – TUVOJAMIES PASAULES TENDENCĒM

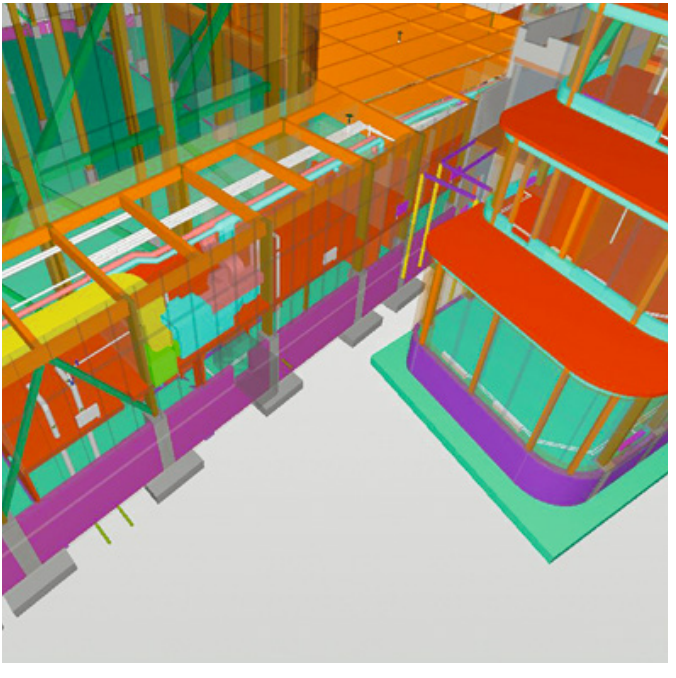

Edvīns Grants

Koka ēkām piemīt kvalitātes, kuras neviens vairs neapšauba, tomēr, ja runa ir par ugunsdrošību, tām ir arī sava specifika, kas nozīmīgu ēku gadījumā prasa atbildīgu attieksmi un speciālus ugunsdrošības risinājumus. Ir uzkrāta zināma projektēšanas un arī sadarbības pieredze ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) speciālistiem, iepazīstinot tos ar dažiem alternatīviem projektēšanas paņēmieniem un metodēm, kas ļauj gūt pārliecību, ka atsevišķi ugunsdrošības risinājumi nodrošina aizsardzības mērķu sasniegšanu.

TZMO loģistikas centrs ir salīdzinoši sarežģīts koka būvniecības piemērs, un ugunsaizsardzības risinājumi tika izstrādāti, izmantojot analītiskās projektēšanas (performance base design) paņēmienus, kas nozīmē veiktspējā balstītu projektēšanu. Analītisko paņēmienu izmanto, lai pārbaudītu būves risinājumu veiktspēju, tādējādi vienlaikus tiek noteikts, vai būves risinājumi atbilst Latvijas nacionālajām normatīvajām prasībām un vai būves ugunsaizsardzības risinājumi faktiski nodrošina izvirzīto aizsardzības mērķu izpildi. Tas rezultējas ar to, ka projekta risinājumi bieži pārsniedz normatīvās prasības, jo, ievērojot normatīvos risinājumus, nerodas pārliecība par cilvēku drošību ēkā. **Projektēšanas paņēmienu, kad tiek lietoti tikai normatīvie risinājumi, ugunsaizsardzības inženieri dēvē par pierādīto risinājumu lietošanas metodi (prescriptive design), kura balstās uz labi zināmu risinājumu lietošanu, kas pārbaudīti ar zinātniskiem un analītiskiem paņēmieniem. Tomēr mūsdienu arhitektūras tendences, tiecoties augstumā un plašumā, radījušas pieprasījumu pēc jauniem risinājumiem, tādēļ analītiskie projektēšanas paņēmieni kļūst par vienīgo veidu, kā prognozēt ēkas ugunsaizsardzības spējas.** Trīs gadu laikā intensīvi esmu apguvis specializēto literatūru un dažādu valstu ugunsdrošības normatīvus, esmu apzinājis un iepazinies ar pētījumiem par visa veida ugunsdrošības risinājumu piemērošanu. Jāatzīst, Latvijā daudz ko uztver par jaunumu un zinātni, kas citviet pasaulē ir ierasta ēku ugunsaizsardzības projektēšanas prakse. **Uzskatu, ka mans pienākums ir parādīt, kas aktuāls ir šodien, lai varam izkāpt no vakardienas. Analītiskās projektēšanas metodes un principi ir apstiprināti daudzviet pasaulē, un ir radīts pietiekami daudz rīku, kas atvieglo projektēšanu.** Apgūstu un praksē izmēģinu datorprogrammas, ar kurām iespējams modelēt ugunsgrēkus, cilvēku evakuāciju un dūmu ģenerēšanas un ventilācijas procesus. Digitālo rīku lietošanā tiek ievēroti standartizēti projektēšanas paņēmieni, kas definēti starptautiskajos ISO standartos.

Ugunsaizsardzības speciālistu mums nav nemaz tik daudz, esam runājuši ar Ekonomikas ministriju par iespēju mainīt ugunsdrošības normatīvu, lai sākotnēji likvidētu atsevišķas neloģiskas prasības un tad iekļautu projektēšanas metodiku, kas ļauj vērtēt alternatīvus risinājumus. **Tas ir fakts, ka visas situācijas paredzēt un normēt ugunsdrošības normatīvā nav iespējams, vienmēr būs inovatīvi**

būvniecības risinājumi, jo nozare nemitīgi attīstās. Atsevišķiem risinājumiem bieži vien ir šaurs lietojuma spektrs, un, tiem kļūstot par normatīvo risinājumu, atklājas, ka ir projekti, kuros risinājums ir pārspīlēts vai tieši otrādi – nepietiekams. Savā darbā praktizējot analītisko metodi, esmu nonācis pie atziņas, ka Skandināvijas valstu modelis ir piemērots Latvijai. Tas paredz ugunsdrošības risinājumus vienkāršos objektos balstīt uz normatīvo bāzi, bet sarežģītos objektos piemērot analītisko modeli, tādējādi netiek sarežģīta mazās apbūves projektēšana, bet vienmēr ir iespēja ar atzītiem paņēmieniem pārbaudīt speciālos un inovatīvos risinājumus.

TZMO kompleksa projekts ir sarežģīts, tajā ir daudz funkcionālo zonu, publiskās telpas, kurās notiek cilvēku pulcēšanās - biroji, veikals, konferenču zāle –, kā arī, lai viss kļūtu «vienkāršāk», koka noliktava, kur plānots uzglabāt celulozi saturošus, tātad labas degtspējas materiālus. Ugunsnelaimes gadījumā būs jāpaļaujas uz visām ēkā paredzētajām aizsardzības sistēmām. Automātiskās ugunsdzēsības sistēmas samazinās degšanas jaudu kopā ar norobežojošām konstrukcijām, kas nodrošinās uguns un dūmu izplatības ierobežošanu un vadīšanu uz dūmu un karstuma izplūdes ailām, lai dotu laiku visiem ēkā esošajiem cilvēkiem pamest telpas. Ar speciālu programmu evakuācijas modelī savietojam visus ēkas ikdienas ciklus, lai atrastu to brīdi, kad ēkā ir visvairāk cilvēku. Modelējam cilvēku profilus – ir biroja darbinieki, kuri pārzina telpas un ir apmācīti, kā rīkoties avārijas gadījumā, ir viesi, kas zina tikai ieeju, pa kuru paši atnākuši. Domājam, ko darīt situācijās, ja- ēkas stāvos atrodas cilvēki ar kustību traucējumiem un lifts ugunsnelaimes gadījumā ir pārstājis darboties. Jāpieņem scenārijs, ka 10 procenti kopējā cilvēku daudzuma ēkā ir ar kustību traucējumiem. Lai būtu gatavi šai situācijai, kāpņu tuvumā jāparedz inventārs, ar ko iespējams pārvietot cilvēkus ar kustību traucējumiem. Ir jāparedz atbilstoši kāpņu gabarīti, kas izslēgtu risku nokrist un dotu iespēju arī pieķerties pie roktura.

TZMO ugunsdrošības projekta izstrādē piedalās arī konstrukciju projektētājs un ugunsaizsardzības risinājumu inženieris Aigars Melnalksnis, kura vadītais uzņēmums piedāvā ugunsgrēka trauksmes vadības un automātiskās ugunsdzēsības sistēmas risinājumus. Būvprojekta vadītājs izmanto iespēju un konsultējas par analītiski iegūtu risinājumu adekvātumu. Katrs radītais risinājums jāpamato, līdz ar to ceļas projekta kvalitāte. Piemēram, norobežoju veikalu no foajē, lai gan normatīvi pieļauj nenorobežot. Argumenti norobežošanai – veikala konstrukcija izbūvēta no koka un veikalā ir tās pašas ar degtspēju apveltītās preces, kuras ir noliktavā. Telpu apdares uguns reakcija un telpas lietošanas veids norāda uz ātru uguns izplatību, kas sliktākajā gadījumā prasīs 2 minūtes līdz telpas pilnai degšanai, kuru laikā cilvēkiem jāpamet telpa, kas tiks noslēgta ar ugunsizturīgām konstrukcijām un durvīm, lai ierobežotu uguns pārnesi uz pieguļošajām telpām – tās būs evakuācijas ceļš cilvēkiem arī no citiem ēkas stāviem, kuri evakuāciju sāks ievērojami vēlāk, jo paši cilvēcīgu apsvērumu dēļ mēģinās pārliecināties par situācijas nopietnību.

Starptautiskās profesionālās organizācijas jau ir radījušas izglītības standartus ugunsaizsardzības inženieriem, kurus lieto prestižas izglītības iestādes Zviedrijā, Beļģijā, Apvienotajā Karalistē un Šveicē.

Latvijā ugunsaizsardzības risinājumu projektēšana atstāta arhitektu un būvkonstruktoru ziņā, pārraudzība - ugunsdzēsēju pārziņā. Uzskatu, ka mehānisms ir aplams, jo projektētājiem nav adekvātu priekšzināšanu ugunsdzēsībā un ugunsdrošībā, nerunājot par ugunsaizsardzības infrastruktūras projektēšanu, savukārt ugunsdzēsējiem nav priekšzināšanu ēku projektēšanā, tāpēc viņi lielākoties nespēj sniegt pilnvērtīgus padomus būvniecības nozarei un piedāvāt labus risinājumus. Tas ir nepareizi. Jā, mums ir maza valsts, un diez vai vajadzētu atsevišķu profesiju ugunsaizsardzības inženieris, tādēļ būtu jāapsver iespējas, kā nodrošināt civilās aizsardzības un būvniecības speciālistiem iespēju papildu specializēties ēku ugunsaizsardzībā. Tie būtu speciālisti, kuri līdztekus ikdienas darbiem būtu kompetenti arī ugunsaizsardzības projektu izstrādē ēkām.
Koka apbūve un būvniecība pati par sevi nerada draudus, draudus rada normatīvo risinājumu atpalicība, vāja apsaimniekošana, cilvēku nevērība un projektēšanas apakšnozares trūkums valstī.
Tā rezultātā viedoklis par koka būvēm ir izveidojies vairāk emocionāls nekā faktos balstīts.

EDVĪNS GRANTS
Pētnieks, ēku ugunsaizsardzības risinājumu konsultants, SIA Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts, ēku projektētājs, SIA Rodentia, būvzinātņu doktorants, Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

BALTU ROTAS – SENČU SPĒKS MŪSDIENU IZPILDĪJUMĀ

PAULA JANSONE,
publicitātes foto

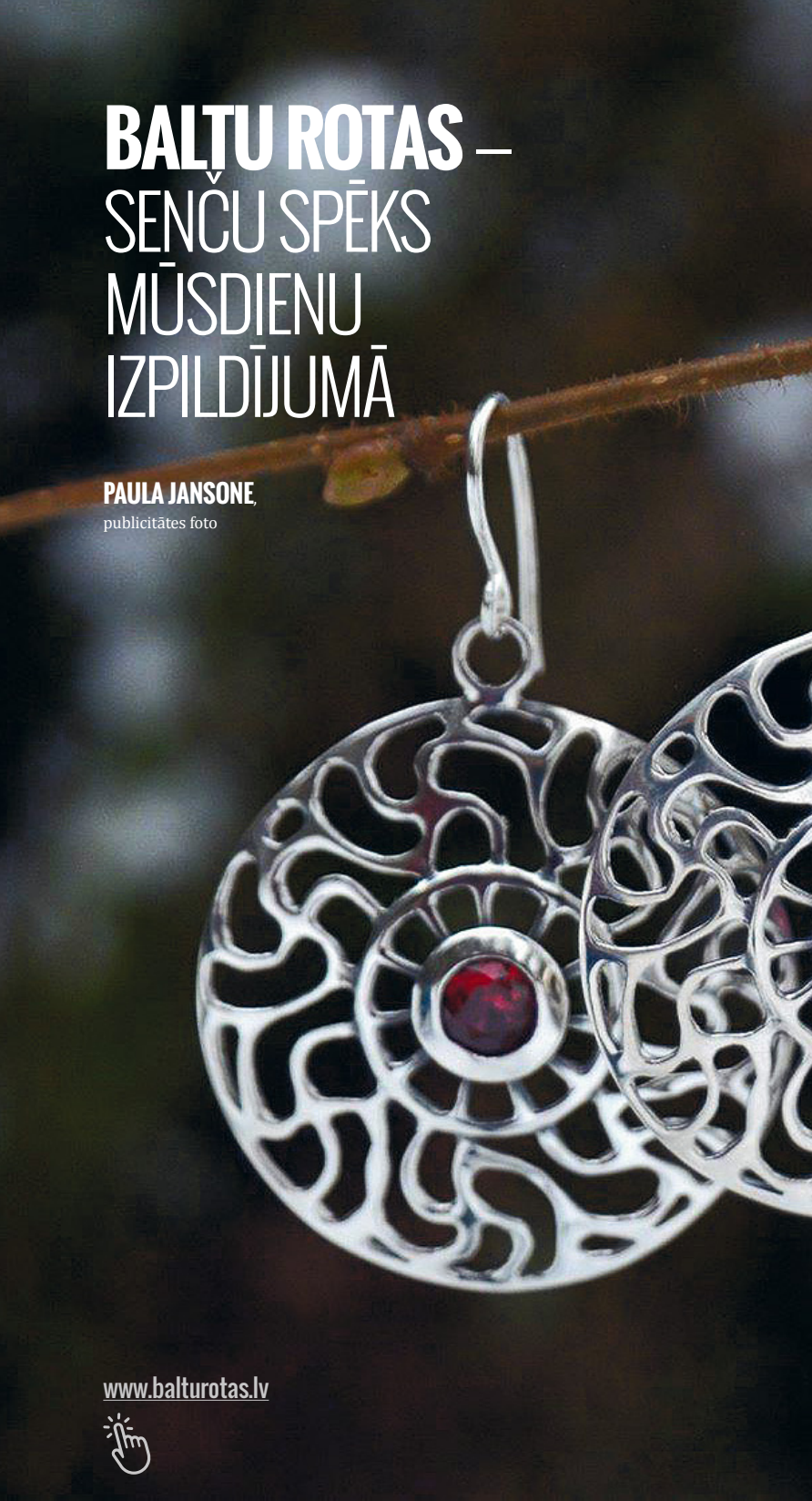

www.balturotas.lv

Arheoloģisko
rotu motīvi

Inita Straupe – galvenā dizainere un uzņēmuma līdzdibinātāja

Veikali: **Vecrīgā, Grēcinieku ielā 11**, pretī Sv. Pētera baznīcas ieejai
Siguldā, Pils ielā 16, Pils kompleksa teritorijā
Interneta veikals: **www.balturotas.lv**
balturotas balturotas

Mazās šļakatas

Vēsturiskie ornamenti rotās

Latvieši ir maza tauta, bet ar bagātu un spēcīgu vēsturi, kura ir jāizkopj un jānovērtē arī šodienas multikulturālajā pasaulē. Jo īpaši tagad, kad robeža starp balto un melno ir tik izplūdusi kā nekad agrāk, ir svarīgi atgriezties pie saknēm, pie fundamentālām vērtībām un lietām, kas ar savu formas un satura kompilāciju iemieso to mūsu senču spīvumu, kas palīdzēja izdzīvot caur laiku lokiem. Pirms daudziem gadiem Straupju ģimenes galva sāka aizrauties ar seno baltu rotu kopiju izgatavošanu. Lai arī izcili skaistas un ārkārtīgi interesantas, tikai rotu kopijas Initu Straupi toreiz īsti neuzrunāja. Drīzāk bija vēlme radīt kaut ko pavisam jaunu un vēl nebijušu. Iedvesmojoties no kopijām, Inita ar savu mākslinieka aci saskatīja, ka kādas senās rotas detaļa labāk izskatītos kā auskari, turpretim lielā sakta būtu jāsamazina smalkāka vai jāaizgūst kā detaļa maziem auskariņiem, lai rastos pilnvērtīgs komplekts. Tā kā tajā laikā Inita nedaudz nodarbojās ar aušanu, radās aproču kolekcija ar ažūrām auduma rakstu zīmēm. Tagad tas ir populāri, bet pirms 30 gadiem to vēl neviens nedarīja. Un tā precīzi 26 gadus atpakaļ tapa ģimenes uzņēmums Baltu Rotas, kura centrālais motīvs vienmēr ir bijis seno baltu un kaimiņu tautu rotu kopiju izgatavošana to dažādās variācijās un interpretācijās.

Kolekcija Koki

Tā ir mūsdienu atbildība par līdzcilvēkiem, pateicoties Initas meitām, šī kolekcija kļuva par pirmo ziedojumu kolekciju Zvannieku mājām jau vairāk nekā 10 gadus atpakaļ. Tā ik pa brīdim tiek papildināta ar kādu jaunu darbu, un ir patiešām aizkustinoši, ka ziedojumu ideja turpinās arī citās Baltu Rotu kolekcijās.

Iedvesma

Kā īstam meistaram pieklājas, iedvesmas avots arī rotkalim bieži vien ir kaut kas personisks un saistīts ar sirdi sildošām atmiņām. Piemēram, kolekcijas Koki pamatā ir pirmais skats pa logu, no rīta atverot acis, tās ir vidusskolnieces atmiņas, apmeklējot Rīgas izstādes un sajūsminoties par madonietes Vitas Mālnieces smalkajām koku grafikām, un tās ir mazas meitenes atmiņas par savu vectētiņu Jāni Gaili, koku selekcionāru, un, protams, beznosacījuma mīlestība pret pasauli un dabu apkārt. Citreiz iedvesma uzmeklē mākslinieku, arī atrodoties tālu no mājām vai arī ieraugot neparasto parastajā un ikdienišķajā. Inita bieži ir mēģinājusi apstādināt mirkli, iemūžinot to fotogrāfijā – momentu, pirms ūdens piliens atdalās no lielās viļņa šļakatas, triecoties pret krasta akmeņiem un klintīm. Satvert aiz astes šo mirkli liekas absolūti neiespējami, tomēr tas ir transformējies sudraba rotās ar mazu zeltījuma akcentu kā saules zaķīti ūdens šļakatā. Šīs rotas atgādina un ļauj vēlreiz piedzīvot un izdzīvot īpašus mirkļus, pavadītus pie jūras un okeāna.

Kolekcija
Akmens

Kolekcija
Dārzā

Skujiņu zīmē

2020. gads mums visiem ir bijis krietni atšķirīgs no iepriekšējiem, un pavasaris Initai iesākās ar divu nedēļu izolēšanos mājās, kas pēkšņi radīja vairāk brīva laika, ko veltīt dārzam. Kopā ar vīru tika izveidots pašiem savs radošo garšvielu dārziņš, iedvesmojoties no tā, kas paticis, ceļojot un piešķirot daudzām lietām otro un trešo dzīvi. Paralēli pārlasot arheoloģijas grāmatas, radās idejas aizmetņi par skujiņu – zīmi, kas sastopama jau uz senajiem traukiem zemkopju kultūrās dažādās mūsu zemeslodes vietās. Tā aizsākās pavisam vienkāršs rotu komplekts ar augšanas motīvu. Rosoties dārzā, bija tik daudz laika atliekt muguru un pacelt galvu, lai paskatītos debesīs un pamanītu, ka pēkšņi lidmašīnas vairs nezīmē mākoņu astes un ceļojumu plāni vairs nav sasniedzami pat ar auto! Vienīgie, kas tobrīd lidoja pāri robežām, bija gājputni. Tā radās rotu komplekts Brīvi pāri robežām – putni no sudraba vai bronzas ar ietvertiem jūrmalas akmentiņiem. Tos Inita lasa liedagā, tajā pašā vietā, kur bērnībā kopā ar vecākiem nedēļu vai divas dzīvoja teltīs, braucot uz turieni četratā vienā javiņā un peldoties jebkuros laikapstākļos. Tā bija vieta, kur sastapt pa kādam svešiniekam ir lielāks retums nekā skatīt vaigā aļņus, kas vakarā iznāca liedagā. Jūrmalas motīvi pilnīgi noteikti ir Initas mīļākā tēma, tāpēc dažāda veida rotas ar jūrmalā lasītiem akmeņiem viņa rada jau vairāk nekā 20 gadus gan no sudraba, gan bronzas, gan zelta.

Modes lieta

Pateicoties Baltu Rotām, seno rotu un motīvu valkāšana ir kļuvusi par modes lietu arī ikdienā, nevis tikai Dziesmu svētku un folkloras pasākumos. Turklāt rotas ir izcils veids, kā iepazīstināt atšķirīgu nacionalitāšu cilvēkus ar stāstiem par Latviju, kā arī pārstāvēt mūsu valsti dažādos kontinentos. Īpaši noformētas, rotas kalpojušas arī kā diplomātiskas dāvanas dažādu valstu vadītājiem. Īpaši aizkustinoši ir satikt vai saņemt kādu ziņu no rotu klientiem, draugiem, ko rotkaļi pazīst jau vairākus gadu desmitus. Tas piešķir garšu visam, ko viņi dara un rada.

Meistarklases

Īpaša loma Baltu Rotu pastāvēšanas 26 gados ir bērnu iesaistei jau no mazotnes dažādos rotu tapšanas un arī pārdošanas procesos. Katrs ir sniedzis savu artavu ģimenes biznesa attīstībā, līdz atradis savu ceļu. Lepnums par vecākās meitas Ievas nu jau otro rotu kolekciju Augt, kas izveidota tandēmā ar vīru Valdi! Gadu gaitā Baltu Rotas izveidojušās par paplašinātu ģimenes uzņēmumu, pievienojoties bērniem, bērnu draugiem un darbiniekiem, kas kļuvuši par draugiem. Galvenā vērtība ir iespēja savu laiku, kas tiek pavadīts darbā, pavadīt ar cilvēkiem, kas patīk. Tāpat īpašus mirkļus dāvā brīži, kad uz savu laulību gredzenu izgatavošanas meistarklasēm ierodas jaunie pāri. Tā ir iespēja katram pielikt savu roku, atstāt savu nospiedumu kopdzīves simbolā. Jaunlaulātie braukuši ne tikai no kaimiņvalstīm, bet arī pāri okeānam, lai radītu gredzenus gan sudrabā, gan dažādu krāsu zeltā.

Kolekcija
Akmens

Kolekcija
Akmens, putni

TURPINĀM ABD NR.3 AIZSĀKTO STĀSTU

PAR TAUTAS MĀKSLAS UN MŪSDIENU DIZAINA SADERĪBU

ŠOREIZ TAUTAS MĀKSLAS STUDIJAS **ROTA** MEISTARES AIJAS KRŪMIŅAS VADĪBĀ RADĪTIE MEISTARDARBI IEMĪRDZAS UZ TRADĪCIJĀM BAGĀTĀ ĢIMENES UZŅĒMUMA **LONAS** MEISTARU DĀRINĀTAJĀM ĢULTĀM.

ROŽU SEGA UN GULTA **BOSS** – SIEVIŠĶĪBAS UN ELEGANCES APVIENOJUMS.

Rožu sega, kāzu sega, raksta izcelsme – Vidzeme. Autore Indra Liedskalniņa. Gulta Boss www.lonas.lv

KURZEMES ĶĒŽU SEGA UN GULTA **SQUARE** – SVĒTKU ŠARMS UN ENERĢIJA.

Kurzemes ķēžu segas raksts bija sastopams tikai Kurzemē. Autore Gunta Ozoliņa. Gulta Square www.lonas.lv

Foto Aleksandrs Kendenkovs; stils Gunita Jansone, vide Lonas salons t/c mc²

GREEN CITY – PĀRDOMĀTA UN PIEEJAMA DZĪVESVIETA PAŠĀ PURVCIEMA SIRDĪ

PAULA JANSONE,
foto Aleksandrs Kendenkovs
un YIT LATVIJA arhīvs

www.yit.lv
www.greencity.lv

Būvniecības laiks 2018.–2023. g. (plānotais). **Projekta autori:** GC1 projekta autors Ivars Jākobsons, SIA Jākobsonu mākslas darbnīca; GC2 un GC3 projektu autors Andris Lakševics, SIA RAPS Arhitekti; GC4 Inga Stakione-Līdaka, SIA 1.618. **Pasūtītājs un galvenais būvuzņēmējs:** YIT LATVIJA. **Galvenie apakšuzņēmēji:** dzelzsbetona paneļi SIA Consolis Latvija; apdares darbi SIA A Būvnieks; dzelzsbetona montāža AS DHB, SIA DGM; fasāde SIA Falkors Building Industry; iekšējie tīkli SIA Arko EL/ SIA Prolatio; PVC logi SIA Vitrum logi; labiekārtošana SIA Riko RF. Kvadratūra GC1 ēkas platība 8477 m^2; GC2 ēkas platība 7495 m^2; GC3 ēkas platība 8610 m^2; GC4 ēkas platība 6572 m^2 . Kopējā projekta teritorija – 24 172 m^2.

Stirnu iela
Stirnu iela 38A
Upeņu iela 19
Upeņu iela 21
R
N
D
V

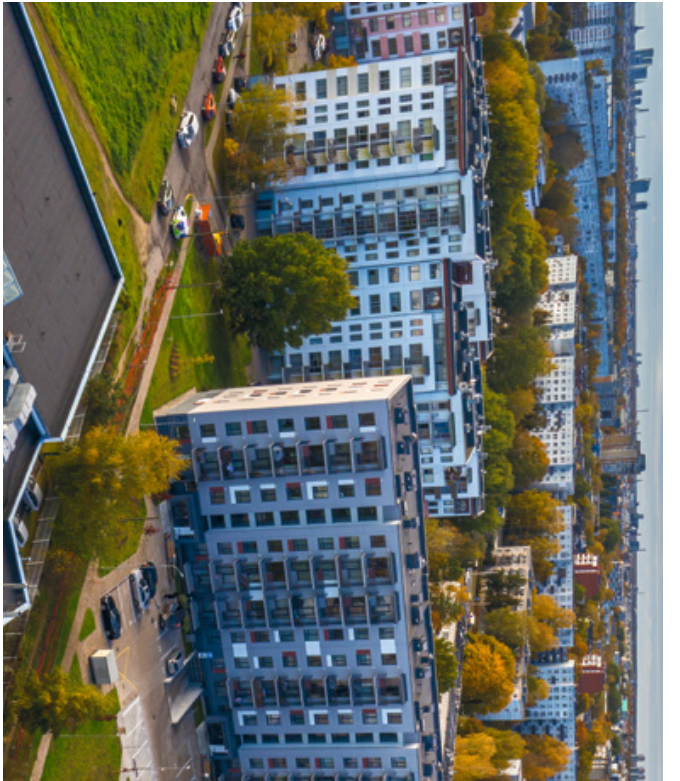

Pārdomāts dzīvoklis - ilgtermiņa investīcija

Koronavīrusa izraisītās pandēmijas viena no skarbākajām, bet trāpīgākajām atziņām ir iekrājumu vai citu investīciju akūta nepieciešamība ikkatram cilvēkam. Mēdz teikt, ka meiteņu labākie draugi ir briljanti, bet atļausimies iebilst, ka investīcija nekustamā īpašuma veidolā nav ne ar ko sliktāka, tieši otrādi: dzīvokļa labumu var izbaudīt katru dienu, kamēr briljantu – tikai uzvilkt uz kādu saviesīgu pasākumu (ak, jā, kad tie, protams, atkal tiks atļauti). Viens no lielākajiem Ziemeļeiropas reģiona būvniecības uzņēmumiem un nekustamā īpašuma attīstītājiem, kura saknes meklējamas Somijā, meitasuzņēmums YIT LATVIJA pilnā sparā strādā pie jauna dzīvojamā kompleksa Purvciemā Green City jeb Zaļā pilsēta realizācijas. Kompleksa, kas ieskauts bērzu birzī un ir vienas pastaigas attālumā no Biķernieku meža, nosaukums precīzi atbilst savai būtībai un ir izcila vieta, lai atvilktu elpu pēc mutuļojošās pilsētas ritma. Kompleksu veido 4 daudzstāvu dzīvojamās ēkas – pašreiz ir pabeigtas divas ēkas (Upeņu ielā 19 un Upeņu ielā 21), ēka Stirnu ielā 38A tiek būvēta, savukārt ēka Stirnu ielā 40 visdrīzāk tiks sākta nākamā gada vidū. Jāatzīmē, ka gruntsgabala izvēle ir bijusi vairāk nekā tikai veiksmīga – projekts ir ne vien zaļās zonas ieskauts, bet arī atrodas rokas stiepiena attālumā no izglītības iestādēm, bērnudārziem un skolām, daudzveidīga sabiedriskā

transporta pieturām, kā arī iepirkšanās un izklaides centriem. Līdz ar to var pilnīgi pamatoti apgalvot, ka, iegādājoties dzīvokli šeit, cilvēks iegūst ne tikai kvalitatīvu dzīvojamo telpu, bet arī labiekārtotu, drošu un pieejamu vidi, kurā uzturēties gan pašam, gan bērniem, gan vecāka gadagājuma cilvēkiem.

Gaumīgs un universāls iekārtojums

Ēku koncepts aizgūts no Skandināvijas tipveida projektiem, kas pielāgots vietējām vajadzībām un mērogiem. Tas nozīmē, ka ēku un dzīvokļu apdares interjerā dominē neitrālā toņu gamma, papildināta ar askētiskas elegances furnitūru. Tādējādi katram pircējam tiek dota iespēja pielāgot dzīvokļa iekārtojumu atbilstoši savai gaumei un izpratnei par skaisto. Citiem vārdiem, dzīvoklis veido augstvērtīgu, bet vizuāli neuzbāzīgu bāzi, kur iekārtot savu sapņu mājokli. Pārvērtību iespējas uzskatāmi demonstrē demodzīvoklī paveiktais. Lai arī formāli tas ir divistabu dzīvoklis, ar gudru telpas izmantošanu un pareizajiem akcentiem ir panākta optiskā ilūzija, kas dzīvokli padara plašāku un ietilpīgāku. Un tomēr tā nav tikai plašuma šķietamība, piemēram, galvenais apjoms ir vizuāli nodalīts 3 zonās – virtuves, ēdamistabas un dzīvojamās istabas –, un katra no tām pilda savu funkciju, netraucējot citām. Tātad ir iespēja gatavot garšīgas vakariņas, tajā pašā laikā cienāt draugus ar mājas limonādi, kamēr bērni skatās Simpsonus, – un tas viss vienā telpā! Lai maksimāli izmantotu katru telpas centimetru, daļa nozīmīgāko mēbeļu, tostarp gulta, vannasistabas plaukts un virtuves iekārta, ir veidota pēc individuāla dizaina skicēm – par skiču pārvēršanu faktūrā parūpējās uzņēmums Riga Furniture (SIA Riga MM). Arī interjera noskaņas caurstrāvo Zaļās pilsētas vēstījums, jo demodzīvoklis iekārtots kašmira pelēkajos toņos ar smaragdzaļiem akcentiem dīvāna, spilvenu un interjera dizaineres Egijas Mangulsones pašas radīto gleznu veidolā. Mākslas būtība gan ir tā, ka katrs tajā saskata savu atspulgu, bet, kā likās, viena no gleznām atgādina rāmu, koku ieskauta ezera spoguļvirsmu. Pārkāpjot pāri dzīvokļa slieksnim, uzreiz ieskauj miera un rāmuma aura, gluži kā ieejot meža biezoknī, kur pārējā pasaule tiek nogriezta pāris toņus klusāk. Guļamistaba savukārt ir papildināta ar estētiskiem sienas paneļiem, kas tostarp pilda arī papildu skaņas izolācijas funkcijas, nodrošinot ar pilnīgu klusumu arī pašu tramīgāko naktsmiera cienītāju. Demodzīvokli raksturo ne tikai gaumīgs, bet arī universāls pamatmēbeļu komplekts, ko nākamie saimnieki var dekorēt dažādos stilos – tas vienlīdz labi der gan industriālā, gan romantiskā stila cienītājiem. Green City dzīvokļu viena no atslēgas iezīmēm ir pārdomāta iekšējā apdare un materiāli. Projektā izvēlētas parketa grīdas un finierētās durvis. Dzīvokļos tiek ieturēts samērā neitrāls un atturīgs dizains, izvairoties no spilgtiem krāsojumiem vai flīzējumiem. Tas darīts, lai pircējs pats radītu sev atbilstošu vidi un iekārtojumu ar akcenta elementiem. Daļu no pamata, taču tajā pašā laikā ar individuālām izvēlēm klientiem tiek piedāvāts veikt, pērkot dzīvokli būvniecības stadijā, piemēram, vannasistabas apdares piedāvājumā ir 3 varianti – modernais, klasiskais, askētiskais. Tāpat arī

ar grīdu – klientam līdz noteiktam termiņam ir iespēja izvēlēties starp ozola klasisko vai balināto parketu. Par ēku pārdomāto plānojumu liecina arī tas, ka apakšzemes stāvā izvietotas speciālas mantu glabātuves, velonovietnes. Līdz ar to vairs nav nekādas nepieciešamības turēt sezonāla rakstura inventāru vai apģērbu uz dzīvokļa balkona vai citur, kur tas, pirmkārt, apgrūtina pārvietošanos, otrkārt, rada māju sajūtas disbalansu, pārvēršot to nevis par svētnīcu, bet gan par noliktavu.

Ziemeļvalstu kvalitāte un precizitāte

Kompleksu veido četras 5 līdz 8 stāvu ēkas ar vienotu arhitektonisko koncepciju un līdzīgiem būvkonstrukciju risinājumiem. Tas dod lielas priekšrocības, jo katras nākamās ēkas būvniecībā resursi tiek izmantoti ātrāk un efektīvāk, kas konvertējas reālā ieguvumā visām pusēm – saprātīgā un pieejamā dzīvokļa cenā. Tāpat, ņemot vērā pabeigto ēku būvniecības pieredzi, kļūst iespējams izstrādāt jaunus know-how nākamās ēkas būvniecības ietvaros, kā arī precīzāk sagatavoties projekta realizācijas niansēm un specifikai konkrētajos apstākļos. Piemēram, ceturtajā mājā daļēji tiks izmantoti jau rūpnīcā pilnībā sagatavoti sanitāro mezglu moduļi. Skandināvijas pieredze ir pārņemta arī būvniecības izpildījuma aspektā – liela loma ir saliekamā dzelzsbetona konstrukcijām. Tas ir svarīgi, pirmkārt, no kvalitātes viedokļa – konstrukcijas tiek sagatavotas rūpnīcas apstākļos, kas ir tuvu ideāliem –, otrkārt, tas palīdz ievērojami paātrināt montāžas procesu. Piemēram, pirmajā ēkā iebrauktuves pandusa izveide, izmantojot tradicionālās betonēšanas tehnoloģijas, aizņēma 3–4 nedēļas, savukārt otrajā ēkā tas tika veidots rūpnīcā no saliekamā dzelzsbetona elementiem, un montāža aizņēma vien nedēļu. Visu ēku nesošo karkasu veido saliekamā dzelzsbetona paneļi, t.sk. ārsienas trīsslāņu sendvičpaneļi, ko ražojis uzņēmums SIA Consolis Latvija. Turklāt trešās mājas būvniecībai tiek izmantoti rūpnīcā krāsoti ārsienu paneļi ar jau iemontētiem gataviem logiem. Tas būs ļoti liels ieguvums būvniecības procesā, kas ļaus veikt darbus būvlaukumā ātrāk, kā arī nodrošināt augstāku kvalitāti, un vienīgais, kas atliks, būs tikai aizpildīt paneļu šuves. Turklāt šādas mājas nodrošina teicamus energoefektivitātes rādītājus, kas ir īpaši svarīgi, lai samazinātu izdevumus ekspluatācijas laikā. Paradoksāli, bet lielākais izaicinājums, realizējot šo projektu, bija piegādātāju un apakšuzņēmēju aizņemtība pirmās kārtas realizācijas laikā. Tas ir izskaidrojams ar milzīgo būvniecības intensitāti ES fondu apgūšanas laikā Latvijā un lielo darbu apjomu komercobjektos Rīgā. Tāpat atsevišķu elementu piegāžu grafiku ietekmēja pavasara lockdown sekas, kas būvniekam lika ātri reaģēt un domāt par iespējām materiālus pasūtīt laikus vai meklēt attiecīgos analogus. Kopumā vienas mājas būvniecības laiks aizņem aptuveni 15 kalendāros mēnešus jeb 3 nedēļas viena stāva izbūvei.

Kopējais plānotais dzīvokļu skaits Green City kompleksā ir 365. Ņemot vērā, ka Purvciems ir pieprasīts dzīvokļu tirgū – šeit ir teicama infrastruktūra –, nav brīnums, ka pirmā ēka jau ir gandrīz

izpārdota, bet otrajā atlicis mazāk par 30% dzīvokļu, kas vēl nav pārdoti vai rezervēti. Daudz pircēju šo vietu izvēlas, jo jau dzīvo Purvciemā, šeit uzauguši un vēlas vai nu paplašināt savu dzīvojamo telpu, vai uzlabot tās apstākļus. Projekta Green City teritorijas labiekārtojumā bagātīgi izmantoti hortenziju, spireju, gumijkoku, mandeļkoku stādījumi.

Šis projekts ir devis iespēju veidot sakārtotu vidi Purvciema daļā starp Stirnu un G. Astras ielu, t.sk saglabājot bērzu birzi gan dzīvojamo māju, gan blakus esošās biroja ēkas darbinieku atpūtai un ērtībām.

Pašreiz noris dzīvokļu pārdošana trešajā mājā. Viena no priekšrocībām, iegādājoties dzīvokli būvniecības stadijā, ir zemāka cena, sevišķi tad, ja tiek veikta pilna darījuma samaksa. Tāpat būvniecības stadijā iespējams izvēlēties sev piemērotāko dzīvokli un plānojumu, jo piedāvājums ir visplašākais. Ne mazāk svarīgi ir izvērtēt attīstītāja pieredzi, reputāciju un finanšu stabilitāti. YIT ir uzņēmums ar pārstāvniecībām 10 valstīs un vairāk nekā 100 gadu pieredzi nekustamo īpašumu attīstības jomā, kā arī gandrīz 4 miljardu eiro lielu apgrozījumu.

ANDRIS LAKŠEVICS

Arhitekts. Profesionālās darbības laikā kā projektu autors vai būvprojektu vadītājs realizējis vairāk kā 20 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Rīgā, Cēsīs, Mārupē, Ādažos, kā arī virkni individuālās dzīvojamās mājas dažādās Latvijā.

EGIJA MANGULSONE,

YIT LATVIJA dizainere. Ieguvusi maģistra grādu interjera dizainā Florence Design Academy, Florencē. Piedalījusies dažāda mēroga interjera dizaina projektu izstrādē un realizācijā gan Latvijā, gan ārpus tās.

GUNDEGA ANDERSONE-GRUBE

YIT LATVIJA nekustamo īpašumu projektu vadītāja. Izglītība – LLU profesionālā izglītība būvzinībās, specialitāt – būvinženieris Profesionālā pieredze: LR Vides ministrija – tehniskais eksperts ūdenssaimniecības projektu komisijā, Lauku atbalsta dienests- būvniecības eksperts, Jūrmalas pilsētas dome – vecākais eksperts būvniecības jautājumos.

RONALDS BERGS,

YIT LATVIJA sertificēts būvdarbu vadītājs. Ieguvis maģistra grādu Rīgas Tehniskajā universitātē, būvniecības fakultātē. Nozīmīgākie objekti: Repair of the collapsed Tihase Kollektor Tunnel, Estonia, kas vēlāk tika godalgots Gorund Engineering Awards UK 2018 kā International Project of the Year, kā apakšuzņēmējs piedalījies objektos: Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija, restaurācija un jaunbūve, daudzfunkcionālais biroju centrs New Hanza City ēkas nr.2, nr. 3 un kopējais pazemes stāvs.

OSKARS UPMALIS

YIT LATVIJA sertificēts būvdarbu vadītājs. Būvniecībā kopš 2003. gada. Izglītība iegūta Rīgas Tehniskajā universitātē. Stažējies Zviedrijā, Dānijā, Marokā, Latvijā.

Radiet mājīgumu un stilu savās mājās kopā ar LONAS

Kļūstiet par LONAS partneri un izmantojiet tikai JUMS sniegtās **priekšrocības**:

- Personiska uzmanība Jums un Jūsu klientiem
- Bonusi un dāvanas Jums
- Īpašas atlaides Jūsu klientiem
- Jūsu izveidotā interjera izplatīšana

Sīkāka informācija un reģistrācija:
lonas.lv/dizaineriem

Gultas. Matrači. Gultas veļa. Aksesuāri.
www.lonas.lv

www.lonas.lv

Retronaut

PĀRVĒRTĪBU **IESPĒJAS**

Foto Aleksandrs Kendenkovs,
stils Gunita Jansone

Demo dzīvoklī Green City kompleksā Upeņu ielā 21 izveidotais pamata mēbeļu un aprīkojuma komplekts rada augstvērtīgu, bet vizuāli neuzbāzīgu bāzi, kur iekārtot savu sapņu mājokli dažādos stilos. Versija gaisīgākai noskaņai

INTERJERA KRĀSU
IZVĒLE KĀ SPĒLE

KĀ TIEK VEIDOTAS JAUNAS NĀKOTNES KRĀSU TOŅU HARMONIJAS?

Caparol jau daudzus gadu desmitus strādā dizaina studija, kura piedāvā klientiem krāsu toņu risinājumus visā Eiropā. Laika gaitā tā pārtapusi starpnozaru komandā Caparol FarbDesignStudio. Tā veic izpēti un rada. Pētījumi tiek veikti starptautiskos gadatirgos un lielpilsētu ielās, kā arī digitālajā pasaulē un pat zinātnē. Atsevišķi tiek pētīta jauniegūto rezultātu ietekme uz ikdienas modi un dzīvesveidu – tātad arī uz krāsu harmonijām interjerā.
Dialogs ar kolēģiem no INSTITUTE INTERNATIONAL TRENDSCOUTING ir neatņemama šī procesa sastāvdaļa. Apkopojot visu pētījuma procesā iegūto informāciju, tiek identificētas valdošās tendences un iespējamie virzieni, tad attīstīta vienojošā nākotnes tēma, kā arī tendences krāsās un objektos. Balstoties uz to, komanda veido krāsu toņu paletes, novērtē to piemērotību interjera tendencēm, izstrādā dizainu un integrē to krāsu toņu paletēs. Tā rodas jauns trends kā iedvesma ikvienam, kam patīk krāsas.

TANGRAM SPĒLE JEB KRĀSU TOŅU IZVĒLE INTERJERAM CAPAROL IZPILDĪJUMĀ

Tangram ir senā ķīniešu spēle – prāta mežģis, kuru apvij dažādas leģendas. Viena no tām vēstī, ka kādam mūkam tika iedota kvadrāta planšete, lai uz tās uzgleznotu pasaules skaistumu. Taču tā nokrita un saplīsa tā, ka to vairs nevarēja salikt atpakaļ. Viņš mēģināja to labot vairākas dienas un ieguva bezgalīgi daudz formu un attēlu. Beigās viņš saprata: **pasaules skaistumu un daudzveidību nevar aptvert vienā attēlā, to veido liels skaits atsevišķu detaļu un to daudzveidīgā, bezgalīgā saspēle.**
Tangram ir aizraujoša spēle un brīnišķīgs piemērs tam, kā no dažiem vienkāršiem elementiem mēs paši varam izveidot kaut ko jaunu un unikālu. Gudri apvienojot septiņus elementus, var tikt radīts ne tikai vēlamais kvadrāts, bet arī neskaitāmas citas interesantas formas un figūras. Caparol UNIKAT #4 – tā ir spēle krāsu toņu pasaulē.
Kā jau labai spēlei arī Caparol UNIKAT #4 ir daudz risinājumu iespējas – no atlasītiem toņiem var izveidot neskaitāmas variācijas, vienkārši pārkārtojot tos, mainot kombinācijas. Visi piedāvātie krāsu toņi ir saderīgi un saspēlē veido harmonisku tēlu.

MELNAIS – SASPĒLES MEISTARS

Melns – pēdējo gadu desmitu dominējošā tendence. Melnais uzņēmies vadoņa lomu, tam patīk dominēt, bet tas nevar eksistēt viens pats. Melnais var būt dominante gan ar mierīgiem pavadtoņiem, gan spilgtiem krāsu uzliesmojumiem. Melnais var būt arī izcils pavadonis mierīgam krāsu toņu plūdumam. Melnais ir saspēles meistars, tam padodas jebkura kombinācija. Melnais spēj mainīties un iegūt vieglu nokrāsu – dažreiz tas atgādina tumšu aizaugušu mūžamežu, dažreiz dziļās noslēpumainās okeāna dzelmes. Vajag tikai uzsākt spēli ar to. Spēli Caparol UNIKAT #4.

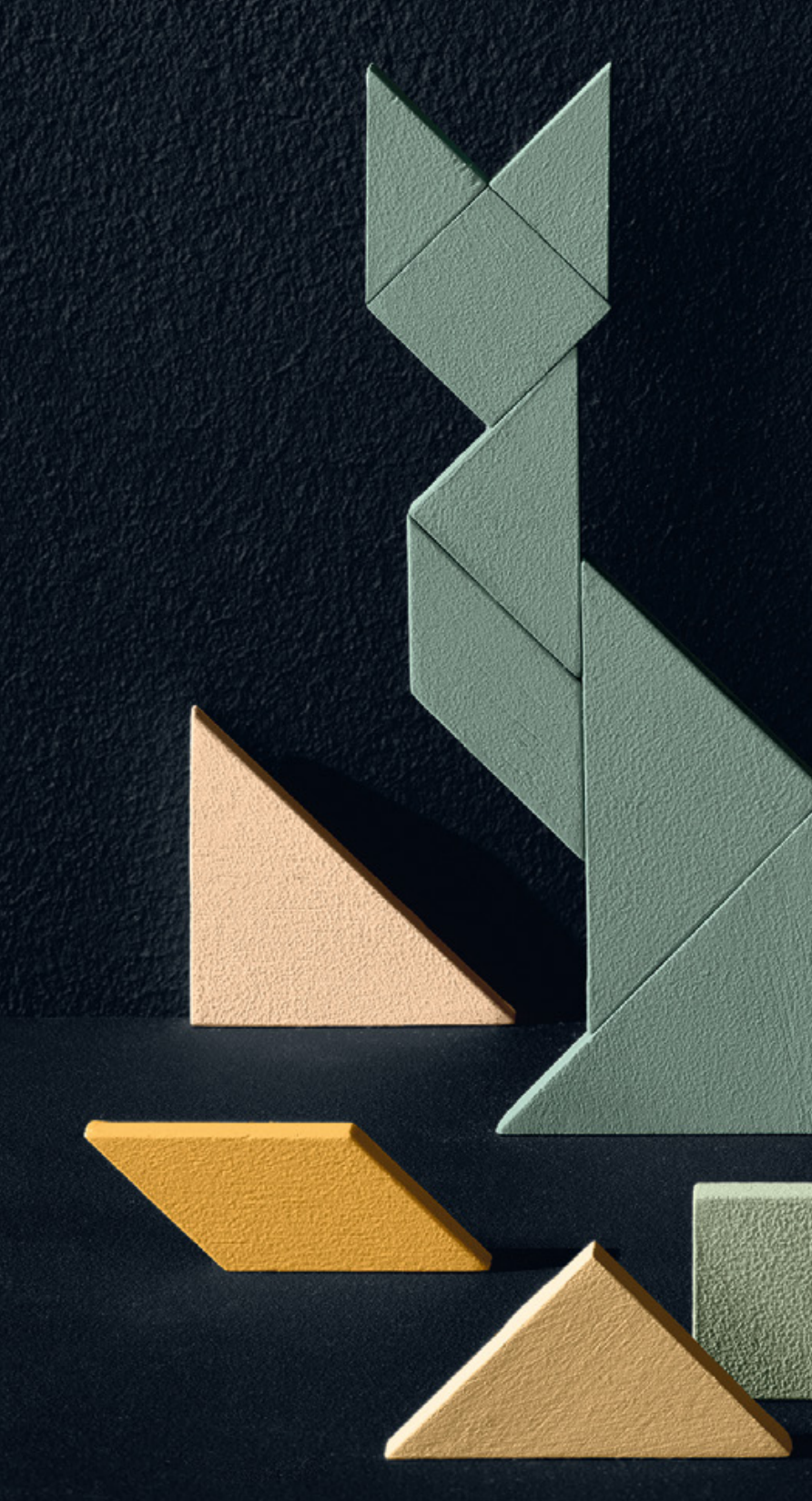

VIENA FILOZOFIJA,
TRĪS DAŽĀDAS
PASAULES

UNIKAT #4 TOŅU PASAULE 1 – **ELEGANCE**

Parādi savu daudzšķautņainību, atklāj vērienu, ieskicē variācijas.

Mūsu Toņu pasaule 1 ļauj izcelt telpas individuālo stilu ar tajā esošajiem aksesuāriem un mēbelēm. Šeit toņu vēsums tiek papildināts ar siltumu. Sākot no skandināvu atturīgā viegluma un beidzot ar elegantu modernismu. ELEGANCE – tas ir mirdzošs misiņš, samtaini pūkaini tekstilizstrādājumi un spoguļi vai citas spīdīgas virsmas kā lieliski sabiedrotie. Neskatoties uz visu varenību, šī pasaule vienmēr paliek gaiša un eleganta, ar maigām nokrāsām, kas pārspēj cita citu, pateicoties CARBON BLACK NERONE 5.

UNIKAT #4 TOŅU PASAULE 2 - **KLUSUMS**

Apskaties apkārt, relaksējies, esi mierīgs un elpo dziļi.

Dažādas nokrāsas un toņu dziļums no gaiši pelēka līdz dziļi melnajam veido neparasti relaksējošu un sakārtotu vidi, ko lieliski papildina telpaugi, kuri dod dabisku svaigumu. Šeit vienlaicīgi var atpūsties, atgūt spēkus un pievērsties svarīgajam. KLUSUMS ir lieliski piemērota harmoniju vide minimālisma stila piekritējiem mājokļa vai darba vides iekārtošanai.

UNIKAT #4 TOŅU PASAULE 3 - **SPĒKS**

Skatīt pasauli ar plati atvērtām acīm, atklāt jaunus apvāršņus un iedvesmoties.

Toņu pasaule 3 spēlējas ar spēcīgiem zemes toņiem, kur vēsas un intensīvas nianses līdzsvaro izteikti melns Tintenschwarz tonis. Rezultātā veidojas spēcīga kombinācija, kuras siltumu akcentē aksesuāri un mēbeles.

Izspēlējiet variācijas,
izmantojot Caparol tiešsaistes rīku
http://de.spectrumexpress.eu/.
Ļaujieties spēles un iedvesmas
aicinājumam kopā ar Caparol.
Aicinām apmeklēt
www.caparol.lv,
lai uzzinātu vairāk.

CAPAROL

***

Ja ceļā satiec skursteņslauķi, jāpieskaras viņa pogai un jāievēlas vēlēšanās. Ja redzi skursteņslauķi, jāpieskaras pie melna. Ja satiksi skursteņslauķi, būs laimīga diena. Reiz man pa ielu pretī nākošā sieviete pārskrēja ielas otrā pusē un sāka mest krustus! Ej nu sazini, kurš no šiem ticējumiem piepildās biežāk, taču vienu zinu droši: ja skurstenis būs netīrīts, agri vai vēlu būs problēmas.

Nereti vienģimeņu privātmājās skursteņus un apkures ierīces tīra paši īpašnieki, taču, ja tas pašam nav pa spēkam vai arī ēkā vai īpašumā ir vairāki dzīvokļi, tad šis darbs jāuztic sertificētam skursteņslaucītājam. Sertificēts skursteņslaucītājs jāaicina arī pašvaldības dzīvojamās ēkās, uzņēmumos un ražotnēs. Par padarīto darbu šāds speciālists vienmēr sastādīs dūmvada, apkures ierīces vai iekārtas un dabiskās ventilācijas kanāla tīrīšanas aktu (MK noteikumi nr. 238, Ugunsdrošības noteikumi 4.2., 72.).

Bez skursteņslauķa neiztiksiet, ja veco apkures ierīci gatavojaties nomainīt pret citu, ja vēlaties ierīkot gāzes apkuri, notikusi gāzes avārija vai arī gāze apkures iekārtai tikusi atslēgta ilgāk par sešiem mēnešiem. Pat ja apkures ierīces darbojas labi, skurstenis iztīrīts un dūmi pa to kūp stalti, likums nosaka, ka reizi piecos gados jāveic cietā un šķidrā kurināmā apkures iekārtas, ierīces un dūmvada tehniskā stāvokļa pārbaude (MK noteikumi nr. 238, Ugunsdrošības noteikumi 4.2., 74.).

Kaut arī apkures sezona nu jau rit pilnā sparā un skursteņslauķiem darba pilnas rokas, ja meklējat labus meistarus, kas savu amatu apguvuši vairāku gadu garumā, ir prasmīgākie un zinošākie šajā jomā, ieskatieties Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības mājaslapā, kur meistaru un zeļļu sarakstā atradīsiet savai dzīvesvietai vai objektam tuvāko speciālistu.

Ragavas taisi vasarā, ratus ziemā – tāpēc neatlieciet rūpes par apkuri uz pēdējo brīdi, visērtāk iztīrīt skursteni būs pavasarī vai vasarā, lai nākamo apkures sezonu sāktu ar tīru skursteni un mierīgu sirdi!

Visas Latvijas skursteņslaucītāju kontaktus var atrast
www.skurstenslaukiem.lv

Jūsu Oskars

Ziedus pasūtījāt?
Foto Dmitrijs Ivancovs

BŪVDARBU LĪGUMCENAS IEPRIKUMOS UN TO IZMAIŅAS BŪVNIECĪBAS LAIKĀ – SADARBĪBĀ AR IUB

PAPLAŠINĀTA INFORMĀCIJA PAR BŪVDARBU LĪGUMCENĀM UN TO IZMAIŅU IEMESLIEM

www.buvniekupadome.lv/viedokli

Iepirkuma nosaukums	Pasūtītājs	ID numurs
Būvprojekta «Ķemeru parka pārbūve un restaurācija» izstrāde un būvdarbu autoruzraudzība	Jūrmalas pilsētas dome	JPD 2017/11
Dubultu kultūras un izglītības centra būvniecība	Jūrmalas pilsētas dome	JPD 2015/135
Jēkabpils 2.vidusskolas pārbūve Jaunā ielā 44, Jēkabpilī	Jēkabpils pilsētas pašvaldība	JPP 2018/55/ ERAF
Valsts robežas joslas gar Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas robežu ierīkošanas tehnis	Nodrošinājuma valsts aģentūra	IeM NVA 2017/22
«Peldbaseins un BMX riteņbraukšanas trase Rīgas ielā 91, Valmierā»	Valmieras pilsētas pašvaldība	VPP 2014/038AK
Austrumu maģistrāles posma «Ieriķu iela - Vietalvas iela» projektēšana un autoruzraudzība	Rīgas domes Satiksmes departaments	RDSD 2015/9
NBS NP 3.RNC autoparka pārbūve «Ādažu nacionālajā mācību centrā», Kadagā, Ādažu novadā (ārkārtas aps	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	VAMOIC 2015/236
Par VEF Kultūras pils Ropažu ielā 2, Rīgā, pārbūves un restaurācijas darbiem	Rīgas domes Īpašuma departaments	RDĪD 2015/49
Valsts robežas joslas infrastruktūras gar Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas robežu izbūve	Nodrošinājuma valsts aģentūra	IeM NVA 2013/39
Carnikavas novada izglītības iestāžu mācību vides uzlabošanai nepieciešamo pārbūves būvprojektu izstrāde un autoruzraudzība	Carnikavas novada dome	CND 2017/2
Autoceļu pārbūves būvprojektu izstrāde un autoruzraudzība	VAS Latvijas Valsts ceļi	LVC 2015/296/ AC
Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Torņakalnā, Rīgā, 2.kārtas (Zinātņu centra ēkas) tehniskā projekta izstrāde, būvniecība un autoruzraudzība.	Latvijas Universitāte	LU 2016/52
VSIA «Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca» A korpusa projektēšana, autoruzraudzība, būvniecības darbu veikšana un iebūvējamo iekārtu piegāde, uzstādīšana un apkalpošana garantijas laikā	VSIA «Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca»	SKUS 2011/47_ ERAF
Jelgavas Valsts ģimnāzijas pārbūve	Jelgavas pilsētas dome	JPD 2016/10/SK
Par VEF Kultūras pils Ropažu ielā 2, Rīgā, pārbūves un restaurācijas darbiem	Rīgas domes Īpašuma departaments	RDĪD 2015/49
Ēkas Ķīpsalas iela 6B, Rīgā, pārbūve, paaugstinot ēkas energoefektivitāti un izmantojot videi draudz	Rīgas Tehniskā universitāte	RTU 2017/50
Ēkas Krišjāņa Valdemāra ielā 48, Rīgā, atjaunošanas darbi Rīgas Franču liceja izvietošanai	Rīgas domes Īpašuma departaments	RDĪD 2016/77
Būvprojekta izstrāde objektam: «VAS «Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs» Rīgas radio un televīzijas centrs	VAS «Latvijas valsts radio un televīzijas centrs»	LVRTC 2016/34
Objekta «Jēkabpils multifunkcionālās sporta halles jaunbūve Brīvības ielā 289B, Jēkabpilī» būvprojekts	Jēkabpils pilsētas pašvaldība	JPP 2017/39
Administratīvās ēkas projektēšana, būvniecība un autoruzraudzība Jēkabpilī	VAS «Tiesu namu aģentūra»	TNA 2016/24
Būvuzraudzība objektā «NBS NP 3.RNC autoparka pārbūve «Ādažu nacionālajā mācību centrā» Kadagā, Ādaži	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	VAMOIC 2016/125
Muzeju krātuvju kompleksa būvdarbi Rīgā, Pulka ielā 8	Valsts akciju sabiedrība «Valsts nekustamie īpašumi»	VNĪ 2015/2/2/ AK-22
Neretas ielas, Prohorova ielas un Garozas ielas posma pārbūve Jelgavā	Jelgavas pilsētas dome	JPD 2018/62/AK
Loka maģistrāles pārbūve	Jelgavas pilsētas dome	JPD 2018/12/AK
Par Rīgas Angļu ģimnāzijas ēku rekonstrukciju Zvārdes ielā 1, Rīgā	Rīgas domes Īpašuma departaments	RDĪD 2018/37
Būvdarbi Ķemeru parka teritorijā	Jūrmalas pilsētas dome	JPD 2018/106
Pirmsskolas izglītības iestādes Nameja ielā 30, Jelgavā būvprojekta izstrāde un autoruzraudzība	Jelgavas pilsētas dome	JPD 2019/63/SP
«Būvuzraudzības nodrošināšana «Skanstes teritorijas revitalizācijas 1.kārta» un «Skanstes teritorija	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments	RD PAD 2019/23
Siguldas Jaunās pils pārbūves un restaurācijas būvprojekta izmaiņu projekta izstrāde un autoruzraudzība .	Siguldas novada pašvaldība	
Neparedzētie un papildus darbi Siguldas Jaunās pils pārbūvei un restaurācijai	Siguldas novada pašvaldība	

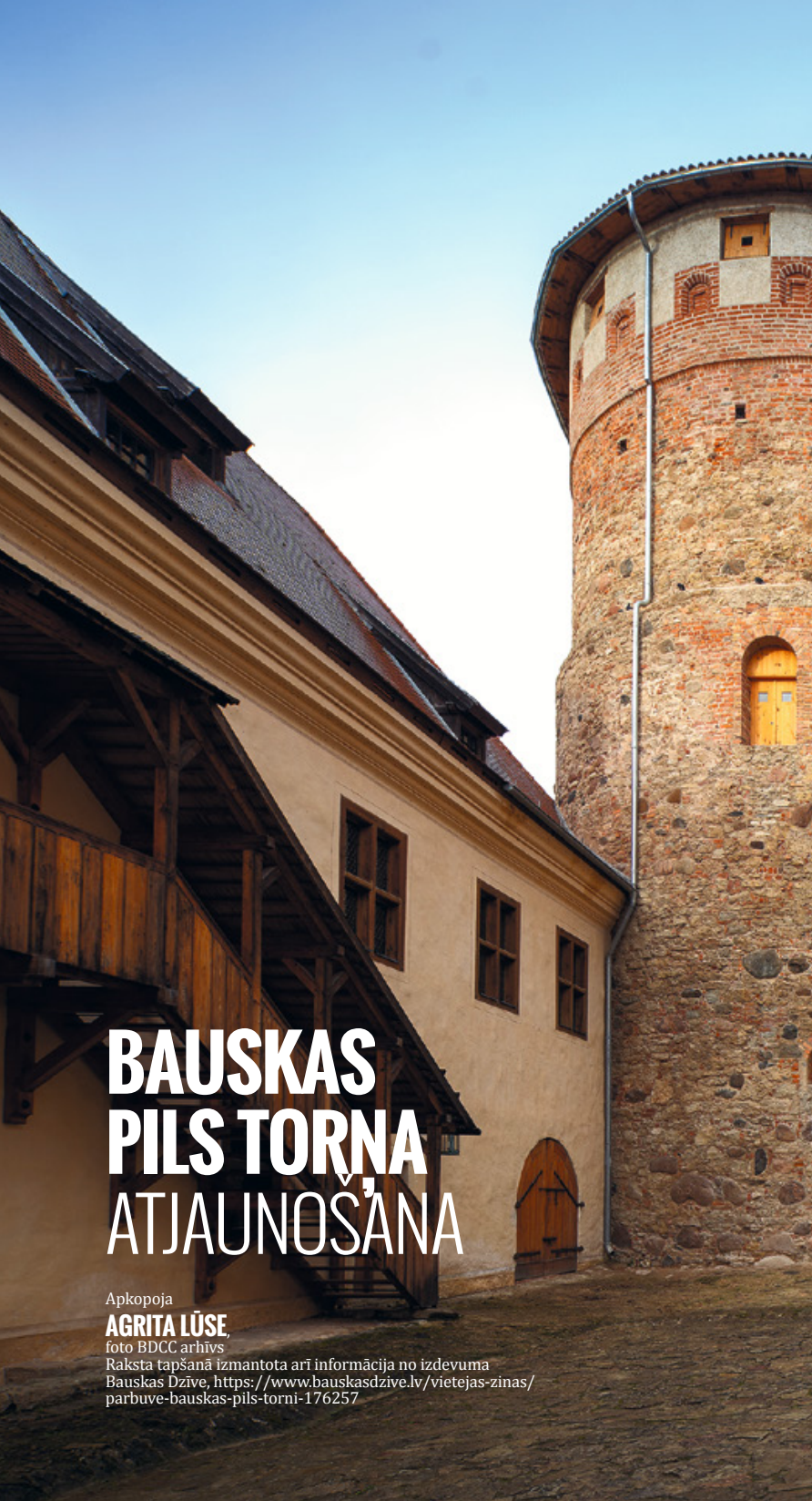

BAUSKAS PILS TORŅA ATJAUNOŠANA

Apkopoja
AGRITA LŪSE,
foto BDCC arhīvs

Raksta tapšanā izmantota arī informācija no izdevuma Bauskas Dzīve, https://www.bauskasdzive.lv/vietejas-zinas/parbuve-bauskas-pils-torni-176257

Bauskas pils tornis. Pasūtītājs Bauskas pils muzejs, Bauskas novada dome, **projekts** Ināras Caunītes arhitektu birojs, Miloslavs Hanzla, **būvnieks** Kaskāde 19, Ēriks Pažemecks. Uzņēmums sevi apliecinājis vairāku nozīmīgu kultūras mantojuma objektu restaurācijā Latvijā, kā arī Mazmežotnes muižā un Bauskas Sv. Gara baznīcā.

Arhitekts Miloslavs Hanzls sadarbībā ar arhitekti Ināru Caunīti izstrādājis Bauskas pilsdrupu centrālā torņa un tam piegulošo sienu konservācijas projektu. Tas paredz centrālā torņa apjumšanu, tādējādi izslēdzot nokrišņu ūdeņu iekļūšanu torņa sienās un pagrabos.

Senākās Bauskas pils cietokšņa aprises tapa jaunākā bronzas laikmeta baltu apdzīvotajā vietā uz klinšu paaugstinājuma Mūsas un Mēmeles sateces vietā. Pēc tam cietoksnis piedzīvojis desmitiem pārbūvju, līdz mūsdienās tiek pamatīgi un rūpīgi atjaunots kārtu pa kārtai. Pavisam nesen sekmīgi noslēdzās vērienīgi būvniecības darbi Livonijas ordeņa cietokšņa dienvidaustrumu tornī (Bauskas pilsdrupu centrālais tornis) – konservācija un restaurācija. Tornis apmeklētājiem tiks atvērts 2021. gada 1. maijā. No koka būvētais apskates maršruts vīsies ārpus un iekšpus visapkārt tornim. Tas ir vienvirziena ceļš, sākas vienā punktā un noslēdzas citā. **Ceļojums vēsturē ir aizraujošs, unikālās vēsturiskās substances tuvplāns ļauj fantazēt par to, ko savas dzīves laikā tornis piedzīvojis. Adrenalīns drusku garantēts, ja ir vēlme iepazīt vēsturi, jo jākāpj ir augstu.** Bet pati Bauskas pils jau labu laiku kā atguvusi zaudēto spožumu, godalgota ar Grand Prix konkursā Latvijas Būvniecības Gada balva.

Bīstamie nogruvumi

Iepriekšējie torņa stiprināšanas darbi tikuši veikti pirms aptuveni 80 gadiem, taču nokrišņu iedarbībai pakļautās sienu virsmas, javu nesaderība, ne vienmēr pareizā piemūrējumu konstruktīvā uzbūve izraisījusi pievienotās mūra masas atšķelšanos. Šo gadu laikā bija vērojami nobrukumi vairāku tonnu apmērā. **Sniegs, lietusūdens,**

kas brīvi iekļuva tornī, iesūcās aizbērtajos pagrabos un ātri nokļuva Mēmeles stāvkrastā, veicinot grunts noslīdeņu rašanos. Pēc pilsdrupu daļas slēgšanas apmeklētāju apskatei, kad tornī jau strādāja būvnieki, notika ļoti liels akmeņu nogruvums – **vienlaikus pār jaunās pils jumtu nogāzās mūra daļa veselas auto kravas apjomā, sabojājot kārniņu jumtu**.

Saglābšanas koncepts un ainavas baudīšana

Tornī netika atjaunoti starpstāvu pārsegumi – visā torņa augstumā ir viena telpa, ko var apskatīt no koka galerijām agrāko grīdu līmenī dažādos rakursos. Lai novērstu caurvējus un sniega ieputināšanu ziemā, šaujamlūkas un logus aizklāj slēģi, durvju ailās ievietotas vērtnes. Tornis nav apkurināms. Pilsdrupu, kā arī Mūsas, Mēmeles un Lielupes ainavas apskate iespējama pa rekonstruētajām šaujamlūkām torņa augšdaļā un no segtiem balkoniem un galerijām pie rietumu sienas. Izveidota lietusūdens aizvadīšanas sistēma, un torņa priekšpagalmu klāj dolomītakmeņu bruģis. Atjaunojot torņa jumtu, nostiprinot mūrus un izmantojot pils centrālajā tornī izveidotās ārējās galerijas, balkonus un torņa augšējās daļas šaujamlūkas, 2021. gada pavasarī Bauskas pilī tiks piedāvāts jauns pakalpojums – Mūsas un Mēmeles sateces un Lielupes sākuma ainavas, kā arī pilsdrupu un tās iekļaujošo vaļņu un bastionu apskate visu gadu. Vēsturiskie mūri izskatu nav mainījuši, tie nostiprināti, aizpildot šuves, veicot izdrupumu piemūrējumus, atjaunojot ailu pārsedžu arkas un konservējot apmetumu apdari. Šo darbu metodika jau izstrādāta Bauskas pilsdrupu konservācijas pirmā posma realizācijā.

Bauskas pils tornis slejas pāri vēsturei

Bauskas pils tornim ir vienlīdz sarežģīta vēsture un atjaunošanas gaita. Pirmo reizi vēstures annālēs tas minēts ap 15. gs. vidu. Pirmais apjoms ir bijis salīdzinoši vienkāršs – ar dzeguļiem un plakanu, nelielu jumtu, pildot aizsardzības funkciju. Dzeguļi ir mūrēta stratēģiska aizsardzības sistēma mūra augšdaļā (robveida), aiz kuras slēpās strēlnieki. Parādoties modernākiem ieročiem, dažādos laikos notiek dažāda apjoma pārbūves. Tiek aizmūrēti dzeguļi un augšējā līmeņa šaujamlūkas, sabiezinātas mūra sienas, izmainīta jumta forma. Izaicinošais novietojums starp divām stāvām upju kraujām, kas labi kalpoja aizsardzībai no uzbrucējiem, ievērojami sarežģīja būvdarbu organizāciju **un būvniekam lika izskatīt un realizēt būvpaņēmienus, par kuriem mazāk zinoši speciālisti noteikti teiktu - tas nav iespējams**. Taču uzņēmuma Kaskāde 19 vadītājam Ērikam Pažemeckam Bauskas pils ir otrās mājas, kur viņš darbojies praktiskajos atjaunošanas darbos kā māceklis, kā restaurators, kopā ar nelielu kolēģu pulku un izaugot līdz lielākam uzņēmumam. Kā būvnieks Ēriks Bauskas pilī sācis strādāt 1994. gadā, darbojoties muzeja būvgrupā. Līdz 2006. gadam Ēriks turpināja piedalīties pilsdrupu mūru konservācijas darbos. Tad pienāca laiks dibināt savu uzņēmumu, lai audzētu kapacitāti un resursus dalībai lielākos iepirkumos. Jāatzīmē, ka uzkrātā unikālā pieredze tiek likta lietā daudzos citos, no restaurācijas aspekta sarežģītos objektos, kur standarta domāšana kvalitatīva gala rezultāta sasniegšanai īsti nedarbojas.

Ēriks Pažemecks, būvuzņēmuma Kaskāde 19 vadītājs:

– Te ir zināms katrs stūris, katrs akmens, katra detaļa, strādāts kopā ar aizsaulē aizsaukto čehu restauratoru Milošu Gavendu un torņa konservācijas projekta autoru arhitektu Miloslavu Hanzlu. Būvprojekts izceļas ar augstu detalizācijas pakāpi, aplūkots burtiski katrs cm^2 un aprakstīta saglabāšanas metode, kas ir atšķirīga katram nelielajam laukumam. Tas bija precīzi jāievēro, lai saglabātu oriģinālo vēsturisko mantojumu.

Būvnieku piekļuve tornim tika organizēta, pateicoties inženiertehniski radošai pieejai un augstas raudzes speciālistu piesaistei. **Kādu laiku kokmateriāli un citi nepieciešamie smagie būvmateriāli tika piegādāti ar liftu, pārsvarā izmantojot celtnieku roku darbu. Pēc laiciņa ierobežotajā teritorijā tika atrasta vieta autoceltnim, lai torņa augšējos stāvos nogādātu smagos koka būvelementus jumta izbūvei.** Par vienu no galvenajiem projekta realizācijas ieguvumiem tiek uzskatīta iekļaušanās termiņos un budžetā, kas tik sarežģītos objektos ir gandrīz neiespējami. Piemēram, mūra kaļķa javu drīkst iestrādāt tikai noteiktā gaisa temperatūrā. Darbs ar kaļķa javu jāpārtrauc 60 dienas pirms sala iestāšanās, lai vajadzīgajā temperatūrā paspētu notikt karbonizācijas process un sacietēšana. Katrs solis bija jāpārdomā, lai būvniekam nerastos lieki izdevumi. Īpašu būvniecības tempu iekšdarbiem noteica nelielais torņa iekštelpas diametrs, kas ierobežo cilvēku skaitu, kas vienlaikus tur var strādāt.

Šis ir viens no retajiem objektiem Latvijas būvniecības vēsturē, kam izbūvēja sastatnes no koka, un tās kalpoja divus gadus. Arhitekte Ināra Caunīte nāca pretim un izstrādāja koka sastatņu būvniecības projektu. Likumu akti neko nesaka par koka sastatnēm, tās nav aizliegtas. Šajā objektā ugunsdrošībai un mūža paildzināšanai sastatņu koka būvdetaļas tika impregnētas. Restaurācijas un konservācijas process skāra mūri, dzeguļus, grīdu, jumtu. Jumta nesošo konstrukciju balstīšanai 21 m augstumā izveidoja dzelzsbetona joslu, ko no abām pusēm aizsedza ķieģeļu mūris. Tad tapa jumta masts un rāmis, spāres, uzspāres, latojums. Jumta segums tika veidots divas reizes – kā pirmais tapa pagaidu segums, pasargājot vēsturiskos apmetumus no laika apstākļu ietekmes. Tas atmaksājās. Pastāvīgais jumta segums tika izbūvēts 2020. gadā, bet bez apakšklāja un kondensāta plēves. Tas šajā gadījumā nebija nepieciešams, jo klostera tipa kārniņi tika klāti speciālā jumta javā. Klāja raksts ir kā savdabīgs ornaments, jo trīsstūrveida sektorā katrā rindā samazinās skaits – apakšējā rindā ir 200 dakstiņi, spicē to ir 8. Un kā gan bez micītes – vēja rādītāja.

Torņa pirmā stāva līmenī un otrā stāva logu nišās iebūvēta ķieģeļu grīda. Atjaunota ķieģeļu mūra ārējā kārta torņa pirmā stāva interjerā, kāda tur bija pirms pils sagraušanas un būvmateriālu izlaušanas no mūra. **Zināms, ka pēc Ziemeļu kara 18. gadsimta sākumā, kad pils tika daļēji sagrauta un pamesta, baušķenieki vēl ilgstoši pili izmantoja kā būvmateriālu atradni savu namu celšanai. Tā pakāpeniski drupās pārvērtās visa pils.** Demontētas agrākās metāla konstrukciju kāpnes un margas, betona kāpieni un skatu platforma, to vietā izbūvētas koka apmeklētāju kāpnes uz trešo līmeni interjerā un segtas kāpnes un galerijas eksterjerā. Logu nišās atjaunoti mūrētie soli, kuri pārklāti ar koka virsmu, kur torņa apmeklētāji var atpūsties.

Bez liekas kavēšanās

Būvnieki atzīmē produktīvo sadarbību ar arhitektiem Ināru Caunīti un Miloslavu Hanzlu. Darba procesā konstatētie pārsteigumi vai atklājumi tika apzināti, izanalizēti, jauns risinājums sniegts dienas vai pusdienas laikā. Saziņa ar čehu arhitektu Miloslavu Hanzlu neprasīja liekas pūles. Pirms epidēmijas Miloslavs Hanzls katru mēnesi apsekoja objektu, bet epidēmijas laikā darbs norisinājās attālināti, filmējot darba gaitu un to digitāli nogādājot arhitektam.

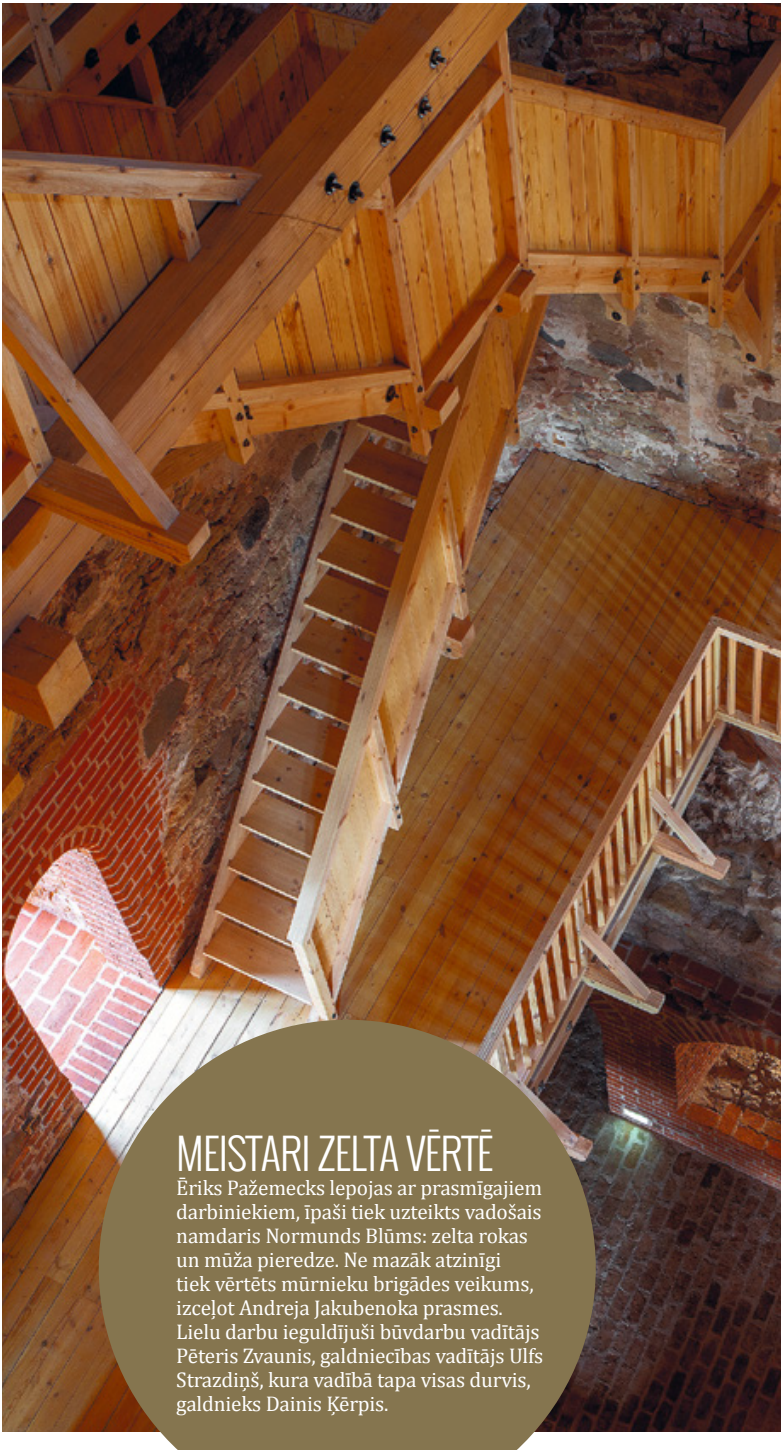

MEISTARI ZELTA VĒRTĒ

Ēriks Pažemecks lepojas ar prasmīgajiem darbiniekiem, īpaši tiek uzteikts vadošais namdaris Normunds Blūms: zelta rokas un mūža pieredze. Ne mazāk atzinīgi tiek vērtēts mūrnieku brigādes veikums, izceļot Andreja Jakubenoka prasmes. Lielu darbu ieguldījuši būvdarbu vadītājs Pēteris Zvaunis, galdniecības vadītājs Ulfs Strazdiņš, kura vadībā tapa visas durvis, galdnieks Dainis Ķērpis.

Daudzi Senās mūzikas festivālu apmeklētāji atceras romantiskos koncertus tornī. Koncerti atgriezīsies jaunā kvalitātē – bez caurvējiem, ar iebūvētu profesionālo apgaismojumu. Ir iespēja variēt mākslinieku uzstāšanās vietas – torņa centrā vai galerijās. Tornī izvietota Bauskas pils kompleksa digitāla būvvēstures ekspozīcija.

Māris Skanis, Bauskas pils muzeja direktors

Bauskas pils torņa atjaunošana ir nozīmīga no vairākiem aspektiem. Tornis ir pasargāts no atmosfēras nokrišņiem, ūdens neiekļūst aizbērtajos pagrabos un nefiltrējas uz Mēmeles nogāzi, radot noslīdējumu riskus. Līdz ar torņa jumta atjaunošanu Bauskas pils komplekss atguvis vēsturisko siluetu ainavā. Līdz tam tornis bija grūti izprotama vēsturiskās substances masa, bet šobrīd tas ieguvis noteiktu arhitektonisko tēlu. Tas kļuvis funkcionālāks, to iespējams izmantot visu gadu, izvietot ekspozīciju, rīkot pasākumus un koncertus. Agrāk tas bija iespējams tikai vasarā, jo ziemā viss apledoja un bija pieputināts. Ekspozīciju veidos digitālā animācija, atainojot pils kompleksa attīstību no baltu apmetnes līdz ar zemes vaļņiem un bastioniem nocietinātai Kurzemes–Zemgales hercogu rezidencei, izceļot 7 dažādus būvniecības posmus. Restaurācijas laikā ir uzieti būtiski atklājumi par torņa būvvēsturi. Konstatēts, ka sākotnēji tornis augšdaļā noslēdzies ar dzeguļiem.

MĀRIS SKANIS
Bauskas pils muzeja direktors. Absolvējis Rīgas Politehniskā institūta Arhitektūras fakultāti, strādājis Bauskas rajona galvenā arhitekta ražošanas grupā, pēc tam bijis Bauskas novadpētniecības un mākslas muzeja, bet kopš 1990. gada jaunizveidotā Bauskas pils muzeja direktors.

ATLANTI RĪGAS BŪVPLASTIKĀ

INĀRA APPENA,
foto Aleksandrs Kendenkovs

Rīgas vēsturiskā apbūve, kas tapusi 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā, ir bagātīgi dekorēta ar dažādiem mitoloģiskajiem un dabas tēliem, kas īpaši krāšņi izpaužas slavenās Alberta ielas jūgendstila apdarē. Zevs bijušās VEF ēkas fasādē, Nimfa pie Operas nama, Atēna Nacionālā mākslas muzeja frontonā ir piemēri, kas uzreiz nāk prātā, domājot par mītiskajiem tēliem Rīgas būvplastikā.
Bieži sastopams ir arī sengrieķu mitoloģijas varonis Atlants. Atlants ir Prometeja brālis un titānu cilts pārstāvis, kas pēc titānu cīņas ar Olimpa dieviem tiek sodīts par sacelšanos – uz saviem pleciem tam jātur viss debess jums.
Atlants uzlūkojams kā spēka un izturības iemiesojums - pasaules ass jeb kolonna, kas savieno debesis un zemi. Tāpēc arhitektūras vēsturē par atlantiem sauc atkailinātu vīriešu figūru atveidus, ko izmanto kā balstus ierasto kolonnu un pilonu vietā. Sieviešu figūras tiek dēvētas par kariatīdēm.

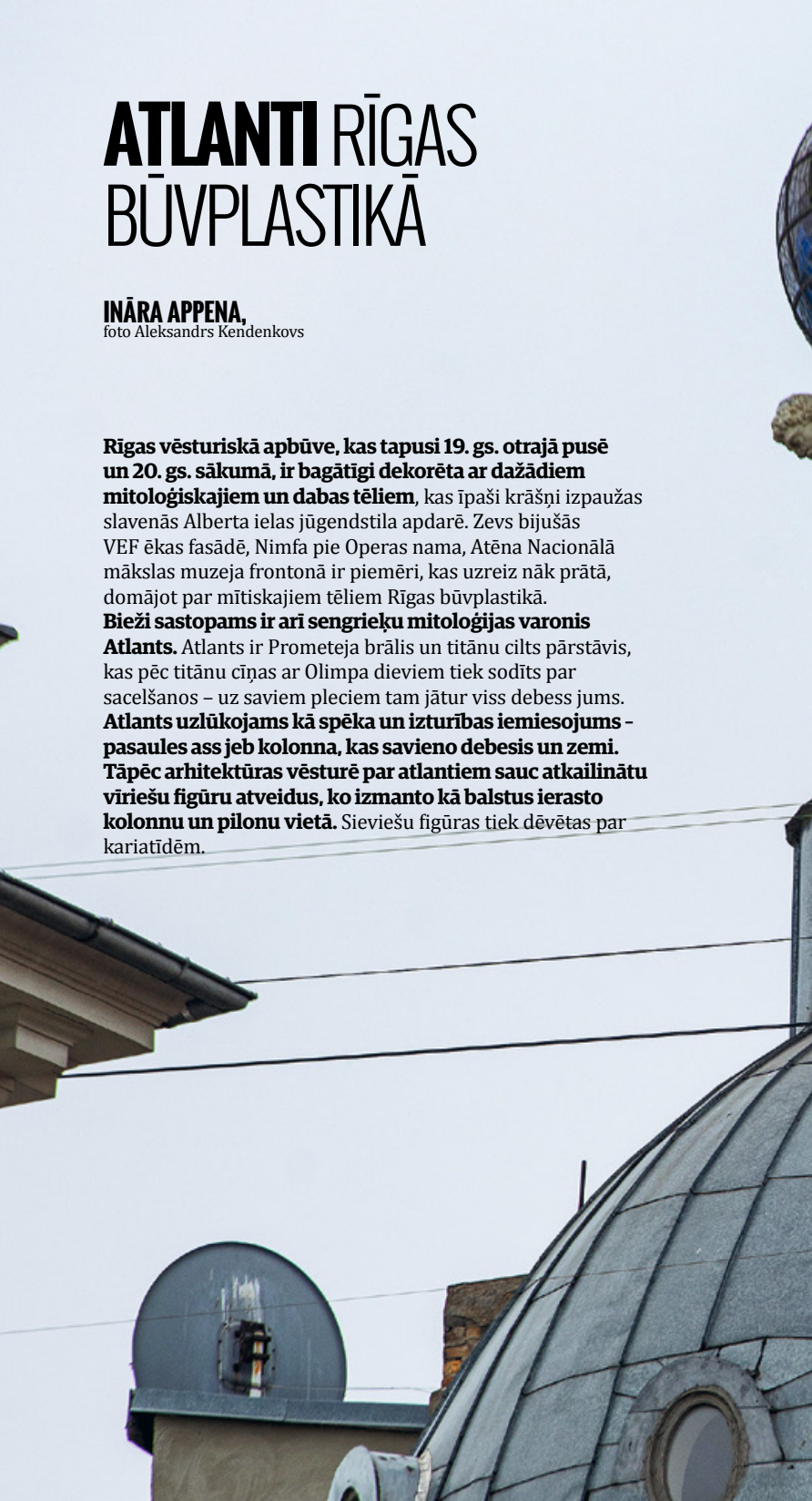

TEĀTRA IELA 9

Slavenākie Rīgas atlanti ir trīs zem zemeslodes smaguma salīkuši stiprinieku stāvi, kas ar nolemtības izjūtu sejā uz saviem pleciem tur visu pasauli. Zemeslode, kas vainago Teātra ielas 9. namu, ir dekoratīvs gaismas objekts, kas darināts no stikla vitrāžas tehnikā, un tumšajā diennakts laikā var tikt izgaismots, ļaujot nojaust kontinentu kontūras. Aplūkojot figūras tuvplānā, tās šķiet visai robustas, bez smalkas detalizācijas, jādomā, to veidotājs ir rēķinājies, ka figūras būs skatāmas no liela attāluma. **Būtībā šos trīs atlantus var salīdzināt ar trīs mītiskajiem vaļiem**, kas bija izplatīts priekšstats agrīnajos viduslaikos, kad viedoklis par zemes formu vēl tikai veidojās. Ēkai Teātra ielā 9 bagātīgi dekorētas arī fasādes, bet stūra balkonu balsta divas sakņupušu, pinkainu atlantu pusfigūras. Ēka celta 1903. gadā pēc arhitektu Heinriha Šēla un Fridriha Šēfela projekta.

KRONVALDA BULVĀRIS 2

Savukārt tēlnieciski visizteiksmīgākie atlanti rotā Latvijas Nacionālā teātra galveno fasādi. Divi stāvi abpus ieejas durvīm uz nelieliem postamentiem veidoti ar smalku detalizācijas pakāpi un precīzu anatomisko uzbūvi, bet atšķirīgu tēlu traktējumu. **Vienam atlantam ir piešķirti gados jauna vīrieša vaibsti un stāvs, bet otrs ir jau krietnos gados, un varam to iztēloties ar sirmu bārdu un garas dzīves pieredzes atspulgu sejā.** Drapēriju kārtojums sažņaugtajās dūrēs un roku atbalsts, cenšoties izturēt uz pleciem uzlikto balkona margu akrotēriju smagumu, ir meistarīgi atveidots materiālā. Atlantu autors ir tēlnieks Augusts Folcs, teātris celts 1902. gadā pēc arhitekta Augusta Reinberga projekta. Var tēlaini pieņemt, ka šo atlantu dzīves uzdevums ir uz saviem pleciem turēt gan arhitektūras, gan teātra dzīves simbolisko smagumu. Turklāt tieši šie atlanti ir bijuši tiešie liecinieki Latvijas valsts proklamēšanai 1918. gada 18. novembrī.

TIRGOŅU IELA 4

Bagātīgs būvplastikas dekors sedz pēc arhitektu Heinriha Šēla un Fridriha Šēfela projekta 1900. gadā uzcelto namu Tirgoņu ielā 4, tā fasādes autors ir arhitekts V. Hāns. Lielos pirmā stāva vitrīnu logus, iezīmējot ēkas fasādes robežas, ierāmē vienkārši pilastri, kas pārtop vīrieša un sievietes figūrā. Ar idealizētiem sejas vaibstiem un perfektu ķermeni atveidoti atlētisks, vīrišķīgs atlants un sievišķīga kariatīde. Atlanta kustība gan norāda uz šķietamu smaguma balstīšanu, taču pamatojuma tam nav, savukārt kariatīdes dekoratīvā funkcija nolasāma tēla atveidā ar brīvi pacelto roku un plīvojošo apmetni. Centrālo erkeru noslēdzošās logailas galos atrodamas **divas mazo atlantu figūriņas, kas sakņupušas balsta ar maskaronu rotāto dekoratīvo loga apdari**. Ēkas kopējā krāšņumā atlanti nav viegli pamanāmi, tomēr arī tie ir apliecinājums šo mitoloģisko tēlu plašai izmantošanai jūgendstila ēku apdarē.

BRĪVĪBAS IELA 61

Savam laika periodam izteiksmīgs un skaists, bet ar visnotaļ briesmīgu vēsturi ir 1911. gadā celtais **Tetera nams jeb Stūra māja Rīgā**, Brīvības ielā 61 (arhitekts Aleksandrs Vanags), kura fasādē atrodami atlantu tēli. **Trīs identiskas atlantu pusfigūras otrā stāva līmenī** kalpo par balkona balstiem, piešķirot simetriski kārtotajai Brīvības ielas fasādei lielāku izteiksmīgumu un individualitāti.

VALDEMĀRA IELA 27/29,

Dekorativitāte un ritmiskums raksturo ēku Krišjāņa **Valdemāra ielā 27/29**, kas 2019. gadā piedzīvoja kvalitatīvu fasādes restaurāciju, un pilsētas iedzīvotājiem atkal ir iespēja skatīt šo ēku sākotnējā pievilcībā. Celta 1902. gadā pēc Karla Johana Felsko projekta, tā iemieso gadsimtu mijai tipisko rotājumu veidu, kur plaši izmantoti gan ģeometriskie, gan florālie, gan figurālie būvplastikas dekori. Piektā stāva līmenī virs pilastrus noslēdzošās dekoratīvās dzegas starp logu ailām simetriski izkārtotas atlantu figūras. Atlanti tapuši turpat savulaik līdzās esošajā Augusta Folca tēlniecības darbnīcā (agrāk Nikolaja ielā 31). **Divpadsmit atlanti divās atšķirīgās pozās šķietami balsta nama jumtu. Protams, apaļfigūru anatomiskā precizitāte un izteiksmība vislabāk aplūkojama no ielas pretējās puses namu augšējiem stāviem, bet arī kopskats ielas līmenī parāda laikmeta seju**, mēģinot mūsdienu vērotājam atklāt būvplastikā izmantoto mitoloģisko tēlu daudznozīmību un daudzveidību.

ŠĶŪŅU IELA 4

Atlanti ne vienmēr tiek atveidoti kā milzīgi stiprinieki, tie var būt arī mazi, mīlīgi, bērnišķīgi stāvi, kam ir dekoratīva funkcija. Divi putti formās veidoti atlantiņi skatāmi Vecrīgā, Šķūņu ielas 4. nama fasādē. Ēkas jūgendstila portālu rotājošās bērnu figūras ar šķietamu vieglumu pietur portālu noslēdzošo dzegu. Tas, protams, saistīts gan ar ēkas apjomu, stilu, apkārtnes mērogu un uztveres zonu, gan arī ar pasūtītāja vēlmi sniegt simbolisku vēstījumu. Nams celts 1911. gadā pēc arhitekta Paula Mandelštama projekta kā universālveikals.

Kāpņu apdare ar granītu Ķekavas kultūras namā

Fasādes apdare ar profilētām travertīna detaļām apartamentu ēkā Jūrmalā

Virtuves salas apdare ar travertīnu privātmājā

Liftu portāla apdare viesnīcā *Kempinski Latvija*

SIA ULLE

Lejupes iela 4, Rīga, Latvija
Tel. +371 29196798
Tel. +371 29214999
www.ulle.lv
info@ulle

ULLE
AKMENS APSTRĀDE

INTERJERA GLEZNOJUMU LOMA LUTERĀŅU DIEVNAMA IEKŠTELPAS APDARĒ 16., 17. GADSIMTĀ. DOMA BAZNĪCA, RĪGA

VIJA STRUPULE,
mākslas zinātņu doktore

Pīters Pauls Rubenss, Apustulis Sv. Sīmanis, 1611. Madride, Prado muzejs.

Kords Meijers,
Apustulis
Sv. Šimanis,
1690. Rīgas
Doma baznīcas
dziedātāju
lukta.

Rīgas Doma baznīcas dziedātāju lukta, 1570/1690.

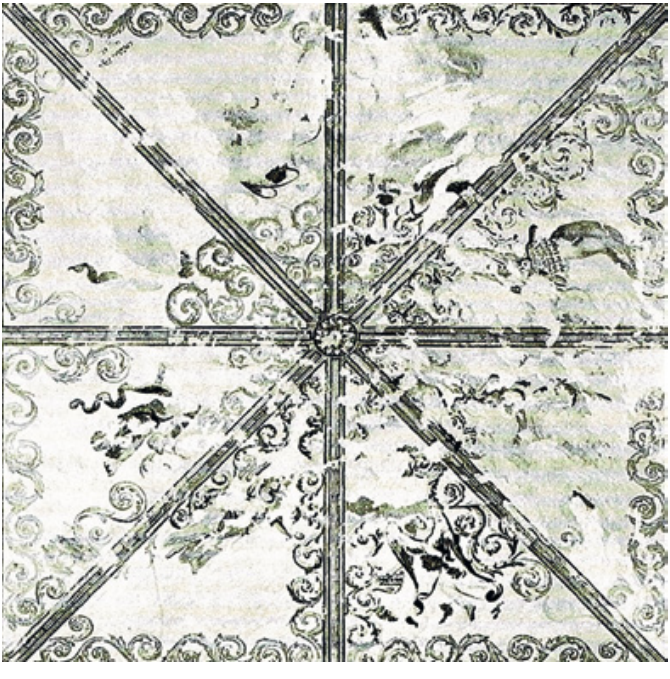

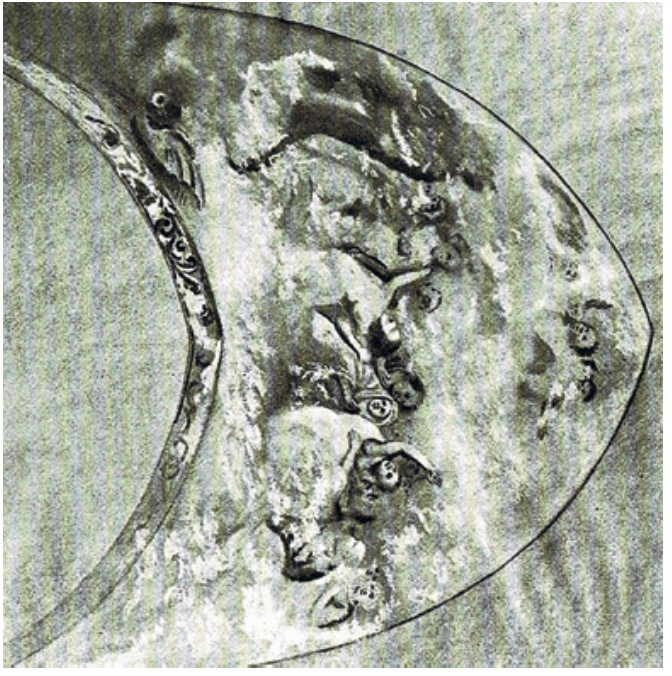

1689. gada 17. jūlijā Rīgas Doma administrācija vienojās ar Kordu Meijeru par 20 velvju, baznīcas durvju, dziedātāju luktas, solu u.c. priekšmetu apgleznošanu.

Dziedātāju lukta

Uz meistara rokraksta klātbūtni Rīgas Doma baznīcas dziedātāju luktas gleznojumos norāda līdzība ar Rīgas Sv. Jāņa baznīcas ērģeļu luktas gleznojumiem, kas jau agrāk atributēti kā Meijera darbs. Dziedātāju luktas kreisajā pusē attēlots apustulis Sv. Sīmanis. Kā paraugs izmantota Pītera Paula Rubensa glezna. Meijers godprātīgi centies nokopēt sirmgalvja tēlu ar apustuļa atribūtiem: grāmatu un zāģi.

Ziemeļu portāls

Apmeklētājam bija jāatver krāšņi apgleznotās Ziemeļu portāla durvju vērtnes (kuras šodien ir zudušas). Portāla liturģiskā nozīme – ieeja sakrālā vidē. «Es esmu durvis. Ja kāds caur mani ieiet, tas tiks izglābts; viņš ieies un izies un atradīs ganības.» (Jāņa Evanģēlijs: 10,9.)

Velves

Divdesmit apgleznotas velves kādreiz vainagoja baznīcas interjeru. Saglabājusies rakstiska informācija par četru velvju sižetiem un vizuālas liecības par divām no tām. Sižeta dramaturģija bija rūpīgi izvēlēta, balstīta luterāņu dievkalpojuma liturģiskajā kārtībā un kristīgo tēlu hierarhijā.
Korda Meijera grandiozais darbs noslēdza pusotru gadsimtu garo Rīgas Doma transformācijas ceļu, no viduslaiku katoļu dievnama kļūstot par savam laikam modernu luterāņu baznīcu.
Tādējādi tika realizēta paša Mārtiņa Lutera tēze par nepieciešamību Bībeles stāstus no grāmatas lapaspusēm pārnest uz sakrālo celtņu sienām.

Kords Meijers, Rīgas
Doma baznīcas
ziemeļu portāla durvju
gleznojums, 1690. g.

KĀ VĒSTURISKU VIETU SAGLABĀŠANA **SEKMĒ VIDES ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU**

ARTŪRS LAPIŅŠ, autora ilustrācijas

Referāts tika nolasīts konferencē Ilgtspējas principu piemērošanas prakse Latvijā 2020. Konference notika 2020. gada 2. septembrī, pulcējot plašu klausītāju loku.

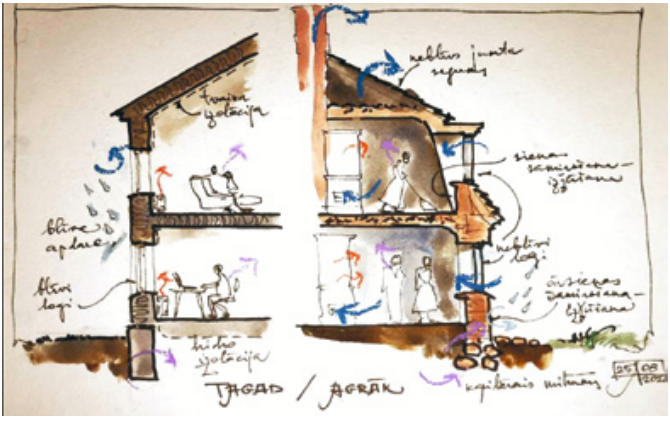

Runājot par arhitektūras ilgtspējību, ar šo terminu parasti saprot labi nosiltinātas, tādēļ energoefektīvas ēkas. Tomēr līdztekus jaunām, energoresursu taupīgas izmantošanas ziņā vērtīgām ēkām Latvijā ir ievērojams skaits jau esošas vēsturiskās apbūves. Tās ir ēkas, kuru būvniecība sākta un arī pabeigta ilgi pirms mūsdienu būvniecību regulējošo normatīvo aktu pieņemšanas. To izbūves laikā bijušas pilnīgi citas, no ilgtspējības atšķirīgas prioritātes un uzdevumi, piemēram, drošība, satiksmes ceļu pieejamība vai apbūves kompaktums. Rakstā aplūkotas šo energoefektivitātes ziņā it kā mazvērtīgāko ēku vērtības.

Ēku enerģijas patēriņa atšķirības

Salīdzinot **vēsturisko un mūsdienu apbūvi**, var redzēt būtisku atšķirību ne tikai izmantoto materiālu, bet arī ēkas iekšējā mikroklimata nodrošināšanai izmantoto paņēmienu ziņā. Ārēji atšķirības it kā nav lielas – gan vēsturisko, gan mūsdienu ēku uzdevums ir to iemītniekiem labvēlīgu apstākļu nodrošināšana. Atšķirības ir pieejā – vēsturiskajā ēkā materiāli lielākoties ir poraini un aktīvi reaģē uz apkārtējās vides ietekmi. Relatīvi neblīvi logi sekmē nepieciešamo gaisa apmaiņu telpu žūšanai. To veicina arī apkures ķermeņu izvietojums ēkas vidusdaļā, caur dūmkanāliem notiek efektīva caurplūdes ventilācija. Mūsdienu ēkās tiek nodrošināta nesalīdzināmi mazāka norobežojošo konstrukciju ūdens tvaika caurlaidība, logi ir blīvi, un ēkas mikroklimats tiek nodrošināts ar elektromehāniskām ierīcēm.
Virzību uz ēku ilgtspēju nosaka **vairāki likumi un normatīvie akti**. Būvniecības likumā noteikts vispārīgais būvētas vides uzdevums – kvalitatīvas dzīves vides radīšana. Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību runā par kultūrvēsturisko vērtību izpratni un saglabāšanu kā vienu no metodēm šādas vides nodrošināšanai. Energoefektivitātes likums savukārt paredz gadījumus, kas ļauj apiet enerģijas taupīšanas jautājumus kultūrvēsturiskās ēkās, formāli ņemot vērā iepriekš minētos dažādos, bet precīzi neuzskaitāmos iekļautās enerģijas veidus. Mūsdienu energoefektivitātes aprēķini galvenokārt novērtē uz mūsdienu jaunbūvēm attiecināmus parametrus. Teikto ilustrē t.s. pagaidu energosertifikāti. Kaut arī likums to neprasa, arī vēsturiskajām ēkām atsevišķos gadījumos veikta energoefektivitātes novērtēšana, piemēram, atjaunojot tās kādas ar enerģijas taupību saistītas programmas ietvaros vai arī tā pieprasīta būvprojekta ekspertīzes laikā. **Viduslaikos būvētā Jēkaba baznīca šādā energosertifikātā ieguvusi D1 ēkas statusu; 18. gs. sākumā tapušajai Ungurmuižas kungu mājai kā galvenais energoefektivitātes paaugstināšanas pasākums ieteikta kvēlspuldžu nomaiņa pret mūsdienu LED gaismas ķermeņiem.** Izmantotās standarta novērtējuma metodes tomēr nerada pārliecību, ka tās pilnībā novērtē vēsturisko ēku iespējas un parametrus

Ēkas enerģijas patēriņa aspekti

(https://living-future.org/wp-content/uploads/2016/11/The_Greenest_Building.pdf):
- uzturēšanas enerģija (operating energy) ēkas lietošanai – apkurei, dzesēšanai un elektroapgādei. Tieši šīs enerģijas samazinājumu nosaka spēkā esošie normatīvie akti;
- ietvertā enerģija (embedded energy), kas nepieciešama ēkas izbūvei, t.sk. enerģija dabas resursu iegūšanai, ražošanai, transportēšanai, montāžai. Atjaunošanas ietvertā enerģija laiku pa laikam nepieciešama, lai uzturētu, remontētu vai nomainītu materiālus ēkas dzīves cikla laikā;
- pārvietošanās enerģija (transportation energy) ir resursi, kas nepieciešami ēkas iemītnieku ikdienas transportam no dzīves vietas līdz darba, atpūtas u.c. vietām.

Resursi un ietvertā enerģija - atskaites punkts

Vispārīgu pārskatu par kultūrvēsturisku būvju un ilgtspējības problemātiku un energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem 2011. gadā sniegusi **Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde**. Globālus ieteikumus un apsvērumus par ilgtspējības aspektiem vēsturisko pilsētu mērogā 2011.–2012. gadā izstrādājusi starptautiska darba grupa SuHiTo, kuras dalībnieks bija arī raksta autors. Neilgi pēc tam, 2013. gadā, norisinājās iniciatīva Co2olBricks, kuras partneris no Latvijas puses bija Rīgas domes Pilsētas arhitekta birojs. Visi minētie dokumenti uzsver vēsturiskās vides ilgtspējību pēc būtības, ietverot visus minētos enerģijas veidus un nekoncentrējoties tikai uz ēku siltināšanu.
Līdzīgi ieteikumi, uzskaitot tikai kultūrvēsturiskajai videi raksturīgās kvalitātes, rodami arī daudzos starptautiskos izdevumos. Piemēram, Apvienotajā Karalistē veikti vairāki pētījumi un izstrādātas rekomendācijas vēsturisko ēku īpašniekiem energoefektivitātes izpratnes paaugstināšanai.
Informatīvi bukleti izdoti arī Skotijā. Sadarbībā ar Historic England

laboratorijā veikta arī tradicionālo logu pārbaude, novērtējot dažādu siltuma zudumu mazināšanai domātu pasākumu efektivitāti. Visi minētie materiāli uzsver vēsturisko ēku kā enerģijas bateriju kapacitāti.

Tieši ietvertā enerģija ir viena no būtiskākajām vēsturisku ēku priekšrocībām, ar to saprotot gan būvmateriālu ieguvei, gan ēku izbūvei savulaik patērētos resursus, gan pašas ēkas esamības faktu. Izbūves aspektā tradicionālajā būvmākslā ēkas tapšana saistīta ar dominējošu vietējo resursu izmantošanu, to apstrāde lielākoties tika veikta uz vietas, ražošanai bija relatīvi zems enerģijas patēriņš. Arī paši materiāli tika iestrādāti pārdomātā veidā, iespējami labi izmantojot to savstarpējo saderību, piemēram, kaļķu java kopā ar koku. **Mūsdienu būvniecībai raksturīgi kompleksi tehnoloģiski risinājumi, ekonomikas apsvērumu diktēta loģistika, kā arī energoietilpīgi procesi. Šīs principiāli atšķirīgās pieejas energoefektivitātes atskaitēs netiek atspoguļotas, un, cik zināms, nav arī izstrādātas metodikas to novērtēšanai.**

No resursu **saglabāšanas viedokļa** nav saprotams nesenais valdības piedāvājums vienkārši nojaukt salīdzinoši labā stāvoklī esošu ēku Elizabetes ielā 2, Rīgā, un tās vietā veidot jaunbūvi. Ēkas izbūvei ir patērēts tūkstošiem tonnu betona, kura ražošanai izmantots noteikts enerģijas daudzums; tā pārvēršana šķembās prasīs vēl pietiekami lielu enerģijas ieguldījumu. **Pat tad, ja jaunā ēka atbilstu nulles enerģijas ēkas prasībām, tās sākotnējā bilance jau būtu negatīva, nekādi nenovedot pie energoefektivitātes ziņā pozitīva rādītāja.**

Esošu ēku siltināšana ir viens no izplatītākajiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem. Tomēr vidējie siltuma zudumi caur dažādām norobežojošām **konstrukcijām atšķiras**, attiecīgi dažāds ir arī ieguvums no katras konstrukcijas siltināšanas pasākumiem. Kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas atjaunošanas iecere sākas ar tās vērtības noteikšanu, veicot arhitektonisko izpēti – tai var būt estētiska, vēsturiska, zinātniska, sociāla vai garīga nozīme. Izvēloties siltināšanas paņēmienu, konstatētās vērtības un iespējamie zaudējumi noteikti ir jālīdzsvaro ar ieguvumu no pašas siltināšanas.

Daļa ēkas siltuma zudumu notiek caur pārsegumu vai bēniņiem. To siltināšana ir salīdzinoši vienkārša un arī kultūras mantojumu parasti maz ietekmējoša. Mūsdienīgu siltinājuma sistēmu iespējams iestrādāt arī sarežģītas formas pārsegumiem baznīcās, piemēram, Rīgas Doma vai Jēkaba baznīcas krusta velvēm. Attēlā – būtisku siltuma zudumu samazinājumu, nemainot ēkas veidolu, izdodas panākt, siltinot pārsegumu Doma baznīcā.

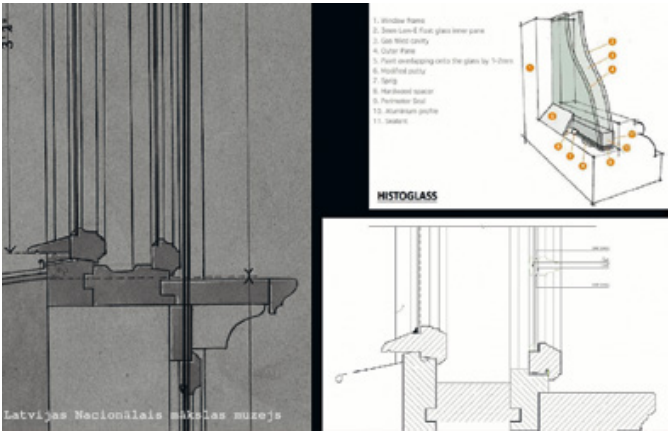

Ēkas potenciāli vājā vieta – logi – vidēji veido 1/5 siltuma zudumu. Energoefektivitātes paaugstināšana parasti ir iespējama 19./20. gs. mijas un jaunākās ēkās, ko sekmīgi veic, iekšējās vērtnēs iestrādājot divkārtu stiklojumu. Tādējādi tiek saglabāta vēsturiskā logu konstrukcija, netiek izmainīts ārējais un minimāli ietekmēts iekšējais logu veidols.
Tomēr atsevišķos gadījumos logu konstrukcijai un to stiklojumam ir ievērojama kultūrvēsturiskā vērtība, tādēļ izmaiņas nav iespējamas. Kā konstatēts Glāzgovā veiktajos pētījumos, viens no efektīvākajiem veidiem sastopams arī Latvijas vēsturiskajā apbūvē – tā ir logu aizsegšana. Salīdzinot ar vienkārtas stiklojumu, biezi **aizkari** samazina logu siltuma caurlaidību gandrīz divkārt. Vēl efektīvāku siltuma ekonomiju var sasniegt ar iekšējiem vai ārējiem **slēģiem**, kas bijis neiztrūkstošs elements jau Latvijas viduslaiku piļu un baroka kungu arhitektūrā.
Pārdomāts logu izvietojums ļauj samazināt arī **apgaismojumam** nepieciešamo enerģijas patēriņu. Arhitekts Vilhelms Neimanis, 1905. gadā projektējot toreizējo **Pilsētas mākslas muzeju, noteikti kā primāro neizvirzīja ēkas energoefektivitāti. Tomēr pārdomātais logu un virsgaismu izvietojums ļāva ne tikai niansēti izgaismot mākslas darbus, bet arī iztikt gandrīz bez elektriskā apgaismojuma.** Muzejs bija atvērts gaišajā dienas laikā, un elektriskais apgaismojums bija tikai hallē un darba telpās, būtiski samazinot ēkas enerģijas patēriņu.

Vēsturiskās apbūves priekšrocības

Atgriežoties pie sākumā rādītās shēmas par vēsturiskās ēkas mijiedarbību ar klimatu, var atzīmēt arī citas vēsturiskās apbūves priekšrocības. Viens no tiem ir sienu biezums: to termiskā masa samazina, dzēš straujas temperatūras svārstības. Turpinot izmantot sienu apdarē dabīgos porainos t.s. elpojošos materiālus – kaļķa apmetumu, līmes krāsu vai balsinājumu –, var būtiski uzlabot telpas mikroklimatu. Vairākumam vēsturisko ēku iespējams veikt noēnošanu – no Rīgas ainavas, piemēram, pazudušas marķīzes.

Kompaktas pilsētas taupa enerģiju

Pēdējā, bet tāpēc ne mazāk svarīgā tēma ir **pārvietošanās enerģija**. Visas Latvijas vēsturiskās pilsētas no Liepājas līdz Daugavpilij un no Bauskas līdz Alūksnei ir pietiekami kompaktas un ikdienā lielākoties neprasa pārvietošanos ar personisko automašīnu. Kompaktuma dēļ tās ir ideāli piemērotas velotransportam, ko silto ziemu dēļ var izmantot ne tikai vasaras sezonā. Šī pēc būtības zaļā transporta izmantošanu veicina veloceliņu veidošana, kā arī dažādi popularizējoši un izklaidējoši velopasākumi, piemēram, Tvīda brauciens. Tādējādi pārvietošanās enerģijas ekonomija var tieši ietekmēt arī dzīvesveidu un kultūru.

ENERGOEFEKTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANAS RISINĀJUMI VĒSTURISKAJĀM ĒKĀM

jāizvēlas pakāpeniski, no vienkāršā (racionālā) uz komplicētāko, saglabājot valsts aizsardzībā esošas un arī pārējās kultūrvēsturiskās vērtības.

MŪSDIENĀS

pārlieku liela uzmanība tiek pievērsta enerģijas patēriņam ēkas ekspluatācijas fāzē. Šādu pieeju būtu nepieciešams aizstāt ar plašāku skatījumu, analizējot ēkas to dzīves cikla perspektīvā un ņemot vērā kopējo enerģijas patēriņu un oglekļa emisijas. Vēsturisku ēku salīdzinošās energoefektivitātes novērtēšanas metodikai būtu jāatšķiras no jaunbūvju metodikas, uzrādot tām vēsturiski raksturīgos faktorus – dažādos enerģiju veidus.

VĒSTURISKĀS METODES

ir nodrošinājušas ēku funkcionēšanu simtiem gadu. Mūsdienu paņēmieni ir pamatoti ar aprēķiniem un atbilst mūsdienu izpratnei par materiālu dabu, tomēr tiem nav vēsturisko ēku priekšrocības – pārbaude ar Laiku.

UNIKĀLIE **ANŠA CĪRULA GLEZNOJUMI** OGRĒ

INĀRA GAUJA, Mg. art
Foto Aleksandrs Kendenkovs

Šis ir pēdējais no trim nesen atjaunotajiem **Anša Cīruļa** apgleznotajiem interjeriem. Tagad ir vairs tikai trīs vietas, kur apskatāmas ievērojamā meistara vēsturiskās freskas: Rīgas pils Sūtņu zālē, Dzintaru koncertzālē un šeit – **Ogres bērnu sanatorijā.**

ANSIS CĪRULIS (1883-1942)

Grafiķis, gleznotājs un lietišķās mākslas meistars, bija Latvijas Republikas pirmās pastmarkas meta un valsts karoga standarta autors. Viņš ievērojams ar saviem ražīgajiem nacionālā romantisma stila meklējumiem daudzās mākslas nozarēs – dekoratīvajā gleznieciībā, stājmākslā un lietišķajā mākslā, projektiem Latvijas naudas zīmēm, metiem latviešu strēlnieku bataljona karogiem un krūšu nozīmēm. Viņš veidojis sava īpaša stila māla vāzes un bļodas, radījis figurālus sienas gleznojumus, projektējis sabiedriskos interjerus ar pieskaņotām mēbelēm, audumiem, intarsijām un metālkalumiem, arī Rīgas pilī. Mākslinieka daiļradi raksturo stilistiski unikāls rokraksts, kas atklājas gan latviskajos ornamentos, gan grafiski oriģinālajos burtos. A. Cīrulis pats sevi uzskatīja par gleznotāju ar cēlu mērķi radīt savdabīgu latvisko izteiksmes veidu.

Cīrulis Ogrē

2020. gadā pabeigta restaurācija kādreizējās Ogres bērnu sanatorijas ēdamzāles **kazeīna freskām, kur romantiska naivisma manierē atainotas bērnu nodarbes**.

Sanatorijas ēka Ogrē Gaismas prospektā 2/6, kuru Ogres novada pašvaldība no Veselības ministrijas pārņēma 2015. gada decembrī, ir vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. **Tā ir viena no pēdējām izcilā arhitekta Konstantīna Pēkšēna projektētajām ēkām, un tās būvniecība sākās 1926. gadā pēc Rīgas Centrālās slimo kases pasūtījuma.** Kopš 1959. gada iestāde pārdēvēta par tuberkulozes sanatoriju Ogre. Līdz 2014. gadam te atradās Bērnu klīniskā universitātes slimnīcas Rehabilitācijas nodaļa. Sanatorijas arhitektūru raksturo īpatnējs funkcionālisma un nacionālā romantisma stila savienojums. Ēkas centrālā daļa ir mūrēta, sānu daļas celtas no koka. Galvenajai fasādei piebūvēta stiklota veranda, ko vasarās izmantoja kā guļamistabu, bet citos gadalaikos – kā vingrošanas zāli. Iestāde vasarā uzņēma ap simt piecdesmit bērnu, ziemā ap septiņdesmit. **Lielākā un greznākā telpa ir ēdamzāle. To rotā Anša Cīruļa 1927. gadā veiktie sienu gleznojumi fresko secco tehnikā, ko 20. gs. 50. gados aizkrāsoja. Restaurācijas darbu laikā 20. gs. 90. gados atjaunoja tikai sienu gleznojumus, kam piešķirts valsts nozīmes mākslas pieminekļa statuss.**

Ar brutālismu pret mākslu

Ar zīmīgu Jāņa Dombrovska teksta citātu no žurnāla Atpūta 1939. gada 29. septembra numura vēlos ieskicēt, ka brutāla mākslas darbu aizkrāsošana pie mums ir praktizēta jau pirms Otrā pasaules kara:
– Arī pilsoņu kulturas trūkums un vienaldzība pret nacionalām mākslas vērtībām tiem dažreiz ļoti kaitē, ko neilgi atpakaļ pieredzēju Jelgavā. Priekš piecpadsmit gadiem pazīstamais saimnieciskais un sabiedriskais darbinieks nelaiķis Bisenieks gleznotājam Ansim Cīrulim pasūtījis liela formata gleznas ar nacionalu saturu, kas bija domātas kādam Jelgavas uzņēmumam. Gleznas darinātas fresku technikā, pieskaitamas Cīruļa labākajiem darbiem un bija vērtīgi ieguvumi mūsu mākslā. Nesen, atrodoties Jelgavā, gribēju atkal pie minētajām gleznām pamielot acis, bet tās vairs agrākā telpā neatradu. No ārienes labi apskatijis pazīstamo celtni, devos otrreiz gleznas meklēt. Izrādijās, ka telpās iekārtota frizētava, gleznas pārklātas ar parasto sienas krāsu un no tām nekas vairs nav redzams. Kāpēc tāda apiešanās ar nacionalam mākslas vērtībām? «Rīgas frizētavu» apmeklētājus gleznas netraucētu.

Restaurācijas atklājumi

Anša Cīruļa sienu gleznojumu restaurācijas gaitā zem baltās krāsas kārtas atklājās vēl arī griestu gleznojumi, par kuriem nebija saglabājušās nekādas ziņas. Gleznojumi veidoti uz cieta kaļķa apmetuma sausās kazeīna freskas tehnikā. Uz sienām attēlotas figurālas kompozīcijas, veltītas bērnu nodarbēm – pasaku stāstīšanai, dejām, rotaļām, koka stādīšanai. **Griestos ornamentālo gleznojumu ap lustrām nav daudz, tomēr tie parāda, ka Cīrulis visu zāli veidojis kā vienotu ansambli**.
Četros griestu stūros bijušas lustru vietas, tāds vienkāršs rombiņš ar maliņu, un šeit, vidū, lielajai lustrai apkārt ir Cīrulim raksturīgs augu motīvs. Te ir vārpas, un var redzēt arī saules starus, – apraksta RERE MEISTARU restaurācijas darbu vadītāja Elga Zariņa. Papildus projektā paredzētajiem darbiem jaunatklāto griestu gleznojumu restaurācija veikta par pašvaldības līdzekļiem.

Gaismas ķermeņi tapa LMA

Ēkas atjaunošanas darbu turpinājumam 2020. gada pašvaldības budžetā tika ieplānots finansējums ieejas vestibila jeb verandas atjaunošanai, kā arī apgaismes ķermeņu izgatavošanai. Ogres novada pašvaldības domes priekšsēdētājs **Egils Helmanis stāsta: saprotot, ka ir skopa vēsturiskā informācija par to, kādi šeit bijuši oriģinālie gaismekļi, vērsāmies Latvijas Mākslas akadēmijā, lai ar mākslas profesoru palīdzību, kuri jau pētījuši A. Cīruļa daiļradi, atrastu gaismas ķermeņu risinājumus, kas harmoniski iekļautos Ogres sanatorijas vidē**. A. Cīruļa veidotajiem gaismekļiem raksturīga bronza kā izejmateriāls, etnogrāfisko elementu un latvju zīmju izmantojums, zaru lukturu, kroņlukturu forma. Ņemot vērā šīs raksturīgās iezīmes, LMA Metāldizaina nodaļas vadītājs Arvīds

Endziņš izstrādāja lielās zāles lustru karkasa skices, Vizuāli plastiskās mākslas nodaļas vadītāja, Stikla mākslas katedras vadītāja profesore Vineta Groza – skici stikla kupoliem. Savukārt LMA Vizuāli plastiskās mākslas nodaļas Stikla mākslas specialitātes studenti vasaras praksē sagatavoja 9 apgaismes ķermeņu skices sanatorijas vestibilam. Sadarbība ar Ogres novada pašvaldību studentiem devusi neatsveramu pieredzi – īstenot pasūtītāja ieceri praktiski, kā arī savu mākslas izpratni ielikt realizējamā projektā, – atzinusi V. Groza. Rezultātā atbilstoši izstrādātajām skicēm izvietošanai lielajā zālē ir izgatavoti un šo telpu rotā 5 apgaismes ķermeņi – 1 centrālais un 4 mazāki, savukārt vestibilam paredzētie 9 apgaismes ķermeņi vēl ir izgatavošanas procesā.

Ogres novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Egils Helmanis uzsver, cik būtiski ir novērtēt Ogres pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu un saglabāt to nākamajām paaudzēm: – Jebkurai tautai, tāpat arī pilsētai, bez vēstures nav arī nākotnes. Ogres pilsētai ir bagāta vēsture. Mēs vēlamies, lai vēsturiskās ēkas atdzimst. Ceļā uz atdzimšanu ir arī bijušās sanatorijas ēka Ogres Zilo kalnu pakājē.

Lai sargātu un saglabātu nozīmīgo kultūrvēsturisko mantojumu, Ogres novada pašvaldība 2018. gadā ēkā sāka atjaunošanas darbus. ERAF līdzfinansētā projekta Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība Daugavas ceļā ietvaros pārbūvēts jumta segums 500 m^2 platībā, veikta ēkas pamatu horizontālās un vertikālās hidroizolācijas atjaunošana, atjaunoti skursteņi; lielajā zālē veikta cokola un grīdu pamatnes atjaunošana, iekšējās apdares darbi, kas iekļauj grīdu izbūvi, sienu un griestu apmetuma, krāsojuma atjaunošanu, restaurētas podiņu krāsnis; vides pieejamības nodrošināšanai uzstādīti pacēlāji. Projekts īstenots Kultūras ministrijas pārziņā esošā ERAF līdzfinansētā 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus ietvaros. Kopējās projekta izmaksas ir 4 198 599,66 eiro, t.sk. ERAF finansējums – 1 392 352,96 eiro, savukārt nacionālais publiskais finansējums 372 352,93 eiro (t.sk. valsts budžeta dotācija pašvaldībām 66 176,44 eiro un pašvaldību finansējums 198 529,46 eiro) un cits publiskais finansējums 107 647,03 eiro.

GAIŠAIS RĪTS
A
B
E
C
E
BILŽU

KAS IR **ARHITEKTONISKI MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE**?

Apkopoja arhitekts
ARTŪRS LAPIŅŠ

www.aigsia.lv

Domājot par jaunas būves celšanu, zinām, pie kā vērsties – pie arhitekta. Bet kurš parūpēsies par vēsturiskajām ēkām, par mantojumu no iepriekšējām paaudzēm? **Šeit ar savām zināšanām ne tikai arhitektūrā, bet arī vēsturē, būvniecībā, mākslā, inženierzinātnēs, interjerā un restaurācijā nāk talkā vēsturisko ēku lietpratējs jeb arhitektoniskās izpētes speciālists.**
Izpētes profesiju var salīdzināt ar pārvietošanos laikā – izprotot būvvēsturi, arhitektoniskās izpētes speciālists no mūsdienām var aizceļot septiņus gadsimtus un vēl senākā pagātnē. Tas tiek darīts, analīzei izmantojot gan visvienkāršākās tehnoloģijas – zīmuli un papīra lapu –, gan mūsdienīgas uzmērīšanas metodes ar instrumentiem un 3D modelēšanu. **Lai vēsturiskās ēkas un kultūras pieminekļus varētu restaurēt iespējami autentiski, svarīga ir materiālu saderība. Tādēļ ir jādokumentē un jāizprot sava laika meistaru būvpaņēmieni un celtniecības tehnika.**

No arhīva līdz atskaitēm

Izpētes darbs parasti aizsākas arhīvā, izzinot atjaunojamā objekta vēsturi un laika gaitā veiktās pārbūves. Darbi tiek turpināti pašā objektā, veicot vizuālu apsekošanu, zondāžas, kur rūpīgi slāni pa slānim tiek atsegtas un fiksētas dažādu periodu apdares. Arhitektoniskie uzmērījumi un fotofiksācijas dokumentē esošo objekta stāvokli un ir arī pamats projekta dokumentācijas izstrādei. Iegūtie dati tiek apstrādāti birojā, sagatavojot fiksācijas rasējumus, apzinot analogus, kā arī izstrādājot teorētiskas rekonstrukcijas. Pēdējais, bet noteikti ne maznozīmīgākais posms arhitektoniskās izpētes speciālista darbā ir atskaites un rekomendāciju sagatavošana. **Mantojuma saglabāšanā arvien svarīgāka nozīme ir ēku īpašniekiem sniegtajām konsultācijām, kā arī plašākas sabiedrības izglītošanai par vēsturiskā mantojumu saglabāšanas, atjaunošanas un attīstības iespējām.** Arhitektoniskā izpēte nodrošina no pagātnes mantotās informācijas nodošanu nākamajām paaudzēm. **Nereti izpētes veicējs ir pēdējais un vienīgais senāku būvperiodu un pārbūvju liecinieks, uzņemoties atbildību par šīs informācijas pienācīgu dokumentēšanu un interpretāciju.**

Kur paliek izpētes materiāli?

Izpētes atskaites sējumi tiek nodoti pārraugošajai institūcijai NKMP, kura uztur arhīvu un lasītavu, kas pieejama jebkuram interesentam. Daļa materiālu tiek digitalizēti. Autortiesības ir tāpat kā jebkuram arhitekta autordarbam – atskaitei un materiālam, nevis pašam izpētes objektam. Oriģinālās būvdetaļas ilgu laiku glabājas biroja arhīvā, bet 2020. gadā ar KKF atbalstu sākta būvdetaļu kataloga veidošana. Arhitektoniskās izpētes grupas arhitekts Ilmārs Dirveiks ir apkopojis vēsturiskos logu apkalumus un sagatavojis tos nodošanai Rundāles pils muzejam. Oficiāli materiāla nodošana notika 2020. gada 20. novembrī.

ARHITEKTONISKI MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE **AMI**

- **Vēstures izpēte**
- **Pieminekļu struktūras izpēte**
- **Mākslas zinātne**

AMI DEFINĪCIJA

Analītisks pētījums, kur objektā vizuālajā apsekošanā un zondāžā konstatētās iezīmes tiek salīdzinātas ar objektu saistīto grafisko un vēsturisko dokumentāciju. Veiktā objekta izpēte ļauj papildināt arhīva materiālos trūkstošo un **sniedz papildu ziņas par zudušo vēsturisko arhitektūru**, interjeru, novietni un būvniecības un pārbūves procesiem.

KĀPĒC?

AMI jāveic, lai noskaidrotu **vēsturisko ēku** kultūrvēsturisko un māksliniecisko vērtību. Tālāk tiek pieņemts pamatots lēmums par objekta turpmāko attīstību, statusu un saglabāšanas risinājumiem.

- **Apkopo būvvēsturi**
- **Atklāj jaunas detaļas**
- **Sekmē publicitāti**
- **Integrē kultūrvidē**
- **Noteikts MK noteikumos Nr. 474**

Arhitektoniski māksliniecisko izpēti (kultūrvēsturisko inventarizāciju) var veikt speciālisti – arhitekti un mākslas zinātnieki.

SVARĪGI ZINĀT

Izpēte objektā nebeidzas ar zondāžām un to apkopojumu. Objekta iepazīšana turpinās būvniecības procesā, kad, atsedzot konstrukcijas, veicot komunikāciju izbūvi, pamatu pastiprināšanu, ailu izveidošanu u.c., ir iespēja apsekot līdz tam nezināmus elementus.

VINĀ PUSĒ VALDA RŌSĪBA. **KEST**

AGRITA LŪSE,
pusdienu telpas foto
Māra Jansona arhīvs,
lounge telpas foto Emīls Ozoliņš

www.kest.lv

Šefpavārs Māris Jansons:

– Es neatceros, cik tieši man bija gadu, kad mani sāka interesēt ēdiens un tā salikumi, bet precīzi atceros, ka tas man bija piedzīvojums. Darbojoties virtuvē, tu vari radīt atklājumus, kuri tikai vairo apetīti, atklāt vēl un vēl. Sekojot gastronomisko atklājumu kārei, jau vairāk nekā divas dekādes esmu šefpavārs, kurš gatavojis ļoti dažādas maltītes ļoti dažādiem cilvēkiem. To skaitā ir bijuši arī prinči, prezidenti, aktieri, slaveni šefpavāri un citi pasaules līmeņa gardēži. Un visi mani klienti ir vēlējušies tikt patīkami pārsteigti. Šo atziņu es lieku par pamatu savam jaunajam restorānam. Maltītei Kest jābūt patīkamam piedzīvojumam, kura laikā labpatikā piepaceļas uzacis, neatkarīgi no tā, vai tiek baudīts kas klasisks vai arī kas pilnīgi jauns.

Latvijas neparastākais restorāns atrodas Cēsīs, tam nav līdzinieku, jo šefpavāra Māra Jansona gastronomiskais ceļojums ved no telpas uz telpu, no sajūtas uz sajūtu. Restorānā vide ir būtiska, to pat varētu dēvēt par netveramo ēdienu recepšu sastāvdaļu. Uz restorāniem mēs bieži vien dodamies draugu lokā labi pavadīt laiku, iedvesmoties no sarunām, priecāties par saistošu interjera dizainu un lēnu garu baudīt izcilu maltīti. Savulaik lībieši Gaujas otrā krastā Cēsu pusi dēvēja par kest, kas nozīmēja 'tur, viņā pusē'.

Māris Jansons, Kest šefpavārs:

– Viņa puse piesaistīja uzmanību ar rosību, kuru radīja tirgotāji, un laivām, kas ieveda senajās Cēsīs preces no tuvām un tālām zemēm. Tas bagātināja vietējo izpratni par ārpasauli un radīja jaunu kulturālo pieredzi. Tagad jūs sēžat pie galdiņa, un jūsu šķīvjos parādās gardas lietas no visas pasaules. Tās ir pagatavotas izsmalcinātā veidā, pasniegtas draudzīgā manierē un atstāj neaizmirstamu pēcgaršu. Kest ir restorāns cilvēkiem, kas mīl paraudzīties uz klasiku arī mazliet neklasiskākā gaismā. Tapšanas laika ziņā Kest pieder laba līmeņa projektu kategorijai, kuri parasti top pusotru vai divu gadu laikā, pārdomājot katru tehnisko, dizainisko un tehnoloģisko detaļu. Bieži vien gala rezultāts ir pat pilnīgi citāds nekā sākotnējā iecere, jo izgājis cauri reālajam piemērīšanas un pielāgošanas procesam. Un veiksme ir tad, ja tapšanas laikā diriģents ir pats šefpavārs un dizaineri ir ar prasmēm idejas īstenot oriģināli un neatkārtojami.

Kest sākuma koncepts iezīmēja aprises idejai par verandu.

Par īstu verandu, kādu to varam atminēties no bērnības vai aplūkot 20. gs. 20. un 30. gadu vēsturiskajās arhīvu fotogrāfijās. Sajūtu līmenī veranda saistās ar gaišumu, ko sniedz plašie stiklojumi, smalki tamborētu pasteļtoņu galdautu, baltu servīzi, kūpošu terīni, šķīvīti ar svaigu maizi un brīvu, jauku gaisotni, kas valda pie ģimenes pusdienu galda. Taču kāds Ukrainas žurnālists uzvedināja domāt par papildu pienesumu, jo… kāpēc, piemēram, doties uz restorānu Cēsīs, ja tur gaida tā pati ēdienkarte, kāda ir daudzviet citur?

Izlēmām, ka gatavosim degustāciju ēdienkarti, kas ietver 5 ēdienus, var izvēlēties arī veģetāro piedāvājumu. Mums ir paredzētas 25 vietas. Degustāciju restorāns strādātu noteiktos laikos – 18.00 vakarā un pēc tam 20.30. Koncepts ir diezgan pārgalvīgs, taču savlaikus apķērāmies, ka tomēr laiks ir par īsu, cilvēki krustosies un kaut kas zudīs no izcilajām sajūtām. Radās ideja par vēl vienas telpas izveidi – lounge, kur tiek pasniegta kafija. Maltītes noslēgumā cilvēkus aicinām uz otru telpu, kur var nesteidzīgi izjust pēcgaršu, iedzert kādu kokteili, vakarēt. Tikpat labi šo tumšos toņos ieturēto telpu var dēvēt par slepeno bāriņu, un ir jaušama līdzība ar cigāru telpu. Mums nācās krietni lauzīt galvu par telpas risinājumu, jo bija nepieciešama papildu platība. Esam ieguvuši divas sajūtu un dizaina stilā kontrastējošas telpas – viena gaisīga, otra askētiski patumša. Katra no tām ir aicinoša ar savām unikālajām sajūtām. Latvijā nav neviena restorāna, kas garšas ceļojuma laikā piedāvātu baudīt divas dažādas noskaņas, bagātinot iztēli un gastronomisko piedzīvojumu.

Interpretācija par verandu

Gaišās verandas telpas dizaina autori un īstenotāji ir arhitekti Dina Suhanova un Austris Mailītis (projekta izstrādes gaitā epizodiski piedalījās arī Cristina Gil Mateos, Deniss Maruhļenko).

Dina Suhanova:

– Laikā, kad tiku uzaicināta piedalīties Kest restorāna interjera izveidē, pirmās idejas jau bija ieguvušas aprises, daži varianti par funkcionālo plānojumu un sākotnējās skices jau sazīmētas, taču, kā jau tas nereti notiek, daudz kas vēl tika precizēts un mainīts, daudz tika diskutēts ar restorāna veidotājiem par tā kopējo koncepciju, noskaņu un gaisotni. Ēkā, kur šobrīd atrodas restorāns, savulaik atradies ugunsdzēsēju depo, pēc tam kādu brīdi tajā jau bijusi apkārtnē pazīstama ēdināšanas iestāde. Ēkas vēsture nesa līdzi plašas telpas ar augstiem griestiem (kādreizējā depo garāžas), lielus stiklojumus pret ārtelpu, koka logus pret pagalmu, betona grīdu un ķieģeļu sienas. Attīrot telpu no uzslāņojumiem, vēsturiskā virsmu materialitāte kļuva par jaunā interjera dizaina fonu. Netika likvidēts arī melnais stienis, kas kādreiz bija kalpojis ātrai glābēju mobilizācijai uz izsaukumu.
Galvenā ideja par telpas risinājumu saistīta ar koncepciju par telpu telpā – attīrot esošo, tika izveidots jauns apjoms, tā sauktā veran-

da. Tā veidota kā koka karkasa struktūra, kas vietām aizpildīta ar logiem, apdarināta ar dēļiem, iluzori radot nojausmu par citām būvdetaļām, durvīm, spārēm, pažobelēm, palodzēm. Galdiņi izvietoti apkārt verandai, kas ir telpas centrs un skatuve – atvērta virtuve un bārs, kur rosās pavāri un bārmeņi, apmeklētāju acu priekšā gatavojot uzkodas, ēdienus un dzērienus. Restorāna apmeklētāji kļūst par daļu no procesa, var vērot darbošanos verandā vai izmantot vietu pie letes – palodzes, kas ieskauj verandu. Veidojas nosacīta komunikācija, un ēdiena baudīšana sākas jau ar tā tapšanas brīdi. Restorāna lielā (īstā) virtuve savukārt atrodas ēkas –1. stāvā ar ieeju no pagalma puses.
Restorāna telpas atmosfēra jau sākotnēji iecerēta gaiša un lakoniska kā balts galdauts – bez liekiem dekoriem un drapērijām, pielieta ar sauli dienas gaišajā laikā. Ar tīro un balto kontrastē dabiskas raupjākas faktūras, industriālas detaļas, atsauces uz ēkas vēsturi. Ja labi ieskatās, betona grīdā saredzami auto novietošanas nospiedumi. Centrālo apjomu jeb verandu no koka karkasa īpaši tika lūgts gatavot nevis galdnieciskā mēbeļu kvalitātē, bet kā savējo lauku meistaru veidotu būvi, atkārtoti izmantojot kokmateriālus, raupji zāģētus dēļus, interpretējot koka karkasa tektoniku. Karkasu aizpilda stilizēti koka logi – dažas rūtis ir tukšas, bet dažas aizpildītas ar matētu stiklojumu, skatienam apslēpjot pavāru darbošanos. Koka virsmas lazētas ar puscaurspīdīgu balto krāsu, lai iegūtu gaišāku koptoni, tomēr nepazaudētu sajūtu par kokmateriālu.
Gaismas dizaina koncepcijas pamatā ir ideja par dārza laternu virtenēm, lai piešķirtu restorāna zālei ārtelpai piemītošas kvalitātes. Kontekstā ar kādreizējā depo noskaņu kopējais gaismekļu dizains gan ir vairāk industriāls, piemēram, izvirzītās melni krāsotās sienas lampas izgatavotas metāla darbnīcā pēc autoru skicēm. Jāatzīst, ka tikai restorāna krēsli izvēlēti no kataloga, kombinējot balto ar melnas un pelēkas krāsas akcentiem. Pārējās mēbeles (servanti, galdi, garderobes mēbele) pēc autoru skicēm izgatavotas galdniecībā un metāla darbnīcā.
Ieeja restorānā organizēta caur plašajiem stiklojumiem ēkas fasādē – durvis, kas atrodas fasādes centrā, apmeklētājiem ir ciet. Atverot smagnējos depo garāžu koka vārtus, caur plašajiem stiklojumiem tumšajā laikā uz ārpusi eksponējas restorāna telpiski bagātīgā, gaismas pielietā un aicinošā atmosfēra.

Askētiskais longe

Longe telpas dizaina sila autore ir interjera dizainere Anda Ozoliņa, kura dizaina stilu un iekārtojuma konceptu veidojusi ievērojamam skaitam restorānu Latvijā un aiz tās robežām. Pieredze un smalka stila izjūta neļauj kļūdīties. Kest loung interjera koncepts ir gluži kā labs sarunu biedrs, kas iesaka miermīlīgas un gudras tēmas.

Anda Ozoliņa, interjera dizainere:

– Šefpavāra Māra Jansona un Gundara Skudriņa – pasūtītāju – vēlme bija radīt kontrastu, kas būtu patīkams, nevis agresīvs. Arhitekti Dina Suhanova un Austris Mailītis strādāja pie pirmās,

gaišās telpas, man bija jārada telpas noskaņa, kur jaušams uzsvars uz kokteiļiem, kafiju un sarunām. Tas, ko saņēmu primāri, bija tukša betona telpa. Interjera koncepta vadlīnijas bija tumšs, niansēts krāsojums, klusināts apgaismojums un bagātīgi drapēti aizkari. Ēnu spēles piedod dinamiku un dzīvīgumu, šeit itin vieglā veidā var pazust laikā un telpā, ļaujoties noslēpumainam piedzīvojumam. Risinājumu īstenošana aizņēma aptuveni gadu, lēnu garu tamborējām un filozofējām par aprīkojumu un detaļām, piemeklējot mēbeles (krēsli, klubkrēsli, dīvāni, Lett), audumus, gaismekļus. Gaisma virzīta uz galdiņiem, sēdvietas ap tiem atstājot puskrēslā. Labas lietas netop ātri. Keramiskie, bāra zonu apsēdušie cilvēciņi nāca no Skudriņa kunga privātās kolekcijas, kuri sākotnēji tapuši sīkā mērogā, bet šim projektam īpaši tika pasūtīti jau lielā izmērā. Bārs ir galvenais telpas akcents un izcelts dominējošajā pieklusinātajā konceptā ar caurspīdīgu un no visiem skatu punktiem 4 m garu, nedaudz izgaismotu struktūru. Betona grīda organiski ierakstījās dizaina stilā, paklājus izklājot zem katras sēdgrupas. Sienas dekors ir paliels Cēsu upes 3D gultnes cilnis tumšā tonī, tāds pats kā verandas zonā baltā tonī. Te ir gan vēsture, gan moderni risinājumi, gan mājīgums – viss patīkamai atpūtai un saturīgai laika pavadīšanai.

ANDA OZOLIŅA
Absolvējusi RTU APF, radījusi dizainu veikaliem Komforts, restorānu tīklam Vairāk saules, Riviera, Itallisimo, TheCatch, Maskavā Kabuki, privātmāju interjerus, Dr. Mauriņa klīnika, restorāns MUUSU, bistro Ogle, restorāns Two more beers.

DINA SUHANOVA
Arhitekte ar maģistra grādu vizuālās mākslas vēsturē un kultūras teorijā, no 2012. gada līdztekus darbam arhitektūras projektēšanā darbojas arī akadēmiskajā vidē un pētniecībā. Līdz 2019. gada nogalei – RISEBA Arhitektūras un dizaina fakultātes studiju programmas Arhitektūra pasniedzēja un programmas direktore. Regulāri piedalās starptautiskās konferencēs un darbnīcās, ar arhitektu izglītību saistītos projektos un pasākumos, kā arī izglītības programmu novērtēšanas un licencēšanas komisijās. Dina Suhanova kā projektu arhitekte atsevišķu projektu izstrādē līdzdarbojas arī arhitektūras studijā Mailītis Arhitekti.

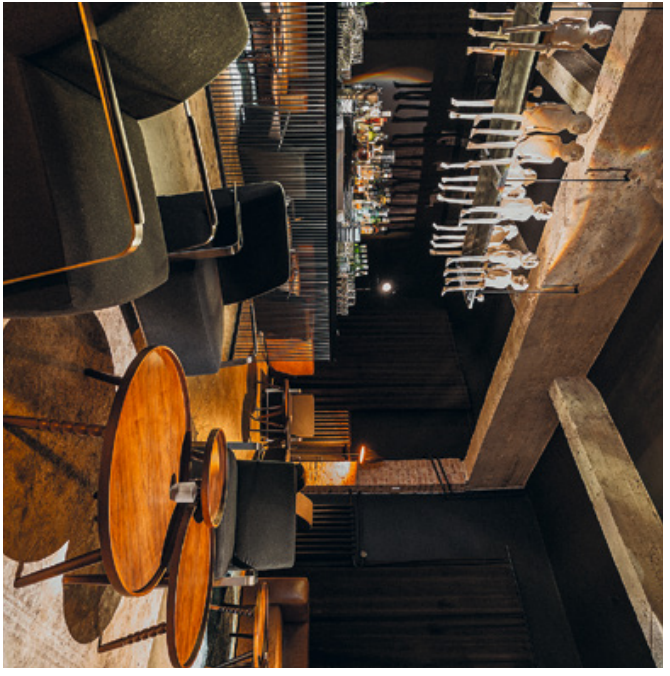

DIZAINA ZIŅAS

Informāciju apkopoja
DZINTRA PURVIŅA

AICINA PIETEIKT DARBUS LATVIJAS DIZAINA GADA BALVAI

No šā gada 1. decembra līdz pat nākamā gada februāra beigām dizaineri, uzņēmēji, dizaina un radošo industriju nozares profesionāļi ir aicināti iesniegt darbus Latvijas Dizaina gada balvas (LDGB) konkursam. Latvijas Dizaina gada balvas 2021 konkursam iesniegtie darbi tiks vērtēti piecās kategorijās: Vides un interjera dizains; Produktu dizains; Grafikas dizains, Digitālais dizains un Pakalpojumu, stratēģiju un politiku dizains. Visu ar LDGB saistīto pasākumu un tostarp arī dizaina konferences norise tiek plānota 2021. gadā no 24. līdz 30. maijam, savukārt apbalvošanas ceremonija notiks 2021. gada 28. maijā.

LDGB ir nacionālas nozīmes dizaina nozares apbalvojums, kura mērķis ir apzināt, izvērtēt un popularizēt Latvijas dizaineru izcilākos sniegumus, sekmēt Latvijā radītā dizaina produktu un pakalpojumu pieprasījumu un lietojumu, kā arī Latvijas dizaina nozares attīstību un izaugsmi ilgtermiņā.

Konkursa nolikums ir pieejams Latvijas Dizaina gada balvas mājaslapā www.dizainabalva.lv, kā arī LDGB sociālo tīklu kontos.

SIMBOLISMA IZSTĀDE NEPIERADINĀTĀS DVĒSELES SKATĀMA ARĪ LATVIJĀ

Baltijas valstu simtgadei veltītā vērienīgā izstāde Nepieradinātās dvēseles. Simbolisms Baltijas valstu mākslā, kas 2018. gadā ar ievērojamiem panākumiem bija skatāma prestižajā Orsē muzejā Parīzē, līdz 2021. gada 21. februārim būs aplūkojama Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā.

Izstāde Nepieradinātās dvēseles iepazīstina ar simbolismu Latvijas, Lietuvas un Igaunijas mākslā no 19. gadsimta 90. gadiem līdz 20. gadsimta 30. gadiem. Izstādes ģenerālkurators un tās koncepcijas autors ir Rodolfs Rapeti (Rodolphe Rapetti, Francija) – plaši pazīstams Eiropas simbolisma pētnieks, kurš ilgstoši interesējas par Baltijas mākslu. Ekspozīcija iezīmē ietekmju un pretošanās spēles, caur kurām mākslinieki attīstīja savai pasaules izjūtai atbilstošu izteiksmes valodu. Smeļoties tautas kultūrā, folklorā un vietējās pasakās, kā arī unikālajās dabas ainavās, tapa oriģināli mākslas darbi. Vērienīgo ekspozīciju veido vairāk nekā 160 eksponāti no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja, Igaunijas Mākslas muzeja, Tartu Mākslas muzeja, Lietuvas Nacionālā mākslas muzeja, M. K. Čurļoņa Nacionālā mākslas muzeja krājuma un privātkolekcijām.

MĀKSLINIEKAM UN DIZAINERAM VALDIM CELMAM – MINISTRU KABINETA BALVA

Par ieguldījumu Latvijas mākslas un dizaina attīstībā mākslinieekam un dizaineram Valdim Celmam ir piešķirts Latvijas valdības augstākais apbalvojums – Ministru kabineta balva. V. Celms aktīvi darbojas dizaina un mākslas jomā no 20. gadsimta 60. gadiem līdz mūsdienām. Kopš 20. gadsimta 70. gadu vidus V. Celms kļuvis par vienu no vadošajiem latviešu dizaina un kinētiskās mākslas teorētiķiem un praktiķiem. Mākslinieks aktīvi darbojies pilsētvides un interjera projektu izstrādāšanā un īstenošanā. Kopā ar domubiedru grupu V. Celms bijis viens no pirmajiem, kurš savos darbos rosinājis jautājumus par mākslas un vides attiecībām, mākslas lomu vides saglabāšanā un izpētē. Viņš veidojis daudzfunkcionālus, abstraktus kinētiskos objektus, ko raksturo mākslas sintēzes meklējumi. Nozīmīgāko mākslinieka darbu klāstā minama 20. gadsimta 60. gadu beigās radītā fotokolāža Prāga (1967/1968), kinētiskie objekti Rotējošie cilindri (1972), Daugava (1974), Pozitrons (1976), kinētiskā skulptūra Bāka (1978). Plašāku atpazīstamību Valdis Celms guvis ar nu jau ikonisko pilsētvides dizaina objektu – robežzīmi Rīga. Šovasar Rīgas Starptautiskajā laikmetīgās mākslas biennālē RIBOCCA 2 bija skatāms iespaidīgais V. Celma veidotais kinētiskais objekts Pozitrons, kas savulaik 70. gados palicis līdz galam neīstenots.

LONDONAS DIZAINA BIENNĀLĒ LATVIJU PĀRSTĀVĒS #IAMINTROVERT

Londonas dizaina biennālē 2021. gada jūnijā Latviju pārstāvēs Latvijas literatūras eksporta platforma Latvian Literature ar literatūras eksporta kampaņu #iamintrovert, kas 2019. gadā kļuva par Latvijas Dizaina gada balvas uzvarētājiem. Mākslinieki Krista un Reinis Dzudzilo sadarbībā ar platformas Latvian Literature komandu un kampaņas #iamintrovert idejas autori Unu Rozenbaumu radījuši objektu In3 jeb Introvert In Interior, ko var tulkot kā Introverts interjerā. Iecerēts, ka biennālē burtiski atdzīvosies mākslinieka Reiņa Pētersona #iamintrovert kampaņai zīmētie komiksa tēli. Londonas dizaina biennāle norisināsies vēsturiskajā Somerseta namā, kura interjeram pielāgots Latvijas ekspozīcijas objekts. Ar kampaņu #iamintrovert Latvija kopā Lietuvu un Igauniju kā goda valstis piedalījās Londonas grāmatu tirgū 2018. gadā. Kampaņa atklāja Latviju kā introvertu rakstnieku nāciju, kuriem daudz vairāk par kopā sanākšanu un publisku pasākumu apmeklēšanu patīk vientulīgi nodoties grāmatu rakstīšanai. Kampaņa saņēmusi divas zelta medaļas reklāmas festivālā Adwards 2018. gadā, kā arī Latvijas Dizaina gada balvu 2019. gadā.
www.londondesignbiennale.com

BIM T/C SĀGA BŪVNIECĪBĀ

Tirdzniecības centrs ir tapis saskaņā ar design&build līgumu, kuru īstenoja uzņēmums AS UPB. BIM jau labu laiku ir uzņēmuma ikdiena, projektēšana notiek 3D vidē, kas nodrošina augstu kvalitāti būvkonstrukciju daļas risinājumiem un būvelementu ražošanai.

Raivo Kalderauskis, Sāga projektu vadītājs:

– Projekta īstenošanas laikā piedalījos kā pasūtītāja pārstāvis, strādājot kopā ar būvuzraugu komandu no SIA Būvkonsultants. Lai gan projektēšanas procesā pats nepiedalījos, zinu, ka pasūtītājs ar interesi sekoja līdzi projektēšanas gaitai un nemitīgi tika informēts par progresu. Būvniecības laikā specializētas BIM programmas izmantoja būvdarbu vadītāji, projektu vadītāji, būvuzraugi. Mana personīgā saistība ar BIM ir mērāma vairākos gados, labi pārzinu BIM iespējas un aktīvi sekoju līdzi visiem uzlabojumiem un jauninājumiem. Kā būvuzraugi šajā objektā izmantojām būvuzraudzības sistēmas programmu Dalux, kurā fiksējām nepilnības un sniedzām informāciju par uzlabojumiem. Fiksēšana notika, reālajā laikā un reālajā vietā uzņemot attēlu, sistēma automātiski fiksēto informāciju un konkrēto plāna vai 3D modeļa fragmentu caur e-pastu nogādāja būvdarbu vadītājam. Tas atviegloja komunikāciju un palīdzēja pietiekami ātri novērst kļūmes. Ar Dalux programmu bija iespējams fiksēt savu atrašanās vietu objektā, izmantojot viedtālruni, un apskatīt plānoto konstrukciju izbūvi, lai gan konstrukcijas pat nebija piegādātas objektā. Šī iespēja noderēja būvuzraugiem, lai jau savlaikus izskatītu sarežģītu mezglu izbūvi. Mans uzdevums būvlaukumā bija pasūtītāja konsultēšana un pārstāvniecība jautājumos, kas skar izmaksas, laika grafiku un nomnieku prasību īstenošanu dzīvē, kā arī biju daļa no būvuzraudzības komandas.
BIM ir pasaulē aprobēta tehnoloģija, taču Latvijā vēl liela daļa industrijas to neizmanto. Iemesli ir visdažādākie, bet tendence tomēr ir parādījusies, un arī būvniecībā ienāk jauna paaudze, katra no tām arvien vairāk ir atvērta modernu tehnoloģiju apgūšanai. BIM modelis palīdz iejusties ēkas tēlā vēl ilgi pirms būvniecības sākšanas, ļauj pamainīt risinājumus, visas izmaiņas ar BIM modeli izmaksā mazāk un taupa tik dārgo laiku. Zinoši apjomīgu projektu pasūtītāji ar lielu interesi izmanto iespēju ielūkoties ēkā pirms būvniecības un virtuāli to izstaigāt.
Tirdzniecības centrs Sāga atrodas uz Rīgas un Stopiņu novada robežas, blakus IKEA tirdzniecības centram. Tā kopējā platība – 57 000 m^2. Tirdzniecības centru SĀGA attīsta SIA VPH Latvia, kas attīsta un pārvalda pasaules mēroga komerciālos nekustamos īpašumus starptautiskiem un vietējiem nomniekiem Baltijas valstīs.

RAIVO KALDERAUSKIS
VPH Latvia projektu vadītājs. Maģistra grāds būvniecībā, ražošanas inženierzinātnēs un vadībā. Vairāk nekā 3 gadus pārstāv pasūtītājus dažādos būvniecības projektos. Lektors RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātē.

ORIGO ONE - PROJEKTĒŠANA UN BŪVNIECĪBA, IZMANTOJOT **BIM**

Jaunā, šogad ekspluatācijā nodotā kompleksa Origo One ēka ir sarežģīta un inovācijām piepildīta. Pasūtītājs Attīstības Aģentūra, Linstow grupas uzņēmums. Būvnieks Skonto Būve, kas projektu realizēja saskaņā ar design&build principiem. Kopumā ēkas īstenošana ir aizņēmusi gandrīz 10 gadus, 2010. gadā sākās projektēšana, kas ar pārtraukumiem un apdomīgi turpinājās 7 gadus. Projektēšanas noslēguma posmā pasūtītājs izlēma projektēšanu deleģēt būvniekam, kas piesaistīja projekta autorus Depo projekts un līdztekus arī citus projektētājus konkrētām inženiertehniskajām sadaļām. Lielākā daļa projekta izstrādāta BIM platformā.

Pārvarētie ierobežojumi

Jānis Kreicburgs, Skonto Būve projektu vadītājs:
– Ēkas būvniecībā nemitīgi bija jākompilē zināmie būvniecības paņēmieni un ikdienā ne tik bieži lietotie. Tehnoloģiskie ierobežojumi bija dzelzceļa kontakttīkli, esošā Origo ēka – būvbedre bija dziļāka nekā esošās stāvvietas grīda –; Satekles ielas inženierkomunikāciju mudžeklis; intensīvās satiksmes Elizabetes iela ar prasību saglabāt transporta plūsmas caurlaidību. Rezultātā būvlaukums bija tieši tik liels, cik jaunceļamā ēka. Katrai ar būvniecību saistītajai darbībai, kas noritēja dzelzceļa tuvumā, bija nepieciešama Latvijas Dzelzceļa atļauja. Pāļu izbūvei, ņemot vērā būves robežu ar dzelzceļa uzbē-

rumu un tehniskajos noteikumos ietverto deformācijas pielaidi 0 mm, izmantoja top-down metodi, lai droši izveidotu pazemes stāvus 8–10 m zem dzelzceļa uzbēruma. Pārsegumi tika betonēti 2. stāva līmenī uz urbpāļiem. Attiecīgi grunts izrakšana tika veikta zem plātnes. Tika izveidots stabils konstruktīvais rāmis – kolonnas, pārsegumi –, kas garantēja dzelzceļa uzbēruma ģeometrijas saglabāšanu pilnā apmērā.
Ēkas karkass veidots, kombinējot saliekamo un monolīto dzelzsbetonu. Izmantojām rūpnieciski izgatavotās dzelzsbetona kolonnas, dobtās pārseguma plātnes. Ēka nav regulāras formas, tā aizņem lielu laukumu, līdz ar to bija jādomā, kā ēkā iepludināt pietiekami daudz dienas gaismas, tāpēc ēkā ir vairāki ātriji, jumta dārzi, izbūves un gaismas šahtas. Ēka ir daudzfunkcionāla, ir tirdzniecības zonas un biroju zona.
Īpaša ēkas detaļa ir milzīgās vitrīnas, kas nav raksturīgas sabiedriskajām būvēm Rīgā. Sienas savukārt veidotas no termoprofiliem ar siltinājuma aizpildījumu, ko sedz ventilējamā fasāde miksētos apdares veidos: ķieģeļu klājs, stiklojums, divu veidu titāncinka plātnes – vienas šindeļu formā, otras pārfalces tehnikā veidotas joslas.
Ēkas ilgtspējas līmenis sākotnēji mērīts pēc BREEAM Very good latiņas, bet reālajā projekta izstrādes gaitā un būvniecības procesā jau tika mērķēts uz BREEAM Excellent līmeni, ko, šķiet, arī būsim sasnieguši.

BIM nav panaceja, bet moderns instruments

Jānis Kreicburgs:
– BIM ir vērtīgs instruments, lai atvieglotu ēkas ekspluatāciju. Inženierim vienmēr ir jādomā līdzi, jāmāk uz vietas saredzēt iespējas racionālākiem risinājumiem. Taču BIM noteikti palīdz vienā modelī apkopot visus inženiertīklus un savlaikus novērst sadursmes vietas. BIM nestrādā projektētāja vietā, bet tas ir instruments, kas gudrās rokās palīdz taupīt laiku. Origo One būvniecības veids design&build ļāva abiem procesiem – projektēšanai un būvniecībai – noritēt līdztekus. Mūsu komandā strādāja 3 BIM koordinatori, kuriem piesaistīja apakšuzņēmējus. BIM koordinatoru uzdevums bija iekļaut BK un citas projektu sadaļas BIM modelī un izskaust kļūdas vai arī savlaikus meklēt racionālāku metodi. Jā, tas būvniecības laikā palīdzēja.
BIM var izmantot arī ekspluatācijā kā automātisku sistēmu monitorētāju, kas atgādina par apkopi, nomaiņu, citām lietām. Bet jautājums, vai Latvijā ir daudz pasūtītāju, kuri ir gatavi BIM vidē strādāt. Jautājums, vai izstrāde BIM platformā nenogulst kaut kur plauktā, jo to lietot nav prasmju. BIM noteikti prasa ieguldījumus – laiku, finanses, enerģiju un kvalitatīvu, gudru atgriezenisko saiti inženiera izskatā, bez kā no šīs digitālās platformas nav jēgas. Liela daļa no mūsu apakšuzņēmējiem Origo One būvniecības laikā spēja sagatavot savas sadaļas 3D vidē, bet bija arī tādi augstas klases projektētāji, kuri 3D vidē tomēr nestrādāja. Tiem mēs nācām pretim, investējām resursus, lai iesniegto 2D variantu transformētu 3D vidē. Origo One ēkā ir interesantas konstrukcijas virsgaismas ar speciālu

membrānu – inovatīva lieta, pirmo reizi izmantota Baltijā. Tā kā iebūves risinājums un būvelementi projekta stadijā bija jāizstrādā absolūti precīzi, mums noderēja BIM tehnoloģija, ļaujot komunicēt ar ražotājiem ārpus Latvijas un izsniedzot viņiem pielaidi mūsu 3D modelim, lai precīzi nolasītu izmērus un izstrādātu izpildrasējumus. Jāatzīmē, ka priekšrocību kvalitatīvi un profesionāli komunicēt attālināti noteikta būvelementa īstenošanai sniedza BIM tehnoloģiju iespējas. Analogu komunikāciju ar ārzemju partneriem izmantojām, aprēķinot un pasūtot fasādes apdari. Un ieguvām absolūti precīzus apdares paneļus, kuru iestrāde nesagādāja problēmas.

BIM nozīmes pārspīlēšana

Daudz un plaši par BIM stāsta dažādos semināros. Bez konteksta uzsvērt, ka BIM taupa naudu un laiku, ir dezinformācija. BIM nav brīnumnūjiņa, tas ir moderns, tajā pašā laikā sarežģīts instruments, kas prasa zināmas prasmes tā lietošanā. Naudu un laiku iespējams arī zaudēt, ja BIM izmanto neprasmīgi. Lielbritānijai BIM izmantošanā ir jau vairāk nekā 10 gadu pieredze, un pasaulē tas nav nekas unikāls. Taču jāatzīmē, ka BIM izmantošanas sākšana prasa ieguldīt resursus – jāapmāca speciālisti, jāinvestē jaudīgu datoru iegādē, programmu licences arī veido izmaksas. Atslēgas doma ir – profesionāļu varēšana un mācēšana produktīvi strādāt BIM vidē.

JĀNIS KREICBURGS

Skonto Būve vecākais projektu vadītājs, strādā uzņēmumā kopš 2005. gada. Piedalījies un vadījis vairākus apjomīgus projektus – Radisson Blue Elizabete Hotel, TES TEC 2 rekonstrukcija II kārta, II jaunais energobloks, vispārceltnieciskie darbi un gāzes turbīnas montāža, PSKUS Jaunā korpusa projektēšana un būvniecība (pilnsabiedrība SBRE), jaunā Origo ēku kompleksa būvniecība un esošā rekonstrukcija, šobrīd – JRT ēku kompleksa rekonstrukcija. Kopš 2014. gada pasniedz celtniecības tehnoloģiju RISEBA Arhitektūras un dizaina fakultātē. Izglītība: Rīgas Tehniskā universitāte, Inženiera kvalifikācija un Profesionālais bakalaura grāds būvniecībā, 2007; profesionālais maģistra grāds būvniecībā, 2009. 2008.g. Lozannas Federālā politehniskā augstskola (École Polytechnique Fédérale de Lausa_nne), Tehnoloģiju vadības institūts, Šveice. Maģistra darba izstrāde un aizstāvēšana (Šveices valdības stipendija programmas SWISS BALTIC NET ietvaros). 2005. g. Berlīnes Tehnikas un ekonomikas augstskola (Fachhochschule für Technik and Wirtschaft Berlin), Vācija. Studiju semestris (ERASMUS stipendija).

ATBALSTA
TECHNONICOL
rothoblaas
Solutions for Building Technology
GEBERIT
STORENT
LATVIJAS BŪVNIECĪBAS NOZARES
NOZĪMĪGĀKIE SASNIEGUMI 2019
LATVIJAS BŪVNIECĪBAS
GADA BALVA 2019
LATVIJAS BŪVNIECĪBAS
GADA
BALVA
2019
ORGANIZĒ
SADARBĪBĀ AR

...UN TĀ PASTĀV PASAULES GODĪBA

Konkurss Latvijas Būvniecības Gada balva notiks jau 7. gadu. Konkursam pieteikumi iesniedzami nominācijās. Un apbalvošanā ir nominācijas. Pieteikumu skaits pēdējos gados pārsniedz 150 objektu, un šeit ir vietā teikt, ka tas patiešām ir unikāls un objektīvs pārskats par notiekošo Latvijas arhitektūrā, par būvniecības kapacitāti un restaurācijas spēju atdzīvināt vēsturi. Kopumā 6 gadu laikā konkurss ir saņēmis ap 700 pieteikumu. Visi objekti, nevis tikai daļa, tiek izstādīti Līvu laukumā publikas informēšanai par to, kas patiešām notiek arhitektūrā un būvniecībā. Sākam pieņemt pieteikumus konkursa kārtējai sesijai.

TĀ PAIET PASAULES GODĪBA...

Lai gan Latvijā dažāda kalibra objektus ikdienā rada ap 800 arhitektu, nezināmu iemeslu dēļ Latvijas Arhitektūras gada balvai pēdējos gados pieteikumu skaits acīm redzami samazinās. Arhitekti publiski klusē, bet kuluāros diezgan bieži dzirdēts: es šim konkursam nekad neko vairs nepieteikšu. Nekādā gadījumā 50 pieteikumi, kā atzinusi Brigita Bula, komentējot 2020. gada LAGB ražu, nav nekāds pārskats par notiekošo Latvijas arhitektūrā un būvniecībā. Drīzāk tā ir tāda random izlase, kuru nav iespējams pakļaut kādiem nebūt kritērijiem. Turklāt tie pat nav 50 pieteikumi, jo vairāki objekti sadalīti sastāvdaļās un ir startējuši divās nominācijās – objekts un interjers. Patiesībā nav arī skaidra vēstījuma no žūrijas, kamdēļ darbi tiek pieņemti, ievērojot nominācijas, bet gala rezultāts iekrīt vienā katlā? Nav skaidrs, kāpēc no žūrijas tik skaļi izskanēja citādības filozofija, par devīzi izvirzot saukli: neparedzamās sekas. Uzreiz prātā nāk bēdīgs piemērs – Zolitūde. Jā, tur bija neparedzamas sekas. Citādi skatīties uz arhitektūru? Kā? Kā uz zeķu adīšanu? Arhitektūra vienmēr ir bijusi un būs mājoklis vai darba vieta, vai infrastruktūra, būvju tipoloģija ir gana plaša. Ja arhitektūra, vienalga, kad tā arī būtu īstenota, rada neparedzamas sekas, tad pie sienas jānaglo pasūtītājs, arhitekts, inženieri, būvuzraugi. Par pašmērķīgumu – Sāls māja arī ir pašmērķīga un nekādu pozitīvu pienesumu Pāvilostā nerada, kā atzīst daudzi vietējie. Ir zināmi arī pieredzējušu praktizējošu arhitektu viedokļi, kuri ir izbrīnīti par šā gada LAGB rezultātu. Vai tiešām Latvijai ir tikai 9 objekti, ko atrādīt ārzemju žūrijai? Pat statistiski šis cipars neko nevēsta, kur nu vēl saturiski. Un publiski popularizētais, ka žūrija ir strādājusi divas nedēļas, apmeklējot objektus, neraisa uzticību. Andreja Holcmaņa simtgadei veltītajā izstādē, kas tika pieteikta nominācijā Procesi, žūrija velti tika gaidīta, lai gan tā solīja iegriezties. Taisnības labad jāsaka, ka viens otrs individuāli tomēr ielūkojās. Paldies. Vēlētos atgādināt, ka A. Holcmanis bija viens no Vecrīgas reģenerācijas projekta izstrādātājiem, visu mūžu stāvējis arhitektūras pieminekļu sardzē, publicists, kas par arhitektūras jēgu mācēja stāstīt saprotamāk nekā šā gada žūrija. Un uz šī fona jancīgi šķiet, ka drabiņarhitektūra – kazu kāpelēšanas siena, kas bija otrs pieteikums sadaļā Procesi, – iekļuva to starpā, kas nokļuva finālā. Nenoliedzu pieteikuma ilgtspējības konceptu, bet… zināt, Rīgā jau pasen top kaķu mājas. Arī no materiāliem, kas jau vienreiz izmantoti. Man ir tāda ķecerīga doma pieteikt kādu kaķu māju uz nākamo LAGB konkursu. Un vēl par ilgtspēju. Patiesi ilgtspējīgas arhitektūras piemēru Latvijā ir daudz, bet tie jau arī nenokļūst līdz LAGB. Taču tiek pieņemti konkursā Ilgtspējība arhitektūrā būvniecībā dizainā. Jau 8. gadu pēc kārtas. Katru gadu nišas konkursā tiek saņemts ap 12 ievērības cienīgu objektu pieteikumu. Kazu kāpelēšanas sienu analogiem mēs parasti piešķiram atzinību. Tas nav objekts, kas var kāpt uz pjedestāla, pat ja ļoti cienām šādu domāšanas veidu.

Go(a)t Waste? Autori: NOMAD Architects un Karina Armanda. Objekts tika pieteikts LAGB 2020 un iekļuva starp finālistiem. Foto avots – presei sūtītie materiāli.

CIENĪJAMIE LASĪTĀJI!
MĒS JUMS VĒLAM GARA SPĒKU, IZTURĪBU UN TICĪBU SEV ŠAJOS NEPIEDZĪVOTAJOS APSTĀKĻOS! MĒS JUMS VĒLAM VESELĪBU UN DARBA SPĒJAS, NEATLAIDĪBU UN PĀRLIECĪBU, VEIDOJOT AUGSTVĒRTĪGU VIDI, SAVU KOMPETENCI IZMANTOJOT BŪVNIECĪBAS, ARHITEKTŪRAS UN DIZAINA LABAS PRAKSES VEICINĀŠANĀ!

NĀKAMAIS **APSKATS**
AR KVALITATĪVI ATLASĪTU
INFORMĀCIJU UN
ORIĢINĀLRAKSTIEM –
MARTA BEIGĀS.

UZ TIKŠANOS «DZĪVAJĀ» JAUNAJĀ 2021. GADĀ!

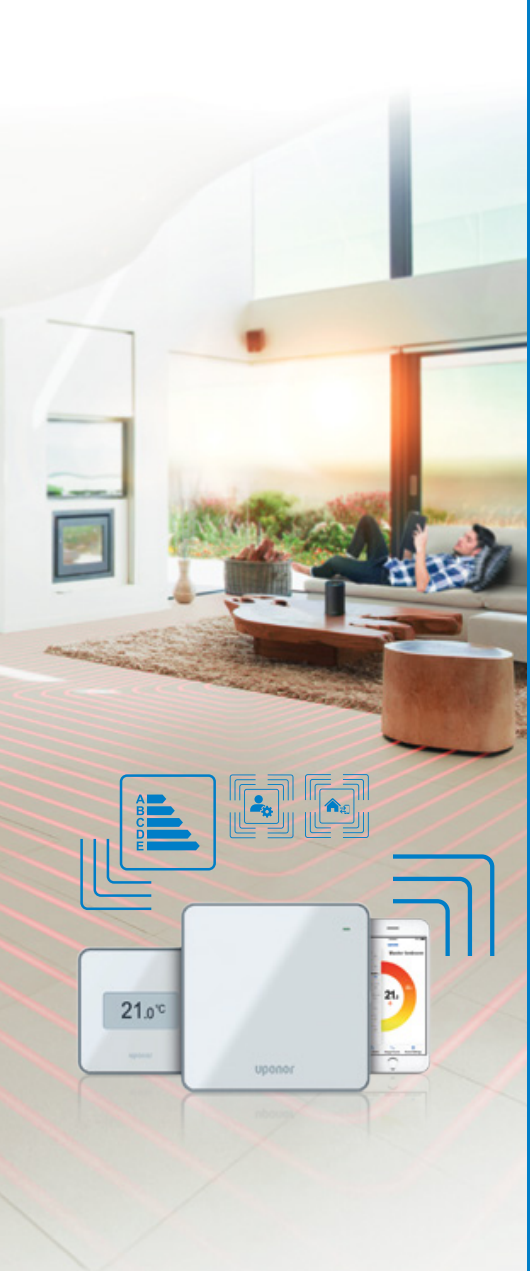

uponor

Uponor Smatrix Pulse

Silto grīdu attālināta kontrole

www.uponor.lv

works with the Google Assistant

amazon alexa ENABLED

www.uponor.lv